

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VIII legislatura

Sisè període

Sèrie C - Número 586

Dimecres, 10 de juny de 2009

Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats

PRESIDÈNCIA DE L'H. SRA. IRENE RIGAU I OLIVER

Sessió núm. 8

S U M A R I

Compareixença

de representants de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (Fecafamm) perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00312/08) p. 3

Compareixença

de Josep Badia, excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, perquè hi faci aportacions (tram. 357-00313/08) p. 15

Compareixença

de representants de la Federació Catalana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual (APPS) perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00311/08) p. 28

NOTES

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El DSPC reproduceix només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

SESSIÓ NÚM. 8

La sessió s'obre a les deu del matí i catorze minuts. Presideix la Sra. Rigau i Oliver, acompanyada de les secretàries en funcions, Sra. Ferrer Valls, Sra. Martínez-Sampere Rodrigo, Sra. Massana Mas. Assisteix la Mesa la lletrada Sra. Casas i Gregorio.

Hi són presents les diputades i els Sra. Laïlla i Jou, pel G. P. de Convergència i Unió; Sra. Ferrer Valls, Sra. Figueras i Siñol, Sr. Martínez Medina i Martínez-Sampere Rodrigo, pel G. P. Socialistes - Ciutadans pel Canvi; Sr. Bosch Cuenca, Sr. Carrillo Giral, Sra. Cid i Pañella i Sr. Vendrell i Segura, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; Sra. Pajares i Ribas, pel G. P. del Partit Popular de Catalunya, i Sra. Massana Mas, pel G. P. d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa.

Assisteixen a aquesta sessió el Sr. Xavier Trabado i Farré, president de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (Fecafamm); el Sr. Josep Badia Graells, excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i el Sr. Xavier Masllorens i Escubós, director general de la Federació Catalana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual (APPS).

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença de representants de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (Fecafamm) davant la Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00312/08). Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats. Compareixença.
2. Compareixença de Josep Badia, excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, davant la Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats perquè hi faci aportacions (tram. 357-00313/08). Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats. Compareixença.
3. Compareixença de representants de la Federació Catalana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual (APPS) davant la Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00311/08). Comissió d'Estudi de la Situació de les Persones amb Discapacitats. Compareixença.

La presidenta

Doncs, bon dia. Agraïm a la Laura Massana que cobreixi la vacant de secretari; en el moment que ella hagi d'intervenir, si no s'ha incorporat la secretària titular de la Mesa, llavors faríem el canvi, eh?

Compareixença

de representants de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (Fecafamm) perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00312/08)

Doncs, atesa la particularitat de la situació, que el tema de la circulació i els accidents han dificultat la presència puntual dels diputats, demanem disculpes, lògicament, al president de Fecafamm, perquè ell és el primer compareixent de la sessió d'avui. I, en nom de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals davant d'aquesta comissió li donem la paraula perquè ens informi d'allò que cregui convenient amb relació als temes que li vam presentar.

Gràcies. Té la paraula.

El Sr. Xavier Trabado i Farré (president de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals)

Bé, bon dia. Moltes gràcies, benvolguda presidenta, Irene Rigau, diputats i diputades. En primer lloc, voldria agrair la invitació que se'n ha fet per part d'aquesta comissió i la presidència en particular per poder compareixer avui per parlar de la Fecafamm, eh?, per parlar, en definitiva, del moviment associatiu de persones amb problemes de trastorns mentals i de les seves famílies. Agrair-vos també l'existència d'aquesta comissió, eh?, que demostra l'interès del nostre Parlament envers el col·lectiu de persones amb discapacitat. Des de la Fecafamm recolzem de forma ferma qualsevol política que contribueixi a la millora de la qualitat de vida de tots els col·lectius de discapacitats. Ens centrarem ara, però, en el col·lectiu que tinc l'honor de representar, que és el de les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies.

El primer que ens agradaria comentar és la dificultat de visualització de les problemàtiques derivades de les malalties mentals. A diferència d'altres col·lectius de discapacitats, com ara les persones amb dificultats de visió, amb problemes de mobilitat física, i fins i tot a diferència de les persones amb discapacitat intel·lectual, la nostra problemàtica és invisible, eh? I per explicar-vos-la, doncs, no podem tapar-vos els ulls per saber com de perduts aniríeu en cas que perdéssiu la visió, ni podem posar-vos en una cadira de rodes perquè experimenteu els problemes de mobilitat, no? I, com no podem portar-vos dins de l'experiència d'una persona que pateix una esquizofrènia o una depressió major, ens hem de limitar a explicar-vos el gran trencament que es produeix quan en una família apareix un trastorn mental sever en algun dels seus membres.

Evidentment, el primer impacte és per a la mateixa persona afectada pel trastorn. La persona veu trencat el seu projecte de vida a tots els efectes. Si el trastorn apareix en l'adolescència, es trunca qualsevol activitat formativa, es produeix un trencament total de la seva xarxa social, dels amics i de les relacions amb la pròpia família, que es tornen molt difícils.

El primer ingrés en una unitat psiquiàtrica d'aguts suposa una experiència sovint traumàtica, que només es pot entendre a través de la vivència personal. Amb la cronificació de la malaltia apareixen altres problemes de salut; i és per això que un 24 per cent de les persones afectades per algun trastorn mental pateixen diabetis, un 19 per cent pateix hipercolesterolèmia i un 25 per cent també pateix obesitat. Malauradament, el suïcidi està íntimament lligat a les malalties mentals. Segons dades del 2004 del Departament de Salut, el suïcidi és la causa més freqüent de mort en joves de 15 a 34 anys, després dels accidents de trànsit. I està molt sovint vinculat als trastorns mentals. En concret, en persones amb esquizofrènia la taxa de suïcidis supera el 10 per cent.

D'altra banda, la manca de xarxa social i de feina fa que la major part de les persones amb trastorns mentals visquin amb els seus pares. La seva relació amb l'entorn és molt escassa, i la seva xarxa social es limita en molts casos a l'entorn familiar més proper. De tots és ben conegut que un percentatge significatiu dels sense sostre són persones amb problemes de salut mental i amb comorbiditat amb abús de substàncies.

Bé, hem parlat una mica de la persona pròpiament afectada, però els problemes de la família no són menors, eh?, ja que es troben en un entorn totalment desconegut i totalment desconcertada davant de la nova situació. Les dificultats per obtenir un diagnòstic, que sovint poden allargar-se diversos anys, no fan sinó augmentar l'angoixa i la desestructuració de l'entorn. Les dades així ho avalen: el 51 per cent de les famílies han reduït la seva vida social per atendre el familiar afectat, i el 48 per cent no han anat mai de vacances des del moment en què es va produir el fet.

En una enquesta recentment realitzada per l'associació Afammca, que forma part de Fecafamm, amb més de dues-centes famílies de la xarxa associativa, es va identificar a més que l'edat mitjana del familiar amb trastorn és de quaranta-tres anys, el 71 per cent d'ells estan incapacitats per treballar i el 55 per cent té uns ingressos inferiors a quatre-cents euros. A més, aquestes persones conviuen amb un cuidador que té una edat mitjana de seixanta-nou anys, eh?, el 77 per cent dels quals són dones i el 80 per cent dels quals diu que té una salut regular o dolenta. Això és el cuidador principal. I el 67 per cent d'aquests cuidadors diuen que no tenen cap suport addicional. Només un 2,2 per cent diu rebre ajuts dels serveis socials.

És evident, davant d'aquestes xifres, que estem en una situació preocupant que requereix un esforç important i perllongat per donar suport als cuidadors principals i per preveure les accions necessàries quan aquestes mares no hi siguin. En definitiva, les famílies continuen essent el suport bàsic i massa sovint exclusiu davant de les mancances existents en serveis socials per a aquest col·lectiu. Cal no oblidar, a més, que el nou model de família, on els dos progenitors treballen per tirar endavant la unitat familiar, es veu sotmès a grans tensions en el moment que es produeix una problemàtica de salut mental. Això es pot veure agreujat per la manca de serveis que més endavant esmentarem.

Bé, fins aquí hem intentat explicar com es viu per la persona afectada i per la seva família el trastorn mental. Ara, però, intentarem situar el problema amb relació a la seva dimensió, eh? Estem parlant de quatre casos o és un problema que afecta una part important de la població? L'OMS ressalta la importància de la prevalença dels trastorns mentals en la població i preveu que un de cada quatre habitants del planeta patirà alguna forma de trastorn mental al llarg de la seva vida. També assenyalava que dues tercers parts dels afectats per un trastorn mental no arriben a demanar ajuda a un professional sanitari. Segons previsions de l'OMS, el 2030 la depressió unipolar serà la malaltia que tindrà un major impacte social, en anys de vida perduts per mort prematura o viscuts amb mala salut. En els països desenvolupats les xifres que dona és que la depressió unipolar suposa el 9,8 per cent dels anys perduts o amb discapacitat, per davant de problemàtiques com la isquèmia cardíaca, que suposa el 5,9 per cent, l'Alzheimer, que suposa un 5,8, o l'abús d'alcohol, que suposa un 4,7 per cent.

Això ha fet que la salut mental hagi estat recentment declarada com una prioritat en el si de la Unió Europea a través de la Declaració d'Hèlsinki del 2005. Aquesta declaració considera la salut mental com una prioritat sanitària, econòmica i social, i en conseqüència insta els sistemes sanitaris i socials europeus a formular estratègies de salut mental que integrin la promoció i prevenció dels factors determinants i de risc associats als trastorns mentals, les intervencions terapèutiques, la rehabilitació, les cures i el suport social.

A nivell macroeconòmic els costos directes i indirectes dels problemes de salut mental s'estimen al voltant del 3 al 4 per cent del PIB. Durant l'any 2007 es van atendre més de 200.000 pacients a Catalunya en els serveis de salut mental. Això suposa un 2,7 per cent de la població. En el cas dels infants i joves aquesta xifra s'eleva fins al 3,2 per cent de la població.

I una idea de la dimensió social del problema ens la donen les dades sobre el grau de discapacitat d'aquest col·lectiu. Segons un estudi de l'IMD, a la ciutat de Barcelona la meitat de les persones amb discapacitat de la ciutat tenen una discapacitat física, ja sigui motòrica o no motòrica; la següent discapacitat més comuna és la malaltia mental, amb un 23 per cent, seguida de la discapacitat intel·lectual amb un 15 i la de les persones amb discapacitat visual, que representen un 7 per cent.

A més, el col·lectiu amb malaltia mental amb discapacitat reconeguda té un nivell molt elevat de discapacitat. Mentre el 67 per cent de les persones amb discapacitat derivada de malaltia mental té una discapacitat reconeguda de més del 65 per cent, aquesta xifra és d'un 43 per cent en la resta de discapacitats. Així, doncs, estem davant d'un col·lectiu molt nombrós i amb un nivell de discapacitat molt important.

Volem esmentar també quatre idees i compartir-les amb vosaltres al voltant de l'estigma, ja que ens sembla una peça cabdal de l'entrellat de la salut mental. Mirin, segons un estudi de Caja Madrid, continua havent-hi estereotips de perillositat entre la població en general, no així entre els professionals de la salut, que tenen una informació més acurada. Segons aquest estudi, el 15 per

cent de la població se sentiria insegura a prop d'una persona amb malaltia mental; el 18 per cent creu que la persona amb malaltia mental suposa un risc si no se l'hospitalitza; el 28 per cent dels empresaris no entrevistaria una persona amb problemes de salut mental, i el 24 per cent dels propietaris no llogaria un apartament a una persona amb trastorn mental.

L'estigmatització, a més d'augmentar el patiment personal i l'exclusió social, pot impedir l'accés a la «venda» i al treball, i fins i tot fer que la persona afectada no busqui ajuda per por que se l'etiqueti. Els mitjans de comunicació, com sempre, són amplificadors de l'estigma general que viu la societat. En aquest mateix estudi es reflectia com, de 7.500 notícies, al voltant del 5,4 per cent d'aquestes notícies parlaven de la salut mental, però en parlaven fent-ne un mal ús, eh?, dient, doncs, que tal parlamentari s'havia comportat d'una manera esquizofrènica o que tal àrbitre estava boig, eh?, mentre que només un 0,05 per cent de les notícies en terminologia de salut mental en els mitjans realment parlen de la salut mental des d'un punt de vista normalitzat.

Aquest estigma és el que ha condicionat tota la presa de decisions per part de polítics, empresaris i societat civil en general. Bona mostra d'això és que no és fins a l'aprovació de la Llei general de Sanitat, del 25 d'abril de 1986, impulsada pel malaguanyat Ernest Lluch, que s'estableix la integració de l'assistència psiquiàtrica dins del sistema estatal de Salut, eh? Fins aleshores es considerava més beneficència que altra cosa. L'estigma també és el que ha provocat que, a diferència de la resta de discapacitats, la societat civil no s'hagi pogut organitzar amb força per tirar endavant solucions a aquesta problemàtica. Ningú ha donat la cara per aquest col·lectiu. Això ha facilitat també, al nostre entendre, que el paper del poder executiu i el legislatiu no hagin tingut una pressió suficient per cercar solucions reals per a aquesta problemàtica.

Malgrat aquest estigma que hem esmentat, hem estat capaços de tirar endavant amb el moviment associatiu, que tinc l'honor de representar, i que s'aglutina dins de la federació Fecafamm. Això s'ha fet, però, sense la presència de personalitats amb visibilitat pública i amb capacitat d'influència significativa.

El moviment associatiu al voltant de la salut mental es crea a Catalunya com a reacció al procés de tancament dels psiquiàtrics que es va donar en la dècada dels 70. Les primeres associacions tenen ara trenta anys d'història. Fecafamm és la Federació Catalana d'Associacions de Familiars i Persones amb Problemes de Salut Mental, i va néixer a iniciativa de les associacions i es va constituir el 1996; per tant, tenim pocs anys d'història encara. Actualment, està formada per més de cinquanta entitats federades que representen un total de cinc mil famílies i adreça la seva activitat a tot el territori de Catalunya.

La federació treballa en quatre línies bàsiques d'actuació, que són el servei d'atenció a les famílies i persones amb trastorns mentals, el suport a la xarxa associativa de familiars, les relacions institucionals i amb les administracions i la sensibilització social. El nostre pressupost és ben limitat i ascendeix a 700.000 euros, i és del

tot insuficient per fer front a totes les problemàtiques esmentades.

Parlarem ara breument sobre els serveis de salut i en concret sobre el Pla director de salut mental i addiccions, eh?, que va ser aprovat l'any 2006. El Pla director de salut mental i addiccions ha suposat per al conjunt de familiars i persones amb problemes de salut mental una fita i unes expectatives de millora en l'atenció a la salut mental des de la seva concepció. Considerem que és una eina molt vàlida i que ha de permetre avançar cap a un model d'atenció a la salut mental basat, tal com assenyala el mateix pla, en orientar els serveis a les necessitats de les persones, promovent la seva participació i implicació activa i donant resposta als principis del model d'atenció comunitària, per tant, garantint la continuïtat assistencial, l'atenció integral i l'accessibilitat i la qualitat assistencial.

Des del conjunt de famílies, per tant, es reconeix l'esforç i existeix un ampli consens a validar totes les propostes que es formulen en el document que defineix les línies d'intervenció i les accions a desplegar des del pla director. Però alhora existeix una clara inquietud en la mateixa evolució i desplegament de les accions previstes en el pla. Aquest neguit està provocat també perquè no tenim informació actualitzada del desplegament d'aquest pla i del seu impacte en la qualitat de l'assistència, la qual cosa dificulta que en fem una valoració.

No obstant això, ens agradaria posar de manifest algunes de les necessitats que detectem des del nostre teixit associatiu i que entenem que cal resoldre amb rapidesa. Entenem que cal avançar en l'articulació d'una xarxa que garanteixi la continuïtat assistencial i de cures i que permeti fer un abordatge integral de les unitats d'internament quan es produeix un ingrés, garantint una coordinació i una vinculació a la xarxa comunitària quan la persona és donada d'alta. Actualment, ens trobem moltes mancances en aquest sentit en molts territoris, mancances que dificulten el pronòstic i el tractament de la persona amb problemes de salut mental i generen situacions de desorientació i d'angoixa en la mateixa família.

Cal també potenciar la formació continuada dels professionals i garantir una formació ajustada per als nous professionals que s'incorporen a l'àmbit de la salut mental. És necessari continuar amb el desplegament de programes específics tal com preveu el pla director, programes com el PSI o el Programa de psicosis incipient o el Programa de suport a la primària, per tal de garantir un equilibri territorial i millorar l'accessibilitat als serveis en el conjunt de comarques i poblacions catalanes. Considerem que són programes contrastats quant a resultats i, per tant, adients i necessaris en l'abordatge de la salut mental. I entenem que és una prioritat poder-los desplegar i posar-los a l'abast de tota la població i no només en determinades zones.

Cal avançar també en la millora de l'atenció, en la informació i suport que s'ofereix a la família des dels diferents dispositius i recursos de la xarxa, i contribuir a augmentar les seves capacitats i estratègies d'enfrontament, i a sentir-se acompanyada i recolzada en tot

el procés. Actualment, ens trobem amb realitats molt diverses, territoris on s'han desplegat des de la xarxa programes interessants que contemplen el treball i el suport a les famílies, i d'altres territoris on s'acompanya i s'intervé molt poc o gens amb les famílies, i això ens preocupa.

Una altra de les propostes que fem és millorar i avançar en l'atenció i tractament de les situacions més complexes i severes, que es troben sovint en les nostres associacions. Es tracta de persones desvinculades de la xarxa sanitària, amb dificultats d'adherència al tractament i amb problemàtiques derivades de patologies com el trastorn límit de la personalitat o la patologia dual, on la xarxa sanitària sovint dóna poques respostes i no pot atendre correctament aquests casos. Entenem, doncs, que cal avançar per optimitzar els recursos existents i plantejar propostes i eines específiques per abordar correctament aquestes situacions. Esdevenen situacions que generen una angoixa molt important en els familiars i que dificulten en els casos en què el tutor és una fundació tutelar poder exercir correctament la seva tasca si no existeixen els recursos i suports adients.

Volem també que s'avanci en la definició i desplegament de serveis i programes adreçats a la població infantojuvenil, a fi de garantir una xarxa que doni resposta a les necessitats en aquestes etapes evolutives des d'una visió integral i, per tant, de forma coordinada amb la resta de departaments i xarxes implicades. Finalment, entenem que cal continuar promovent el desplegament de programes de prevenció i promoció de la salut mental que contribueixin a millorar la detecció i alhora prevenir situacions de risc en totes les etapes.

Bé, passarem ara a esmentar alguns aspectes vinculats als serveis socials, eh? La nova Llei de serveis socials ha permès configurar l'accés als serveis socials com un dret subjectiu, garantit i de caràcter universal, i ha suposat un pas endavant en la mateixa concepció dels serveis socials. La definició de la cartera de serveis socials ha permès alhora ampliar els serveis específics d'atenció a la salut mental. Som, per tant, plenament conscients que el departament està iniciant línies de treball que han de permetre avançar en la concreció i planificació dels serveis ajustats a les nostres necessitats. La proposta de programació territorial que s'ha proposat fins l'any 2012 posa de manifest aquesta voluntat d'ampliar i garantir una xarxa de recursos en tot el territori. Amb relació a la planificació establerta fins al 2012, necessitem imperiosament que es compleixi de forma rigorosa i s'ampliï en allò que sigui possible per tal de garantir com més aviat millor la disponibilitat dels serveis en totes les comarques del país.

D'altra banda, tenim dubtes amb relació al funcionament de determinats serveis i de com s'està procedint al seu desplegament en la nova cartera de serveis. En concret, pel que fa al programa de suport a l'autonomia de la pròpia llar, no entenem que aquest servei s'hagi identificat com a incompatible amb el PSI, amb el Pla de serveis individualitzats, ja que entenem que són programes compatibles perquè persegueixen finalitats i objectius diferents, i en moltes ocasions el fet que es puguin complementar entre ells contribueix de forma

molt positiva a la millora de l'atenció i la continuïtat assistencial.

D'altra banda, la no-flexibilitat en l'atenció mitjana per persona, ja que el decret regula una mitjana de catorze hores setmanals en còmput mensual, ràtio d'atenció que no s'ajusta en absolut a les necessitats del col·lectiu i que no permet flexibilitzar el suport i l'atenció en funció del moment i de l'evolució del procés. I, d'altra banda, la baixa retribució econòmica per hora d'atenció, que no permet sostenir els serveis actuals; i, per tant, considerem que caldria revisar i ajustar els costos.

D'altra banda, considerem important el desenvolupament de programes d'habitatge, ja que això representa un factor clau en la consolidació de l'atenció comunitària en salut mental. Els models d'habitatge per a persones amb problemes de salut mental dels quals disposem actualment són la llar de residència i la llar amb suport. Cal avançar en una major definició dels models, concretant el model de residència assistida i ajustar i definir el perfil d'usuari a cadascun dels dispositius.

En aquest sentit, considerem important ampliar l'accés a les llars amb suport a persones amb graus de discapacitat inferiors al 65 per cent, que ara no és possible. I flexibilitzar també l'accés als serveis d'habitatge, permetent la transició d'un dispositiu a un altre i evitant que es converteixin les llars residència en dispositius a llarg termini. Estimem també imprescindible avançar en la revisió dels costos per tal d'ajustar-los de forma progressiva a la realitat i facilitar així la sostenibilitat d'aquests serveis d'habitatge.

Pel que fa als serveis de clubs socials i prelaborals, que són altres serveis que existeixen en la cartera, estem preocupats per la voluntat de procedimentar l'accés a aquests serveis, ja que entenem que no flexibilitza ni contribueix a facilitar l'accés, sinó que pot dificultar molt la vinculació de les persones als mateixos serveis.

Finalment, creiem que és de justícia un increment de suport a la xarxa associativa de persones afectades i famílies per tal que puguem desenvolupar el nostre paper d'acollida, suport i d'orientació d'una forma adequada i coordinada amb les diferents xarxes, i així com un increment del suport econòmic a l'entorn familiar més necessitat.

Bé, no volem acabar aquesta intervenció sense fer un esment de l'anomenada Llei de dependència. El nou marc que ens ha donat la Llei d'autonomia personal i atenció a les persones amb situació de dependència ha permès reconèixer un nou dret de la ciutadania, malgrat que la seva aplicació fins al moment està generant molts dubtes i interrogants, com tothom sap.

Entenem que cal clarificar molts aspectes per poder assessorar i informar correctament i, per tant, revisar les passarelles entre les prestacions que ofereix la llei i la complementarietat amb la Llei de serveis socials. Tot i el grau de discapacitat esmentat en el nostre col·lectiu, a data de 30 de setembre de l'any passat només 3.340 persones amb discapacitat derivada de malaltia mental havien obtingut una resolució positiva en la Llei de dependència. És evident que la llei i la seva estructura i el sistema d'accés o barem no estan pensats per donar

suport al nostre collectiu. Només veiem dues solucions a aquest problema: o bé s'aborden canvis significatius en el model d'accés, cosa que requeriria un acord a nivell estatal, o bé s'ofereixen aquestes prestacions a través de la Llei de serveis socials.

Bé, deixeu-me fer cinc cèntims també dels aspectes vinculats al mercat de treball i als serveis laborals, part dels quals han estat recentment traspassats al Departament de Treball. En aquest terreny no estem pas millor que en la resta d'àmbits. Les experiències de treball en les seves diferents modalitats per a persones amb problemes de salut mental són molt escasses. Cal agrair la iniciativa de l'actual Departament d'Igualtat d'Oportunitats, que està col·laborant conjuntament amb la resta del sector en la definició d'un nou model d'integració laboral per al collectiu de persones amb trastorn mental. Aquest model ha d'estar disponible abans de final d'any i haurà d'emmarcar el full de ruta a seguir per facilitar la integració laboral de les persones amb trastorns mentals. És evident que el conjunt del sector haurà de fer un esforç significatiu per tirar endavant aquestes iniciatives laborals en l'actual context econòmic.

Ens agradaria posar en relleu com a últim element de la reflexió la importància de l'atenció integral des de les diverses xarxes d'atenció a la salut mental, i, per tant, la necessitat de disposar del que s'ha anomenat Pla integral de salut mental. Aquest pla hauria de coordinar les accions dels diferents departaments implicats, de Salut, d'Acció Social, de Treball, d'Interior, de Justícia, d'Educació, de Cultura, de forma que es garanteixi una adequada atenció al collectiu de persones afectades per un trastorn mental i les seves famílies. Aquesta és una vella reclamació que no ha estat possible assolir en cap moment. Ja la va prometre en el seu moment el senyor Artur Mas, i més tard el Govern tripartit a través del conseller en cap, però encara no ha arribat.

De fet, en altres comunitats autònomes s'han posat en marxa iniciatives que a través d'entitats amb estructura pròpia han estat capaces de coordinar les diferents polítiques pel collectiu. Entenem que la creació d'una agència catalana per la salut mental que coordini i faci el seguiment de les diferents accions amb una visió interdepartamental i centrada en les persones afectades seria un pas cabdal.

Bé, permeteu-me resumir el que hem dit en una sola frase. Tot i que les malalties mentals no es visualitzen, són un problema de gran abast amb importants repercussions socials i econòmiques. L'estigma que ha envoltat i encara pesa sobre aquest collectiu ha dificultat el desenvolupament de polítiques i moviments socials per resoldre la problemàtica. Demanem un impuls ferm i decidit per fer un pas endavant en la resolució d'aquest greuge històric sobre el collectiu de persones amb trastorns mentals i les seves famílies. Això s'ha de concretar amb més recursos sanitaris, socials i laborals, coordinats de forma integrada, així com en un suport decidit a la xarxa associativa de persones afectades i les seves famílies.

Moltes gràcies a tots.

La presidenta

Doncs, gràcies, president, per la seva extensa i qualificada intervenció, en què ens ha plantejat d'una manera global, però també ens ha detallat les dificultats en l'àmbit de l'habitatge i del treball, que centraven bàsicament la nostra comissió; parlant-nos de la dificultat per al lloguer i la dificultat perquè t'entrevistin per al treball ja ens posa sobre la taula els elements clau dels temes que pensàvem focalitzar. A partir d'ara, doncs, tenim les intervencions dels diferents grups, que hauran de ser relativament breus per poder mantenir l'ordre del dia; i, doncs, té la paraula la diputada, en nom de Convergència i Unió, Assumpció Laïlla.

La Sra. Laïlla i Jou

Gràcies, presidenta. Agrair-li al senyor Trabado la seva compareixença i exhaustiva explicació, i dir-li que jo no sé si seré capaç o no seré capaç de resumir la meua intervenció en una frase com ha fet tan bé vostè, perquè ens ha deixat..., ha anat tot un degotall de plantejaments sobre els reptes que hi ha en aquests moments en salut mental que també en la meua intervenció serà difícil, doncs, seguir un ordre; i li prego que disculpi el meu desordre si en algun moment dic alguna cosa fora de lloc, no?, per coherència en el discurs.

En qualsevol cas, i anant seguint una mica el fil de la seva intervenció, doncs, dir-li que comparteixo moltes, per no dir totes, de les preocupacions que vostè ens ha explicat en nom de la federació que representa respecte al tractament de les persones amb una malaltia mental i el suport a les famílies. Perquè en qualsevol cas hem de tenir tots molt clar que la malaltia mental no només afecta la persona que la pateix, sinó que la incidència directa i important també recau en la família, que és el primer entorn que sustenta la persona, però també en tot aquell entorn més proper que hauria de donar-li aquelles eines, doncs, per poder dur a terme una vida quotidiana normalitzada o dins dels paràmetres que podríem considerar d'habitualitat.

I, en qualsevol cas, la preocupació sobre l'atenció que s'ha de fer i que ha de ser una atenció transversal..., també ho ha anat dient en tots els punts que ha anat desgranant, no?, que no només ens hem de quedar amb l'atenció sanitària a la persona afectada, sinó que l'atenció precisament potser és un dels punts que la fa també més difícil, eh? Doncs, cal que sigui una atenció integral i transversal, no?, que s'hi impliquin totes aquelles administracions o institucions, associacions i famílies i les persones amb malaltia mental per tal que aquesta atenció aglutini tots aquests aspectes de la vida quotidiana de la persona, no?

I, en qualsevol cas, a banda de ser integral i transversal, ha de ser continuada en el temps, no? I un dels reptes que jo crec que en aquests moments ha de tenir o té l'atenció a la malaltia mental és segurament aquest seguiment del projecte de vida de la persona, en el sentit que hi ha un decalatge important en l'atenció infantojuvenil en salut mental i en l'atenció per a adults, no? I que en qualsevol cas aquest decalatge que hi ha i aquests canvis en l'atenció i en els models d'assistència..., perquè no deixen de ser encara a dia d'avui dues

xarxes que funcionen en paral·lel i que tenen pocs punts de diàleg, per dir-ho així. Doncs, home, crec que és un punt que dificulta encara més també l'atenció així integral i transversal de la persona amb malaltia mental.

Compartir també la preocupació a què vostè feia referència amb el tema que són un col·lectiu poc visible. I és així i és veritat, i que encara ara hi ha, doncs, molt estigma, hi han molts estereotips creats en la societat, doncs, que discriminen i marginen les persones afectades de salut mental. Dir-li que en aquest sentit, doncs, aquest Parlament, en la Comissió de Salut, fa poc més d'un mes, vam aprovar una proposta de resolució que vam presentar Convergència i Unió, però que va tenir el suport de la resta de grups de la cambra, per tal de crear un llibre d'estil per als mitjans de comunicació en el sentit que siguin curiosos a l'hora d'utilitzar terminologia que pot ser discriminatòria pel que fa referència a les malalties mentals, com també quan tractin notícies que etiqueten de seguida una sèrie de persones segons els comportaments que han tingut, vinculant moltes vegades la malaltia mental amb la violència, o la malaltia mental amb la inseguretat. I que, per tant, en aquest sentit crec que anem fent pocs passos o assumim el reconeixement, i és veritat, de la invisibilitat del col·lectiu a què vostè fa referència.

Crec que és important fer un plantejament de model. És a dir, hem de replantejar el model, evidentment; fa temps es va canviar el paradigma, no només en l'atenció a la malaltia mental, sinó en tota..., amb l'atenció socio sanitària en molts col·lectius, doncs, que com els que vostè representa poden sentir-se en algun moment donat poc tractats o poc acollits per l'Administració. És a dir, es canvia un model paternalista i se'n va cap a un model molt més comunitari, molt més personalitzat, molt més humanista.

I en aquest sentit això que es tradueix aquí a Catalunya amb el Pla director de salut mental i addiccions aprovat, doncs, ja fa uns anys i que genera unes expectatives de millora i que nosaltres creiem que és una eina força vàlida, doncs, crec que en aquests moments aquestes expectatives no s'estan complint perquè el desplegament no és el que hauria de ser. És a dir, la velocitat que es porta amb el desplegament d'aquest pla director, doncs, jo crec que no és tan efectiu, eficient com s'hauria esperat o com seria desitjable per totes aquelles bones intencions que recull aquest pla director, no?

I com a mostra –vostè ho deia ara al final– el pla integral. El pla integral és una eina que s'ha de desplegar a partir de l'aprovació del pla director. Ja nosaltres el 2002 en vam fer la proposta, però en qualsevol cas fins que no es va aprovar el 2003 aquest pla director no es fa possible aquest desplegament, i el més calent en aquest sentit és a l'aigüera. I els motius a vegades, doncs, són poc consistents per tal d'alentir el desplegament d'aquest pla integral, però que en qualsevol cas creiem, compartim amb vostè que és important el tractament d'aquest pla director.

Ja per anar acabant..., perquè la presidenta ja m'avisava de la limitació del meu temps. Tinc moltes coses a dir, però en qualsevol cas també preguntar-li com enfocarien vostès el tractament de totes aquestes situacions

específiques, que també n'ha fet referència en el tractament aquest transversal que parlàvem, no? Parlava de la patologia dual, dels programes de PSI, programes que sí que poden donar resposta en molts casos, però que en qualsevol cas a vegades ens passa que persones que pateixen patologia dual són excloses de les dues xarxes, la xarxa d'atenció a la malaltia mental o la xarxa d'atenció a la drogoaddicció. O persones que pateixen malaltia mental més una discapacitat psíquica són excloses de la xarxa de salut mental per patir una discapacitat psíquica i són excloses de la xarxa de discapacitats per patir també, doncs, una malaltia mental, no?

I, per tant, aquí crec que el que dèiem de la transversalitat una altra vegada, no?, però com podem, doncs, donar una atenció en aquest sentit més global. I crec que en això hem de ser una mica imaginatius, perquè si una cosa ens manca en aquests moments són recursos, i és evident que hem de –dit així a grans trets, no?– tancar psiquiàtrics i enfocar-ho cap a la comunitària, però per fer això hem de tenir recursos en la comunitària, i en aquests moments crec que no hi són o no hi són els suficients.

I, per tant, aquí hem de fer un salt encara, doncs, molt més alt a l'hora de poder plantar això. Perquè ens trobem amb el que deia, no?, que necessitem a vegades recursos imaginatius i utilitzar eines en principi no adequades o no pensades per donar atenció a aquestes persones i donar una bona atenció. I que la bona voluntat de persones que realment es creuen la integració de les persones amb malaltia mental i de professionals que en certs moments fan passos endavant i assumeixen, doncs, responsabilitats i programes o projectes que podrien ser una mica sortits de les línies marcades, per dir-ho així, fa que es vagin fent passos en aquesta integració.

Jo ho deixaria aquí. Simplement donar-li les gràcies una vegada més i demanar-li excuses pel batibull d'idees que he anat dient en la meua intervenció, perquè en qualsevol cas en la seva rèplica espero que en algun punt, doncs, en puguem seguir parlant.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies, senyora diputada. A continuació té la paraula, en nom del Grup Socialistes, el senyor Alexandre Martínez.

El Sr. Martínez Medina

Moltes gràcies, senyora presidenta...

La presidenta

Bé, perdó, com ha vist ens assignem un temps d'uns cinc minuts...

El Sr. Martínez Medina

Sí, no, no...

La presidenta

...per poder fer viable el funcionament de la comissió d'avui.

Gràcies.

El Sr. Martínez Medina

Gràcies, senyora presidenta. A més, gràcies, senyor Trabado, per estar aquí i visibilitzar aquest col·lectiu que té una certa part de raó, doncs, que passa desapercebut, no? Precisament aquesta comissió..., una de les finalitats que té la Comissió d'Estudi de Discapacitat és arribar al final del període de sessions, doncs, realitzant, aprofundint en un tema que abans la presidenta ha marcat, que és bàsicament el tema laboral, que és un tema que ens importa, que ens preocupa molt, a tot tipus de discapacitat i a l'àmbit de llars residència, de l'alternativa que cada grup de discapacitat té.

Una de les coses bones que té aquesta comissió és precisament això que deia vostè, no?, de segurament la major part de la gent que han treballat en el món de la discapacitat han començat pensant que només hi han discapacitats físics, psíquics i sensorials. Jo crec que això..., no ho crec, vostè està aquí, doncs, dient-nos que hi ha una quantitat de persones... El que sí que li agrairia seria si ens poguéssim fer arribar totes les dades, perquè ens ha donat moltes dades, percentatges, que jo crec que poden ser molt interessants, més que per refermar, per refermar-nos les nostres creences, no?

I en això basaré la meua intervenció fonamentalment. Dos aspectes previs: un, realment constatar que aquesta invisibilitat i aquest..., de les persones quan tenen aquest tipus de malaltia mental, no?, que, a més, està propens que passin al llarg de..., vull dir, no té per què succeir en un moment determinat, tots estem propensos en un moment donat a patir una malaltia mental i més amb els temps que corren, no? Doncs, que dissortadament el tema de les depressions està a l'ordre del dia, no?

Jo crec que aquest és un patiment que solament la gent que ho està..., que ho passa, doncs, i les seves famílies, que jo crec que aquí també és un aspecte... Abans deia unes dades que, si no les vius, són esfereïdores. Vull dir, el fet que una família no pugui anar de vacances, no?, que visqui segons quin tipus de patologia de malaltia mental amb una angoixa permanent que el seu fill s'ha de suïcidar, això és terrible –això és terrible. I no m'agrada dramatitzar el tema aquest, perquè penso que, doncs, els professionals..., jo moltes vegades tinc la dificultat de veure a veure si sóc professional o si sóc polític, però realment he estat treballant i sé com viuen, no? És, és...

Però també hem de reconèixer, doncs, que s'ha produït des dels anys setanta també un procés de sortida d'estigmatització d'aquestes persones de dintre el que eren els antics psiquiàtrics, no? Amb aquest procés de sortida –i aquí ara em centro–, doncs, sí que és cert que hi han dos aspectes, un és l'àmbit laboral, no? D'una manera o una altra, des de la Lismi, des de l'any 82, s'han anat regulant les possibilitats que les persones amb discapacitat intel·lectual, les persones amb discapacitat física, les..., en fi, els cecs, els sordcecs, etcètera, han anat posicionant-se i han anat tenint posicions de força dintre del que seria la relació, eh?, col·lectiu - Administració. Uns perquè no tenen veu –els discapacitats intel·lectuals ho han hagut d'assumir les mateixes associacions– i uns altres perquè tenen unes veus potents i s'han organitzat.

Aquí és un tema que m'agradaria que..., i vostè ho ha reconegut abans, el fet que no han sabut articular-se.

En tot cas, m'agradaria que aprofundís una mica més per què, no? I, en tot cas, si nosaltres podem ajudar en alguna cosa des d'aquí, doncs, ja sàpiga per endavant que tots els grups de la cambra, doncs, estarem amb vostè, no? Aquest aspecte. I això condiciona evidentment el nivell i qualitat de treball que en aquests moments estan tenint les persones amb malaltia mental. Jo diria que és un dels grups..., hi han dos..., uns serien els àmbits dels *borderline*, que no és el tema que ens toca avui, però també, seria una d'aquelles persones que queden una mica despenjades.

I jo crec que els malalts mentals és una assignatura pendent que tenim sobre la taula, i que hem de buscar alternatives, perquè té una certa complexitat, és cert. Vull dir, no hi ha una línia, una línia recta de comportament; això preocupa moltes vegades les empreses. Aquest 28 per cent que en feia vostè esment abans, doncs, és fruit del desconeixement fonamentalment. Aleshores, haurem de buscar elements que ens permetin comunicar i informar les empreses, primer, d'una cosa que no és qüestió de ja..., d'informar segur, que ha de cobrir la quota de reserva i aquesta quota de reserva es cobreix igual amb un discapacitat intel·lectual que una persona amb malaltia mental. I s'ha de fer això, eh?

Aleshores, aquest tema, per què? Perquè segurament el centre especial de treball potser no és la figura més adequada. I, en tot cas, si és dintre de centre especial de treball haurà de ser en unes tasques molt específiques i que donin una certa versatilitat a l'activitat que fan aquestes persones que sabem que no poden estar –ho dic en termes generals sempre, eh?– en una cadena de muntatge, perquè es visualitzaran, doncs, sotmesos a una certa pressió, que tots sabem...

Aquest també seria un tema també que m'agradaria, doncs, que... Ho ha plantejat, ho ha deixat entreveure, doncs, que és un dels elements que en aquests moments estan patint. I que en la mesura que estem donant una alternativa laboral, estem permetent que aquelles persones tinguin la seva capacitat després de poder decidir, eh?, l'autodeterminació i l'autogestió de la seva pròpia vida..., la poden decidir en la mesura que tenen solucionat, com tots, com tothom..., qualsevol de nosaltres exercim el nostre dret a organitzar-nos la nostra vida en la mesura que cobrem a final de mes. És així de clar. Doncs, hem de mirar a veure aquest element. Per això pensava, jo penso que amb molt d'encert que aquesta comissió parlés del tema laboral i no d'altres temes.

I l'altre és aquesta incomprensió generalitzada que hi ha a l'hora de posar un equipament com pot ser un pis amb suport, un pis amb un..., en fi, en un bloc. En fi, he vist autèntiques aberracions, per no dir altres coses, de gent, hi insisteixo, per desconeixement, que s'oposen sistemàticament a l'obertura d'aquest tipus de serveis, no? Aleshores, aquí tampoc potser..., i aquí m'agradaria també, doncs, la seva precisió, a l'àmbit residencial o les residències assistides. Crec que tampoc no ha de ser aquest el fil conductor, sinó més, doncs, el tipus amb suport, on doni a més la possibilitat d'una vida autònoma també, la possibilitat de poder viure sempre o

quasi sempre amb una supervisió de professionals que hauran de tenir aquesta formació que vostè reclamava també abans, no?

Respecte a la resta d'intervenció seva jo diria, com ha dit abans la il·lustre diputada..., vull dir, és que no ho puc dir d'una altra manera, estic absolutament d'acord que la informació que ens ha traspassat, doncs, és una informació exhaustiva i a més que ens pot donar molta llum. Però sí que aquests dos aspectes, l'àmbit laboral i l'àmbit, doncs, residencial, sí que m'agradaria, si pogués, doncs, aprofundir més en quina situació es troben en aquest moment i de quina manera, amb aquesta visualització futura que podem fer d'alternatives laborals i de vivència que des d'aquí al Parlament podríem traduir en normativa legal, poguéssim ajudar els diputats que en aquests moments l'estem escoltant.

Moltes gràcies, senyor Trabado; moltes gràcies, senyora presidenta.

La presidenta

Gràcies, senyor diputat. I, en nom d'Esquerra Republicana, doncs, tindrà la paraula el senyor Vendrell, que li donem la benvinguda a aquesta comissió avui.

El Sr. Vendrell i Segura

Gràcies, senyora presidenta. Gràcies, senyor Trabado, per aquesta compareixença. Jo crec que l'explicació que vostè ens ha fet aquest matí en nom de la seva federació..., jo crec que ha quedat clar que a partir del fet que en una família hi hagi una persona que se li detecti una malaltia mental automàticament hi ha dues afectacions: la que té el mateix malalt i la que té les conseqüències que hi ha sobre la família.

Jo crec que en aquest sentit des del Govern de Catalunya..., i en això no voldria semblar xovinista, i sóc conscient que no som on voldríem ser i on caldria que fóssim, però jo crec que s'ha demostrat –l'actual Govern– una voluntat clara d'encarar aquests dos problemes, i encarar-los, doncs, des de l'àmbit que pertoca a cadascun. Per una banda, el malalt, amb el Pla director de salut mental 2006, vostè l'ha esmentat; intentarem, doncs, encarar alguns temes que fins al moment no havien estat encarats. I, per una altra banda, la família. La família que jo crec que –i, en aquest sentit, ho he de dir– des d'Esquerra hi ha hagut un interès especial i s'ha fet un esforç per impulsar tant la Llei de serveis socials com la Llei de la dependència. Creiem que en aquest sentit s'ha fet un esforç per plantejar-nos i per abordar la repercussió que té sobre la família el cas, doncs, d'això, la detecció d'una persona en qualsevol família d'una persona amb malaltia mental.

En aquest sentit, vostè sap també que des d'Esquerra es va defensar la inclusió dels malalts mentals dins de la Llei de la dependència, tot i que vostè ha dit que efectivament els barems no són els que vostès creuen que haurien de ser. Miri, jo li he de dir que nosaltres tampoc no estem satisfets d'on s'ha arribat ni amb la Llei de serveis socials ni amb la Llei de la dependència. El que passa és que aquestes coses al final totes van a parar al mateix lloc i és un tema de recursos.

És evident que i jo crec que totes les formacions polítiques estariem encantats de poder destinar molts més recursos a aquestes qüestions. Nosaltres hem dit en totes les reclamacions que hem fet sobre el tema del finançament: si hi ha més finançament, aquest finançament extra que pugui rebre el nostre país per enguany no ha d'anar a tapar deute –el deute ja el sanejarem el dia que repunti la situació econòmica–, sinó que ha d'anar justament a polítiques socials, i concretament amb una clara obsessió pel tema del desplegament d'aquestes lleis que n'estem fent esment.

Per tant, coincidir que hauríem d'anar més enllà, que hauríem de ser capaços d'anar més enllà i de donar resposta a més persones. Al final el limitant sempre és el mateix, que és l'econòmic, i en això saben que nosaltres, diguem-ne, no d'ara –no d'ara–, sinó des de fa molts anys, la nostra denúncia pel fet que Catalunya, doncs, sigui, m'atreviria a dir el racó del món, diguem-ne, que és més solidari amb els de fora..., i que això impedeix moltes vegades de solucionar una part dels problemes dels de dintre. Doncs, que està bé ser solidaris, però que, en primer lloc, ho hem de ser amb la gent necessitada, en aquest cas la gent que té la necessitat. No m'agrada l'expressió «necessitada», és la gent que té unes determinades necessitats i que evidentment condiciona les vides –condiciona les vides–, condiciona la felicitat. L'exemple que vostè ha posat algú pot agafar-se'l amb frivolitat i dir: «Home, si el problema és no anar de vacances, hi ha llocs del món on es moren de gana.» Sí, però en la societat actual que una família passi anys sense poder gaudir d'unes estones, doncs, de lleure, creiem que evidentment és molt greu, i hem de ser capaços d'encarar-ho. Per tant, l'absoluta complexitat.

Com que, com ens ha indicat reiteradament la presidenta, no anem sobrats de temps, jo encararé les dues preguntes que voldria plantejar-li. Vostè ens ha fet una reflexió i ens ha donat una informació molt clara sobre tres elements clau: un sobre la malaltia, un altre sobre com la societat reacciona a aquesta malaltia i un altre sobre com reacciona l'Administració.

També n'ha dit alguna cosa, però jo voldria aprofundir un pelet més sobre el seu paper, el paper de les associacions i la federació, però específicament de les associacions, que segur que vostè ho coneix millor que ningú, doncs, en aquesta situació. D'alguna manera quins serveis concrets vostès donen a les famílies des de cadascuna de les associacions. No pretenc que faci un relat detallat de cadascuna, eh?, genèricament, quin suport estan podent donar vostès i amb quins recursos i quin suport estan tenint per fer tot això, i d'alguna manera també com hi ha influït la Llei de la dependència per poder millorar, doncs, aquest suport.

Això per una banda, i, per una altra banda, tornant, diguem-ne, al paper de les administracions –ho apuntava el representant del Partit dels Socialistes–, insistir també en si poguessin fer algunes propostes concretes, perquè intueixo que si la inserció laboral no és fàcil mai per a un malalt mental, entenc que en una situació de crisi econòmica, doncs, encara és més complexa, i, per tant, si tenen alguna proposta concreta que nosaltres poguéssim

sim recollir per millorar el suport a la integració en el mercat laboral de les persones amb malaltia mental.

Són els dos temes que nosaltres, doncs, voldríem posar damunt de la taula i que ens preocupen i ens agradaria si poguéssim acabar d'especificar.

Gràcies novament per la seva compareixença.

La presidenta

Gràcies, senyor diputat. I amb la seva intervenció dona pas a la senyora diputada Belén Pajares, que també li agraïm la seva assistència avui en aquesta comissió. En nom del Partit Popular, té la paraula.

La Sra. Pajares i Ribas

Gràcies, senyora presidenta. Primer de tot, agrair la compareixença i les explicacions del senyor Trabado en nom de la Fecafamm. Vostè ens ha fet una explicació molt clara, començant per com vostè mateix ha definit la dimensió del problema, les dades estadístiques, el nombre de persones amb problemes de salut mental, no?, que ens traslladen, ens situen directament a les persones que es veuen afectades, a més a més, per determinades polítiques que es porten a terme des de les administracions públiques. I, clar, penso que no hem d'oblidar que darrere les persones i darrere les estadístiques hi ha les persones..., i que cal identificar les característiques, les necessitats i els problemes d'aquestes persones. I en aquest cas no tan sols estem parlant de la persona que pateix pròpiament la malaltia o el trastorn, sinó també que cal afegir les famílies. Les famílies. Per tant, estem parlant d'un nombre que es multiplica quan sumem les famílies que conviuen amb persones que es troben en aquesta situació.

Vostès realitzen, entre altres, una tasca de suport i informació i assessorament a les famílies. Parlava, si no recordo malament, que engloben com més de cent mil famílies i cinquanta entitats federades. Perquè, de fet, pensem, i penso que ho compartim, que la família és el primer eix on s'estructura i s'articula la normalització de la vida de les persones amb malalties mentals. I creiem que l'objectiu ha de ser doble, l'objectiu final, no?: per una part, la millora de la qualitat de vida del malalt, però també la qualitat de vida, la millora de la qualitat de vida de les famílies que es veuen afectades quan conviuen amb persones que pateixen aquests trastorns.

Vostè ens definia com un gran trencament quan les persones –primer, les persones que pateixen el trastorn o la malaltia, i, segon, les famílies– es troben davant d'una situació d'aquesta mena. També ens parlava –i forma part d'un dels eixos bàsics de treball de la seva entitat– de la importància de la visualització d'aquestes malalties, que la societat les visualitzi.

Si no ho tinc mal entès, podríem dir que les entitats que formen part de la federació neixen de la poca informació i desorientació en què es troben les famílies quan es troben davant d'una situació d'aquesta mena que no saben moltes vegades on acudir, a quina porta trucar. Penso que vostès han fet un pas molt important, ara falten molts altres passos, no?, perquè la societat en general tingui presents els trastorns mentals i que

fa falta molta pedagogia. Vostè ens parlava de la terminologia que fem servir tots –parlo en plural–, i també de la que fan servir els mitjans de comunicació. Amb la proposta que es va aprovar en la Comissió de Salut, una proposta presentada per Convergència i Unió, penso que des del Parlament si més no hem donat un primer passet important cap a aquesta qüestió.

També és veritat que les persones amb problemes de salut mental són els grans oblidats, i penso que són uns desconeguts no tan sols del sistema de salut, sinó també de la societat en general.

Ens ha plantejat els quatre eixos de treball de la seva entitat, que jo penso que el que evidencien, el que denoten és que cal una transversalitat en les actuacions de l'Administració pública, però també la coordinació d'aquesta transversalitat, perquè, si no, malauradament, els resultats seran nefastos, la coordinació entre els diferents departaments implicats en l'Administració, com són Salut, Acció Social, laboral i Ensenyament, en els casos dels menors, i també Justícia. Penso que tot allò que fa referència a la justícia és un tema que cal aprofundir-hi. Ara tenim la futura Llei del Codi civil, que està suposo que ja en tràmit de ponència, que fan referència en concret els articles al tema de les persones malaltes de salut mental. Penso que també per fer front a aquestes malalties que tenen una complexitat molt alta malauradament el Pla integral d'atenció a les persones amb salut mental havia de ser l'eina coordinadora d'aquesta transversalitat que parlem i que encara no s'ha posat en marxa.

Com al tema laboral ja s'hi han referit altres portaveus, m'agradaria entrar en el tema del Pla director de salut mental, no?, i fer-li una pregunta referent al paper de l'atenció primària com a primer nivell d'assistència, la porta d'entrada al sistema sanitari. Perquè, bé, tenen un paper molt important en la detecció de la malaltia, en el seguiment, en els casos que això sigui possible, però també des de la primària és necessari el *continuum* assistencial a l'hora de derivar els malalts, les persones que pateixen trastorns mentals, als dispositius específics. I m'agradaria saber quina és la seva experiència i la valoració d'aquest sistema, del sistema que tenim, si és necessària més formació dels metges i infermeres de primària, més coordinació entre primària especialitzada. O, pel que fa als serveis d'urgències psiquiàtriques, penso que és molt interessant el tema d'implantar tots els serveis d'urgències psiquiàtriques domiciliàries que en determinades situacions segurament és més convenient que el mateix servei d'urgències d'un hospital.

Tots hem estat d'acord, no?, que cal impulsar el model d'atenció, un model d'atenció transversal i coordinat davant d'unes malalties i trastorns que van en augment. I en parlava un altre portaveu, que tothom és sensible o tothom pot ser potencial malalt d'aquestes situacions. Importantíssim, implantar en la seva totalitat el Pla director de salut mental, que haig de dir-li que el grau de compliment d'aquest pla encara està molt baix.

Per acabar ja..., no sé com estic de temps, senyora presidenta, però, en tot cas, agrair de nou la compareixença del senyor Trabado.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies a vostè. I ara, en nom d'Iniciativa per Catalunya - Esquerra Unida Alternativa Els Verds, té la paraula la senyora Laura Massana.

La Sra. Massana Mas

Gràcies, senyora presidenta. Gràcies també, senyor Trabado, per la seva intervenció, molt clara, molt diàfana. I jo intentaré també ser breu, perquè el temps apressa. Dir un punt en la qüestió dels problemes de visibilització. Ja s'ha comentat la qüestió del llibre d'estil. Jo em pregunto..., clar, crec que la dificultat, malgrat que un de cada quatre és el futur que ens espera..., si és que ja no és aquest, i que crec que com ha dit el diputat del Partit Socialista, el portaveu, l'Àlex Martínez, amb els nous temps..., i això s'ha comprovat a Anglaterra, que el nivell d'augment de les depressions per qüestions laborals, doncs, és un fet, i aquí, en el país, aviat començarem a veure estadístiques en aquest mateix sentit. Doncs, potser ja ens hem avançat llastimosament a aquest futur i per aquesta via.

Crec que aquesta visualització és perquè tenim dificultats de vegades per no entendre l'altre quan no som capaços de posar-nos en el seu lloc, i que, a part del llibre d'estil o la qüestió periodística, potser hauríem d'avançar i reivindicar que es pogués fer aquesta visibilització a través també de sèries televisives o d'altres mitjans, que han servit també d'altres vegades per, doncs, en aquest sentit comprendre més l'altre. Perquè ens trobem en una societat que qualsevol mancança del tipus que sigui, perquè tots en tenim alguna o altra, una limitació o una mancança, ens fa rebutjar. És a dir, l'angoixa pròpia d'un executiu o executiva, l'angoixa pròpia d'algú, doncs, que no pot atrapar-se a la feina quotidiana, amb la feina laboral, tot això queda rebutjat del marc de..., ja està com aïllat. Malalties que igual l'angoixa o aquestes qüestions que també poden ser el pas previ a una depressió, com així està entès, doncs, ja estan rebutjades en molts àmbits. I crec que si poguéssim veure, doncs, que tots tenim mancances, tots tenim limitacions i tots podem desenvolupar una vida tan bona o tan dolenta com els altres tenen aquesta malaltia...

És a dir, mai he vist ningú prenent-se un Trankimazin en cap sèrie televisiva amb una certa normalitat, i si miréssim crec que el 80 per cent o el 90 de la població se'l pren, dissortadament, però això no es normalitza. Per tant, ho dic així com a exemple; en aquest sentit crec que seria un afegit en aquesta visibilització. Sí, sí, senyora Laïlla. És així, en un moment o altre. A més, vostè sap que és molt fàcil que també t'ho receptin; aquesta ja seria una altra valoració, eh?, però ho vull deixar aquí, seria en aquest aspecte.

Jo passaria en aquest sentit al relat sobre l'entorn –els altres portaveus ho han fet–, sobre com afecta les persones que comparteixen la vida quotidiana. Com sempre les dones som les persones que més compartim, doncs, o treballem en aquestes qüestions. Per tant, aquí també potser hauríem de començar a parlar del paper de la família, però com a tota la família. Però jo crec que la família sempre fa el que pertoca, sempre és el suport bàsic, de vegades també l'únic. Ara tenim aquestes noves

lleis, que són les que han de permetre avançar en aquest sentit, i les meves preguntes anirien en aquest sentit.

Vostè ha plantejat les lleis i els plans, el Pla director de salut mental i la nova Llei de serveis socials. Els altres companys i companyes li han fet preguntes amb relació al tema, jo li'n faré una que vostè ha compartit amb els dos supòsits. És a dir, la qüestió territorial, l'equilibri territorial. En dues explicacions ha dit: «El bon desplegament territorial, el bon desplegament territorial amb l'una i amb l'altra, garantir aquests serveis territorials.» Per tant, deu haver-hi, crec jo, un desequilibri, a part de les mancances que ja s'han expressat i les que ara vostè suposo hi aprofundirà, quins són els territoris o de quina manera es percep aquesta manca d'equilibri territorial. És per comarques concretes?, és per poblacions grans o petites?, és perquè hi ha consells que funcionen o no? Consells territorials que ja es puguin haver desplegat. Vull dir, m'agradaria aclarir-ho en aquest sentit.

I una altra qüestió que vostè ha dit i com ha dit molt bé, que ara que acabem de passar el períple europeu, és Europa la que també ha posat en alerta, com sempre –de vegades Europa sempre ha estat fins fa poc un avenç, eh?–, el crit al cel en el sentit, doncs, de les mancances en aquestes qüestions i les tasques que calia fer. La meua pregunta és: amb relació a Europa quins són els països que millor desenvolupen una política en aquest sentit, eh?, de protecció social tant als malalts com també a les famílies i al seu entorn, i quines són també aquestes comunitats que han treballat... Bé, és que vostè ha fet molt bé un resum final de manera clara, no? Més recursos, que aquests recursos, doncs, tinguin en compte les associacions i que siguin transversals. O crec que el resum final és al que hauríem d'aspirar, eh? Una mica com treballa Europa, com treballen d'altres i quin seria per vostè, doncs, aquest ideal que hauríem de seguir.

Res més i moltes gràcies. Gràcies, presidenta.

La presidenta

Gràcies, senyora diputada. Senyor Trabado, deu trobar que ara serem injustos amb vostè perquè li podrem assignar deu minuts per respondre a les diferents qüestions que se li han plantejat, algunes d'elles comunes. El que sí que li volíem dir, tal com ja el diputat del Grup Socialistes ha comentat, és que solem demanar còpia del text el qual han utilitzat. Atès que estava molt ben estructurat i amb moltes dades, sempre és millor poder treballar amb el text que amb la transcripció. Per tant, sí que li demanarem que per als treballs de la comissió ens pugui fer arribar la còpia del text, que també segur que ens il·lustrarà aquelles qüestions que ara no tingui temps de poder respondre per culpa nostra, atès que li hem d'assignar aquests deu minuts de temps.

Gràcies.

El Sr. Xavier Trabado i Farré

Bé, moltes gràcies, presidenta. Bé, primer, agrair molt sincerament totes les aportacions que han fet, que totes elles les trobo molt escaients i donen idea del coneixement de la realitat del nostre col·lectiu. Intentaré

esmerçar els deu minuts que em cedeix la presidenta. Evidentment, us farem arribar tota la informació tant del text que hem utilitzat per a la compareixença inicial com per a les qüestions puntuals que han anat sortint. Ho faré d'una manera el més estructurada possible, tot i que hi han molts aspectes i segurament me'n deixaré més d'un.

A veure, amb relació al tractament de situacions específiques i problemàtiques concretes com pot ser el tema de TLP o malalties, diguéssim, que són molt greus des del punt de vista del tractament i que hi ha poca experiència. Nosaltres amb això creiem que no hi han molts miracles a fer. És a dir, o tens recursos especialitzats, amb professionals especialitzats que coneguin aquestes patologies i que a més puguem fer una atenció quan correspon, o no ens en sortirem. És a dir, podem treballar en xarxa, podem coordinar-nos millor, però, clar, o el psiquiatre, el psicòleg i el treballador social saben el que és un TLP, hi estan habituats i tenen la formació adequada per gestionar i treballar amb una persona amb aquestes patologies, o no hi hauran millores significatives. Per tant, en aquests aspectes de tractaments o de patologies concretes el que necessitem i reclamem és una atenció especialitzada. De la mateixa manera que determinades diabetis, doncs, tenen els seus especialistes o determinats tractaments del cor tenen els seus especialistes. Vull dir, això són patologies diferents i, per tant, requereixen professionals formats per abordar-les.

Agrair-los també la iniciativa que hi ha hagut, entenc que en la Comissió de Salut, al voltant d'aquest llibre d'estil per treballar al voltant de l'estigma. Crec que és una iniciativa molt bona. Nosaltres, de fet, és una de les preocupacions evidents que tenim, el fet de treballar amb la societat en el seu conjunt. Aquí creiem –i estudis científics ho demostren– que no n'hi ha prou amb informació i de fer campanyes públiques. El que es necessita és un contacte directe amb les persones afectades i amb la realitat afectada. Per tant, estem engegant des de la federació un projecte, i que si poguéssim tenir recolzament d'alguna manera per fer-lo d'abast català, doncs, ens encantaria. De moment l'estem fent a àmbit Barcelona, amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, i és un projecte per entrar en contacte.

O sigui, perquè la societat, els empresaris, els periodistes, el personal sanitari, les mateixes famílies i les persones afectades, que tenim un autoestigma evident... A vegades no demanem ajuda com a part d'aquest autoestigma que tenim, no? I que la lluita contra l'estigma passarà pel contacte directe. O sigui, el que ha de veure una persona és visitar un centre on hi hagin persones rehabilitant-se, veure que no passa res, i a les escoles exactament el mateix. Com ja han fet altres col·lectius de discapacitats, doncs, anar a visitar escoles, jugar a futbol amb ells i que hi hagi una certa convivència. Fins que no aconseguim aquest nivell de convivència, no podrem trencar, creiem, els aspectes vinculats a l'estigma. O sigui, passen per conèixer amb la realitat i per aquesta convivència veure que no passa absolutament res i que aquestes persones amb el tractament adequat, doncs, poden portar una vida normalitzada.

Per tant, gràcies pel llibre d'estil, però hem d'anar un pas més enllà i aconseguir fer projectes que evidentment requereixen més recursos, perquè has d'anar a les escoles, les has de visitar, has d'anar amb els professionals, amb les persones afectades, amb els familiars, i tots plegats allà, doncs, poder visibilitzar aquests aspectes.

Amb relació al tema de l'àmbit laboral que ha sortit en diversos dels comentaris que han fet, a veure, aquí entenem que es necessita pensar en el nostre col·lectiu de forma concreta, perquè el que està clar és que fins ara no ha funcionat, eh? Sempre que preguntem dades sobre l'aplicació de la Lismi per al nostre col·lectiu, ni tan sols existeixen dades, creiem perquè és proper al zero, però preguntes a qualsevol Administració quin nivell d'integració laboral de les persones amb malalties mentals hi ha i no hi ha informació.

Hi han determinats centres especials de treball històrics que sí que han treballat amb el nostre col·lectiu, donen cabuda a unes sis-centes persones aproximadament a tot Catalunya, però estem lluny de poder tenir una implantació efectiva en el món laboral. Com els comentava en la meua exposició inicial, s'està treballant en un full de ruta conjuntament amb la Direcció d'Igualtat d'Oportunitats per establir un model. I és un missatge que vull donar no només per a l'aspecte laboral, sinó per a qualsevol àmbit.

La problemàtica vinculada a la salut mental és tan complexa perquè afecta totes les esferes de la persona que o la tractem d'una forma específica i pensant els serveis i les solucions per al col·lectiu, o normalment no funcionaran les solucions estàndards que potser serveixen per a un conjunt important de la població. Per tant, necessitem pensar que les solucions hauran d'estar necessàriament adaptades al nostre col·lectiu.

Per exemple, necessitem molta flexibilitat. Les persones amb malaltia mental, doncs, tenen períodes més bons i més dolents. Per tant, si algú s'ha d'incorporar al mercat laboral, ha de tenir clar que podrà fer un pas enrere quan ho necessiti i que no estarà dos anys més per recuperar una determinada garantia que tenia en aquell moment, perquè, si no, mai es fa el pas. Necessitem molta flexibilitat i molta adaptació dels models a les problemàtiques del nostre col·lectiu com a missatge general.

Amb relació... El senyor Alexandre apuntava amb relació al fet de per què la xarxa associativa no ha estat capaç d'organitzar-se millor, no?, a diferència d'altres col·lectius, i que és una realitat, eh? Vull dir, tenim institucions de molts grups de discapacitats que han fet un recorregut impressionant i que nosaltres admirem i ens agradaria arribar a aquest nivell, no?

Nosaltres ho associem bàsicament al problema de l'estigma, no? Penseu que l'estigma fa segles que funciona, i, bé, això ha fet que cap persona de la societat civil amb rellevància com va ser en Trias Fargas, per exemple, en el seu moment per un col·lectiu de discapacitat intel·lectual, doncs, fes un aposta important i decidida, i això aglutina molta gent al seu voltant. Això no ha passat en el nostre cas.

Penseu que tenim una xarxa associativa molt envellida, de gent molt gran, mares en general, com apuntaves,

Laura, amb molt poca capacitat econòmica o gent de classe, diguéssim, humil i que, bé, s'ha anat associant per buscar solucions als seus problemes, però estem lluny de crear una xarxa associativa amb capacitat d'influència real en el conjunt de la societat. I vaja, no és perquè siguem més limitats, eh?, ho associem bàsicament a aquest concepte de l'estigma.

Per això és tan important anar trencant aquests aspectes i anar incorporant gent amb més capacitat d'influir en el nostre col·lectiu, i estem en aquest procés. Fa ja un any, a finals del 2007, vam iniciar una nova fundació, promoguda per la federació, i aquí s'hi ha incorporat, doncs, gent com en Xavier Trias, com l'Ernest Maragall, com en Carles Duarte. Bé, estem intentant obrir-nos a la societat i d'alguna manera ser capaços de tenir més capacitat d'influència en aquest sentit.

Respecte als serveis residencials, que també són dels punts que heu comentat en diferents ocasions, el missatge seria una mica el mateix que en l'àmbit laboral. O sigui, necessitem molta tipologia de serveis, perquè la persona en diferents moments de la seva vida pot tenir una autonomia i unes capacitats conservades molt diferents. Aleshores, el que ens interessa és tenir serveis amb diferent nivell de suport, eh?, des del que pot ser una residència assistida on hi ha un suport sanitari fins i tot, fins a un pis amb un suport molt limitat, molt puntual. Però necessitem que tot això flueixi d'una forma molt natural i que la persona pugui anar passant d'un servei a un altre sense necessitat de fer una sol·licitud que triga un any per tenir una resolució. O sigui que, clar, si quan la persona està en disposició de fer un pas perquè està suficientment motivada i tal, triguem un any a dir-li si tindrà aquella plaça o no, doncs, probablement, quan surt la resolució, potser ja està en una situació en què ja no la vol o ja no s'hi escou, no? Per tant, aquí una altra vegada recursos pensats per al col·lectiu i molta flexibilitat per poder accedir i moure't entre aquests diferents recursos.

Mira, el senyor Vendrell apuntava l'esforç que s'ha fet, i jo vull reconèixer aquí personalment la participació que l'Anna Simó ha tingut en la seva etapa prèvia en tot això, i reconeixem aquest esforç. Ara, per nosaltres la manca de recursos que compartim des d'un punt de vista polític i la necessitat aquesta no eximeixen de responsabilitats, perquè al final, recursos, n'hi han, és un tema de prioritats. O sigui, els pressupostos del Departament d'Acció Social han crescut molt en els darrers anys, molt, derivat de la Llei de dependència i d'altres temes.

Per tant, el que demanem és, independentment dels recursos que tingui el país, no podem, diguéssim, pensar que les solucions només vindran..., perquè en èpoques de molta bonança tampoc hi ha hagut un increment significatiu important dels serveis per al nostre col·lectiu. És, creiem, més un tema de discriminació positiva, a l'entendre que és un col·lectiu que ha estat durant molts anys o segles amb unes mancances molt evidents, i que o fem una certa discriminació positiva amb relació a aquest col·lectiu o no farem el pas per equilibrar-lo des del punt de vista dels serveis.

Respecte al paper de les associacions... Crec que m'estic potser ja anant de temps. Crec que ja he esmentat una mica el tema del paper de les associacions. Quant a la influència de la Llei de la dependència, que algú ho esmentava, la veritat és que de moment és molt limitada. És a dir, com a moviment associatiu, com a xarxa associativa, no ens ha canviat res pel fet que la Llei de dependència s'hagi posat en marxa. De fet, doncs, bé, afecta..., encara avui hi ha molt poques persones que hagin tingut una resolució positiva quant a això, i moltes de les que s'han donat són persones que ja tenien resoltes les situacions a través de serveis ja existents.

Bé, amb relació al pla director i al paper de l'atenció primària versus l'atenció especialitzada, que també s'ha comentat, creiem que és un model molt apropiat. De fet, quan parles amb gent d'atenció primària que ja ha tingut el suport i la formació en salut mental necessària, veus que ho accepten molt bé i que es veuen amb més coneixement i amb més capacitat per atendre. Evidentment, hi ha el problema general de certa pressió o col·lapse de l'atenció primària, però entenem que és la via necessària, perquè això permetrà que l'atenció especialitzada, que ara mateix està col·lapsada i que no pot fer una intensitat de tractament com necessita..., això es podrà donar sempre que l'atenció primària jugui el seu paper amb relació a la salut mental.

Per tant, entenem que el model és correcte, però una altra vegada manca un desplegament més ambiciós per tal de garantir que l'atenció primària té els recursos necessaris per fer el seu paper i deixar a l'atenció especialitzada, doncs, la seva funció.

Quant a les urgències psiquiàtriques i casos greus, que també s'ha esmentat, la veritat és que és un problema que ens preocupa molt. No són potser uns casos molt nombrosos des d'un punt de vista quantitatiu, però són casos que acaben massa sovint amb situacions dramàtiques, i bé, que moltes vegades, doncs, hi ha la vida de la persona pel mig, no?

Aquí s'ha fet un protocol, es va signar un protocol d'actuació en el cas d'urgències. Creiem que és una bona iniciativa, creiem que en alguns municipis ja s'ha desplegat i està funcionant bastant millor del que era la situació prèvia, però una altra vegada també tenim clar que a vegades els recursos estan tan pressionats que no poden atendre com seria necessari, prenen decisions d'assignar persones, malalts, a determinats recursos o donar-los d'alta o transferir-los a altres recursos d'una manera molt condicionada per la pressió assistencial que estan tenint i no tant tenint en compte només la situació personal i les necessitats d'aquella persona. Per tant, creiem que el model és bo, però una altra vegada tenim la impressió que no hi ha la suficient, diguéssim, dotació en aquests recursos.

I, per finalitzar, amb relació al tema de l'equilibri territorial, que apuntava la diputada, bé, diguéssim que hi han territoris molt desfavorits: Terres de l'Ebre, Lleida en general, les comarques del Pirineu, diguéssim, són comarques que estan molt mancades. S'està fent un esforç, hi han, diguéssim, desplegaments tant de serveis sanitaris com serveis socials previstos per a aquestes comarques, però ara mateix hi han diferències bastant

significatives amb relació al que pot ser l'àmbit metropolità, per entendre'ns. Per tant, sí que hi han diferències territorials notables.

I jo, vaja, amb relació a les experiències internacionals, cada país és diferent. Aquí el paper de la família, doncs, per la nostra tradició mediterrània ha jugat un paper cabdal i és el puntal de l'atenció, i està cobrint allà on les administracions no arriben més enllà del que entenem que és raonable. I, per tant, bé, cada país, doncs, està tenint polítiques molt diferents, no? Sí que és cert que, per exemple, Escòcia, doncs, és un àmbit on el moviment associatiu i la lluita contra l'estigma, per exemple, ens consta que s'està fent molt bé allà, i estem en contacte amb ells, i que països nòrdics en general tenen, diguéssim, una atenció tant des del punt de vista sanitari com de serveis socials molt desenvolupada, atès que tenen una xarxa familiar que recolza menys, no? Itàlia, doncs, també és una referència en molts aspectes de salut mental, no?

I jo per finalitzar, trenta segons. Només pensar això, que es quedin una mica amb la idea aquesta del greuge històric que tenim sobre el col·lectiu i la necessitat de posar sobre la taula mesures molt personalitzades, molt pensades per al col·lectiu i que d'alguna manera hi hagi una certa discriminació positiva per tal de resoldre situacions que d'altra manera, amb les solucions generals per a tota la societat, no estarem resolent els problemes de les persones amb malaltia mental i de les seves famílies.

I moltes gràcies a tots.

La presidenta

Doncs, moltes gràcies, senyor Trabado, per les seves aportacions. És veritat que hem vist i hem constatat el que falta, però vostè ens parla d'aquest greuge històric, i realment, si ens situem a quinze anys enrere, jo crec que el que ha fet Fecafamm amb la Silvestre i la Margarida al capdavant, i permeti'm que els anomeni amicalment..., crec que han estat els familiars que han ajudat a fer aquesta visibilització i a dir-nos a tots plegats que, si aquí som dotze persones, una part important ens podem veure en un moment de la vida afectats. Certament és una situació diferent, que requereix aquesta personalització, que nosaltres en el camp de l'habitatge i en el camp del treball, que és en els àmbits que hem decidit focalitzar les nostres recomanacions a l'estudi que se'ns ha demanat des del Parlament, doncs, intencem fer aquest pas, i comptem amb vostès en el tram final del treball per poder acotar millor les mesures que puguem recomanar.

Doncs, felicitar-los per la feina feta, perquè crec que Fecafamm té un gran camí i unes dones valentes que van iniciar-ho i encantats que ara vostè ho pugui continuar. I, doncs, estem a la seva disposició per ajudar amb un acte com aquest també a la visualització demanada.

El Sr. Xavier Trabado i Farré

Moltes gràcies i posar la Fecafamm a la disposició de vosaltres per a aquest treball en tot el procés.

La sessió se suspèn a dos quarts de dotze del migdia i dos minuts i es reprèn a dos quarts de dotze i set minuts.

La presidenta

Bé, reprenem la sessió.

Compareixença

de Josep Badia, excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, perquè hi faci aportacions (tram. 357-00313/08)

Donem la benvinguda al senyor Josep Badia, excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'ICASS, davant de la comissió, que avui compareix. Li donem la benvinguda; ell diu que potser dirà coses que ens estranyaran. Nosaltres el que sí que sabem és que és una referència per l'experiència pròpia i acumulada, podríem dir, i, per tant, que hi havia tot l'interès a poder-lo escoltar. Sap perfectament quin és l'objectiu d'aquesta comissió, els temes que hem volgut focalitzar, i pel que fa a habitatge segur que té coses a dir, però pel que fa a treball tots sabem que difícilment hi ha algú que en sàpiga menys, no? Més o menys, ja no ho sé. En tot cas, que en sàpiga més, evident. Per tant, vostè té la paraula amb el temps que hem comentat, amb la flexibilitat necessària. Té la paraula.

El Sr. Josep Badia Graells (excap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials)

Gràcies, senyora presidenta. Bon dia, senyores i senyors diputats. Jo el que exposaré serà un tema que potser és una mica àrid, perquè, en tot cas, del que jo pugui aportar més és del que intentaré exposar aquí. I del que jo puc aportar més, en principi, és en l'àmbit del treball protegit, que és un tema que normalment a vegades es viu una mica com el *patito feo* del sistema, perquè és això, el treball protegit és una cosa que sembla tancada, que sembla marginadora, etcètera, però, en canvi, ha donat un gran joc i ha ofert unes grans solucions per a persones amb discapacitat i que els ha permès enfocar la vida de forma molt més normalitzada, perquè els ha donat accés a una cosa que és clau, que és la integració laboral.

En principi, jo no parlaré d'altra cosa, perquè només a això podríem dedicar-hi moltes sessions. És a dir, podríem parlar del treball protegit, de com ha evolucionat, de quina és la situació actual, de com hauria d'evolucionar en el futur, de totes les normatives i coses que l'envolten i intenten fer-lo efectiu, de com la gent es representa per aconseguir objectius amb treball protegit, de les competències de les diferents administracions, o sigui, podríem parlar moltíssim, i segurament encara en quedaríem insatisfets.

Per tant, jo, com que es tracta en principi d'una comissió que pel que m'han dit és aportar idees, intentaré aportar idees. I, a més, intentaré aportar idees amb un

handicap i amb una llibertat, que és el handicap que jo no represento a ningú. És a dir, en principi, vinc aquí perquè se m'ha convidat, i estic encantat de la vida que ho hagin fet, però ve el Josep Badia, i, per tant, el que jo digui és responsabilitat meua. Per tant, si dic barbaritats, també és responsabilitat meua, no? I això, doncs, és un handicap i és la llibertat també de poder parlar amb plena llibertat sense haver de donar comptes, per dir-ho d'alguna manera, a ningú, no?

Bé, en aquest sentit, jo començaré per plantejar una mica..., situar què és el treball protegit, d'una forma molt esquemàtica. Parlaré bàsicament de sistema, i després el que faré, en tot cas, és proposar idees globals de cap a on entenc que hauria d'anar el sistema i cap a on s'hauria de modificar, i, en tot cas, quines mesures concretes a curt termini es podrien anar prenent per fer que això fos possible, eh? Aquest serà una mica el meu esquema.

A veure, intentaré llegir, perquè és que, si no, potser divagaré massa, no? Ja he començat malament, vull dir que... Bé, a veure, l'origen del treball protegit –i això és important saber-ho– no és d'ara. És a dir, l'origen del treball protegit, en principi, i pel que he arribat a esbrinar i per gent que en sap molt i tal, comença a mitjans del segle XIX, i comença en àmbits com salut mental i persones sordes, eh? Bé, comença a França, a més a més, etcètera, i ja neix com una manera de dir: «Aquestes persones necessiten un entorn especial per poder treballar com els altres, no?» O sigui, és una mica la filosofia.

A l'Estat espanyol això es concreta als anys 70, a mitjans dels 70 ja es comença a parlar d'empreses protegides, i, de fet, ja hi ha un pla d'ajudes o un programa d'ajudes per a empreses protegides. A aquestes empreses protegides només se'ls deia que la meitat més u de la plantilla fos de persones amb discapacitat. Llavors en deien altres noms, no?, però, vaja, la meitat més u. No hi havia absolutament cap altre condicionant, i aquí l'Estat, quan podia, donava. És a dir, una cosa totalment gracieble. Però sí que és cert que ja en aquella època a Catalunya va començar algun centre d'aquestes característiques o alguna empresa protegida d'aquestes característiques. Tinc al cap una empresa propera a Barcelona que fa poc que ha tancat perquè no ha pogut aguantar la crisi. És a dir, el centre especial de treball més antic de Catalunya ha hagut de tancar perquè no ha pogut aguantar la crisi, no? I no l'ha pogut aguantar perquè probablement el sistema és excessivament rígid per donar respostes a les sol·licitacions econòmiques que el mercat els fa.

No hi ha canvis substancials des de mitjans dels 70 fins a l'any 82, que es publica la Llei d'integració social dels minusvàlids, la Lismi. La Lismi marca el sector fins a l'actualitat. En tot cas, el que fa la Lismi és definir els centres especials de treball com a concreció del que és el treball protegit a l'Estat d'una manera que és molt estricta i no respecta el que hi havia abans, amb la qual cosa crea un desajust dins del sistema que, de fet, es va arrossegant en tot el desenvolupament posterior.

La Llei d'integració social dels minusvàlids defineix els centres especials de treball –i ho llegiré perquè

sapiguem exactament com ho defineix–, els defineix com «aquells l'objectiu principal dels quals sigui realitzar un treball productiu participant regularment de les operacions del mercat» –és a dir, ens els defineix com a empreses, diu–, «i tenint com a finalitat assegurar ocupació remunerada» –és a dir, treball– «i la prestació dels ajustaments personals i socials a les persones amb discapacitat que treballin als centres especials de treball, a la vegada que sigui un mitjà d'integració del major nombre de persones minusvàlides al règim de treball normal».

Aquí n'hi ha per sucari-hi pa. És a dir, primer, ens diu que han de ser unes empreses, que han de ser productives, que han de participar d'operacions de mercat. Fins aquí, correcte. Després, ens diu que han d'assegurar treball a les persones amb discapacitat, com a qual-sevol treballador li han d'assegurar treball remunerat. Correcte. I li afegeix una cosa que no es demana a les empreses normals, que és que prestin serveis d'ajustament personal i social perquè aquestes persones es puguin integrar.

I després fa una referència, una referència que ha tingut sempre una interpretació concreta. Diu, escolti, i a la vegada que siguin un mitjà d'inserció al mercat normal de treball. I remarco això de «normal» perquè tota la Lismi diu que la tendència ha de ser al mercat *ordinari* de treball. És a dir, aquí hi ha una diferència entre «normal» i «ordinari». Ordinari, bé, ordinari no vol dir que sigui un treball de poca qualitat, vol dir que és el treball que tothom fa, eh? El treball normal es pot interpretar com el que tothom fa, i llavors seria sinònim d'ordinari, però també es pot entendre com aquell que està dins de la norma. És a dir, dins de la llei. I els centres especials de treball estan dins de la llei. El que passa és que sempre se li ha donat la interpretació de dir que el centre especial de treball ha de ser un mitjà perquè els treballadors del centre especial de treball saltin al mercat ordinari.

Bé, això és difícil d'entendre i això pot sobtar una mica que ho digui, però és que és així. De fet, ha sigut un fracàs històric. Potser ens hauríem de preguntar el perquè, eh? Després, en tot cas, ja hi tornarem. Diu, el segon punt, que «la plantilla dels centres especials de treball estarà constituïda pel major nombre de treballadors minusvàlids que permeti la naturalesa del procés productiu, i, en tot cas, no ha de ser inferior al 70 per cent». Això ja és modificació, perquè la Lismi inicialment deia la totalitat de la plantilla, excepte aquells que siguin per a la prestació de serveis d'ajustament personal i social. Per tant, teòricament, els directors, els caps de producció, els xofers, etcètera, haurien de ser també minusvàlids. Jo no lligava ni...

Per tant, jo crec que la Lismi, amb tots els respectes, que entenc que és un gran pas endavant, que estructura el que és l'atenció a les persones amb discapacitat i que té totes les virtuts del món, en el cas en què defineix el treball protegit no ho acaba de fer del tot bé. No respecta el passat, deixa buits importants i crea alguns conceptes equívocs com aquest del pas. Explica què s'entén pels serveis d'ajustament personal i social i llavors –i això també és important pel que vindrà després– diu que

són els serveis de rehabilitació, terapèutics, d'integració social, que aquí cap una mica tot, culturals, esportius... Bé, eh? I ho especifica.

I una cosa que jo crec que serà un dels motius que a mi em portarà a fer una proposta bastant forta, no?, i és que diu la Lismi que «les persones amb discapacitat que treballin als centres especials de treball hauran d'estar sotmeses a una relació laboral de caràcter especial», eh? És a dir, una altra contradicció amb el passat, on a les empreses els deia: «Vostè contracti, contracti la meitat més u, i a partir d'aquí endavant.» I diu: «Ara no, ara vostè contracti el 70 per cent, la xifra d'ara, però a més els contracta diferent dels altres treballadors de l'empresa.» Home, em sembla que això no... Ara, vist des d'aquesta òptica d'avui dia, potser en aquell moment era bo, però ara no és massa bo, eh?, no és massa bo. Fins i tot això a vegades justifica o en certs entorns entenen que, si desapareix aquesta relació laboral, desapareix el treball protegit. Jo crec que no, que precisament un dels objectius del treball protegit precisament per aconseguir un treball ordinari seria fer desaparèixer aquesta relació laboral especial. Ja hi tornarem quan fem les propostes.

Bé, també perquè ens fem una mica la idea de... Escolteu, jo no m'estic carregant la Lismi, eh? O sigui, jo entenc que la Lismi és un gran pas endavant, però que hem de veure on realment..., i els orígens potser d'alguns dels problemes que hi ha avui dia amb el treball protegit i que, home, els podem corregir, eh? Ho repeteixo, la Lismi jo crec que va ser un gran pas endavant, perquè va estructurar el que és l'atenció, si és treball en podem dir atenció també, però va estructurar el que és l'atenció a les persones amb discapacitat a l'Estat espanyol, i, a més a més, és una llei que va néixer a Catalunya. Per tant, vull dir, em sembla que se li ha de reconèixer tota la importància històrica que ha tingut, no?

Bé, com es desenvolupa? Perquè, clar, tenim la llei, però llavors això es desenvolupa. És allò que deia el senyor Romanones, no?, que a més era del gremi també, era disminuït. Per tant, vull dir, dius..., aquell deia: «Escolti, facin la llei i jo ja faré els reglaments.» I això és el que ha passat. És a dir, es van fer tres reglaments que són clau, que són clau per al desenvolupament del treball protegit.

Per una part, tenim el reglament dels centres especials de treball, que és el segon decret que es publica, eh? O sigui, la Llei d'integració social es publica, es publica un decret, i després es publica el reglament. És a dir, et diuen com has de fer les coses, que és el reglament, que diu, escolti, les funcions que ha de fer el centre especial de treball, com s'entenen els ajustaments personals i socials, quin tipus de treballadors, la composició de la plantilla, com s'acreditaran, quins sistemes de finançament, és a dir, quins sistemes d'ajudes tenen, aquests i només aquests, etcètera, no?, quin seguiment s'ha de fer. És a dir, concreta tot això, que és el que en principi seria lògic, no?

O sigui, aquest hauria de ser el primer decret, no? «Escolti, hem creat els centres especials de treball i ara direm com han de funcionar.» Doncs no, el primer que es publica és el de la relació laboral de caràcter especial.

És a dir, primer, diem: «Ei, com contractem les persones amb discapacitat, com els pagarem, com farem, etcètera, no?» És això, i després et diu qui ho farà. O sigui que no té massa sentit, però és així. Però una mica perquè es vegi potser per on anaven les prioritats.

Jo crec que és un sistema una mica basat en la por, no?, una mica basat en la por. Bé, en la por en el bon sentit, en la por de dir: «Ei, que no explotin les persones amb discapacitat, que ningú se n'aprofiti, que no...» Però això rebota, es torna en contra d'un mateix, és com un bumerang.

Aquest decret de relacions laborals de caràcter especial és el que diu qui ha de treballar, o sigui, quines persones amb discapacitat han de treballar en centres especials de treball, de quina manera, sota quins controls, en quines condicions; i surt una cosa que és màgica, que són els equips multiprofessionals. És a dir, els equips multiprofessionals són els que ho han de fer tot.

Clar, dels equips multiprofessionals, a la Lismi se'n contemplen dos grans blocs, per dir-ho d'alguna manera. Un –i simplifico molt– que ha estat desenvolupat i crec que els resultats han sigut fantàstics, que són els equips dins de l'àmbit educatiu, els EAP famosos, aquí, a Catalunya. I dins de l'àmbit laboral hi ha els equips multiprofessionals, que tenen funcions complexes, duríssimes, amb unes conseqüències jurídiques molt importants i que a mi m'agradaria només llegir-los-ho una mica perquè vegin la importància d'aquests equips multiprofessionals.

Diu que són «amb informe preceptiu d'orientació amb els processos de recuperació professional, que poden condicionar atencions, amb l'accés de les persones amb discapacitat a la funció pública» –estic llegint només articles de la Lismi o del reglament, eh?–, o bé han de fer la coordinació amb les oficines d'ocupació, han d'informar sobre l'adequació del lloc de treball, han d'informar, en el cas que no siguin empreses de nova creació, què passa, han d'informar sobre la..., o sigui, anàlisi de capacitats laborals, vigilar de forma periòdica els disminuïts que estan treballant en centres especials de treball i les seves condicions; fins i tot poden determinar si una persona amb discapacitat ja no és apta per continuar treballant en un centre especial de treball. És a dir, més de divuit o vint funcions. De fet, com esmentar funcions, se n'esmenten més en l'entorn laboral que en l'entorn educatiu, d'entrada.

Aquests equips no han estat desenvolupats mai, eh? O sigui, no han estat desenvolupats mai. Aquí, a Catalunya, es va fer un intent, però no va acabar de quallar perquè potser no hi havia la capacitat normativa, potser no es tenien prou recursos, però per dir-ho d'alguna manera aquests equips no han estat desenvolupats mai. I, per tant, això, home, crea uns problemes greus. I després, d'altra banda... S'hauran de crear, eh?, jo els ho dic clarament; si no es creen els equips multiprofessionals ja podríem plegar i marxar, perquè, vull dir, no té sentit, no?

I, per últim, hi ha una tercera pota sobre la qual se sustenta tot, que és el sistema de finançament amb el detall de les ajudes que es donen, que són de l'any 98, i ja és una

actualització sobre el que es va publicar sobre l'any 85 –em sembla que va ser el 86, no? Però des de l'any 98 les ajudes continuen sent les mateixes, bàsicament les mateixes. És a dir, portem gairebé onze anys de decaïença amb el que hauria de ser. Home, un sistema de finançament de tot un sistema de treball protegit, que a l'Estat espanyol són més de cinquanta mil persones i a Catalunya més de deu mil, home, necessita una certa revisió –necessita una certa revisió.

I després hi ha hagut tres normes que s'han afegit a aquestes, tres normes que són de l'any 2004, 2005 i 2006. És a dir, hi ha un gran buit, per dir-ho d'alguna manera, tret de petits retocs, fins arribar a aquesta època. Que són, la norma que regula els enclavaments laborals, que són grups de treballadors de centres especials de treball que treballen a l'empresa ordinària. Per dir-ho d'alguna manera l'empresa ordinària contracta els serveis a un centre especial de treball perquè treballin allí.

El reglament que regula el que són les mesures alternatives a la contractació de discapacitat..., és a dir, tota aquella empresa que no compleix amb el percentatge de persones amb discapacitat que hauria de complir pot contractar un centre especial de treball per suplir això, amb unes condicions determinades. I després un decret també que sí que entra a tocar una mica el sistema, i és el que regula les unitats de suport a l'activitat professional de les persones amb discapacitat. És a dir, intenta regular els serveis d'ajustament personal i social que la Lismi creava l'any 82 i que mai s'havien regulat. A Catalunya sí que s'havien regulat a través, primer, dels serveis de suport a la integració laboral l'any 90, i posteriorment amb els convenis dels serveis complementaris d'ajustament personal i social, eh? Els regula, i jo crec que ho regula malament, eh? O sigui, jo crec que les USAP famoses, doncs, no responen a les expectatives del que haurien de ser els serveis d'ajustament personal i social. Crec que aquí, a Catalunya, anàvem pel camí més encertat en aquest sentit, no?

Bé, ara entrem en les propostes. Jo les propostes les estructuraré una mica d'acord amb el marc normatiu que he comentat, o sigui, una certa disciplina, no?, perquè, si no, jo seré el primer a perdre'm. Però, abans de res, jo sí que voldria dir una cosa, i és que totes les propostes que jo efectuari, en tot cas, tindran subjacent una idea, i aquesta idea és la de normalitzar al màxim el concepte i la concreció dels centres especials de treball com a referent del que és el treball protegit. És a dir, em sembla que el sistema està prou madur, i més aquí, a Catalunya, perquè portem molts anys de rotatge; és més, potser si no es fan coses en aquesta línia a Catalunya el sector s'anirà ofegant, eh? Potser en altres llocs de l'Estat que van començar més tard tenen més recorregut, nosaltres no el tenim.

La idea seria que el centre especial de treball pugui esdevenir una empresa el més normal possible, eh? En tant el centre especial de treball s'aproximi més a la idea d'empresa normal o ordinària, diguem-li com vulguem, més normal també serà el treball de les persones amb discapacitat que hi treballen.

I, a més a més, l'empresa podrà integrar-se també millor en el teixit empresarial, i, per tant, podrà assegurar, a més, la seva activitat, i de rebot el manteniment dels llocs de treball de les persones amb discapacitat. Per tant, jo crec que l'objectiu seria anar en aquesta línia. Com més normal sigui l'empresa, estarà integrada per llocs de treball normals i, per tant, serà una eina més potent d'integració de la persona amb discapacitat. Aquest és una mica el plantejament.

Clar, què vol dir això? Que, home, si som revolucionaris, acabem aviat, perquè diem: «Escolti, què hem de fer?» Doncs, escolti, derogar el sistema de treball protegit de dalt a baix. I dius: «Home, però, llavors, què farem?» No, doncs, protegir el lloc de treball. És a dir, no protegir l'empresa, sinó protegir el lloc de treball. Jo crec que aquest seria el millor. Protegir el lloc de treball es pot fer individualment a l'empresa, i això ens obre unes possibilitats enormes.

Probablement, pel que he vist de les compareixences que hi haurà, hi haurà persones que estan molt en línia del treball ordinari que dirien, ostres, aplaudirien aquesta proposta, però és que jo penso que el sector del treball protegit també l'ha d'aplaudir, perquè, quina diferència hi ha amb l'actual en què es protegeix l'empresa perquè té molts treballadors amb discapacitat? Més del 70 per cent, o que aquesta empresa continuï amb la mateixa protecció perquè també té més del 70 per cent una vegada s'ha derogat el sistema, per dir-ho d'alguna manera. Però, a canvi d'això, moltes empreses ordinàries podrien accedir a subvencions més altes que els permetrien contractar persones més afectades. Això s'ha de fer amb garanties, evidentment.

Per tant, vol dir que, si nosaltres suprimim tot el sistema de treball protegit, home, haurem de tenir dues eines importants. Per un costat, algú que ens defineixi quins nivells de suport necessitaran les persones, i vetllin perquè aquests nivells de suport hi siguin; tornem als equips multiprofessionals, però potser amb els EAP es fa el mateix amb les escoles quan s'integra la gent a l'escola ordinària. Per tant, per aquí una cosa; i després tenir els suports econòmics adequats.

Home, jo crec que el primer, crear els equips multiprofessionals, s'ha de fer de totes formes; crear eines objectives de valoració en l'àmbit especialitzat laboral també s'ha de fer, és una assignatura pendent des de l'any 82, no? I, pel que fa als suports econòmics i especialitzats, home, probablement amb els que tinguem ara actualitzats es poden traslladar perfectament, no caldria fer cap cosa de l'altre món tampoc. Per tant, home, això estaria bastant, bastant, bastant a prop de poder-se aconseguir.

Bé, això suposem que fer-ho, doncs, no ho sé, seria com obrir la caixa dels trons, no? Vull dir, és difícil, derogar tot el sistema de treball protegit, quan, ho repeteixo, hi ha cinquanta mil persones a l'Estat espanyol treballant aquí i deu mil a Catalunya, i es mou una quantitat d'empreses enorme i del sistema més *variopinto* i amb moltes representacions de tipus empresarial o de tipus de col·lectiu de persones amb discapacitat pel mig; home, no és fàcil fer això d'un dia per l'altre. Per tant, el que farem serà una sèrie de propostes que ens aproximem

a aquesta filosofia, que estovin el sistema actual, molt reglamentista, que l'estovin i que ens permetin avançar en línia de normalitzar el treball de cada persona amb discapacitat dins de cada..., les empreses en aquest cas que continuarem sent centres especials de treball. Però una mica l'objectiu seria aquest. Per tant, això explica les propostes que faré a continuació.

Bé, les primeres propostes. I s'haurien de fer per rang normatiu; a més a més de seguir una mica els diferents decrets, fer-los per rang normatiu, perquè evidentment si volem acabar modificant una ajuda, haurem de començar per modificar la llei normalment, perquè, si no, serà complicat de fer-ho, no? Per tant, la primera proposta es refereix al caràcter subsidiari que la Lismi atorga als centres especials de treball amb relació al sistema ordinari de treball, el famós PAS, i que es troba contingut a l'article 37 d'aquesta llei. Entenc que el centre especial de treball ha de ser considerat part del sistema d'ocupació normal, i, en tot cas, la seva condició d'especial ha de derivar del fort compromís social fruit de condicionar la seva política de recursos humans en la contractació majoritària de persones amb discapacitat, eh?

Per tant, si mirem l'article 37, diu: «Será finalidad primordial de la política de empleo de los trabajadores con discapacidad» –ho dic en castellà perquè és la versió que tenia de la Lismi, perquè la Lismi en principi està escrita en castellà, no?, i així no se m'escapa res– «su integración en condiciones que garanticen la aplicación del principio de igualdad en el sistema ordinario de trabajo, o en su defecto» –i ja hi tornem a ser, el centre especial de treball queda en una escala per sota– «su incorporación al sistema productivo mediante la fórmula especial de trabajo protegido que se menciona en el artículo 41.»

Aquí caldria canviar aquest article. És a dir, comencem perquè caldria canviar un article de la Lismi, entenc jo, eh? I la modificació en el sentit de convertir-lo, a més, en una manifestació del compromís que l'Estat en tots els seus nivells té de garantir els suports necessaris per obtenir que les persones amb discapacitat tinguin els mateixos nivells d'ocupació que tenen les altres persones, que actualment estan molt per sota, eh? Per tant, això és el que hauria de garantir l'Estat. És a dir, escolti, com?, amb centre especial de treball?, o amb l'empresa ordinària?, o a la funció pública? o etcètera, però el que ha de fer l'Estat és oferir els recursos perquè això es compleixi. No fent categories, no?

La segona faria referència a l'article 41 de la Lismi, que diu: «Los minusválidos que por razón de su naturaleza o de las consecuencias de sus minusvalías no puedan provisional o definitivamente ejercer una actividad laboral en las condiciones habituales deberán ser empleados en centros especiales de empleo, cuando su capacidad de trabajo sea igual o superior a un porcentaje de capacidad habitual, que se fijará por la correspondiente norma reguladora de la relación laboral de carácter especial de los trabajadores...» Eh?

Aquí ja comencem a veure..., ostres, ens anem protegint i tornem a protegir, i tornem a protegir, no? És a dir, ostres, que no se'ns escapi això, no? Clar, aquest

article entenc que s'ha de canviar radicalment; és a dir, a veure, mai, mai, malgrat que es digui, mai s'ha mirat el percentatge. El reglament que regula la relació laboral de caràcter especial diu que la persona amb discapacitat que ha de treballar en un centre especial de treball ha de ser aquell que tingui el 33 per cent de discapacitat com a mínim, i que com a fruit d'això tingui disminuïda en un percentatge no inferior –em sembla que diu– la seva capacitat productiva comparant-la amb una persona de qualificació equivalent en un treball semblant. I aquesta és tota l'eina de valoració que es té. Clar, evidentment, a la pràctica això no ha sigut així, i al centre especial de treball hi han anat a treballar moltes persones amb el 33 per cent, i allí han iniciat una trajectòria laboral que de vegades ha sigut molt exitosa i altres vegades no, vull dir, com qualsevol altre ciutadà.

Per tant, home, això entenc que també s'hauria d'arreglar, no? Però, d'altra banda, no hi ha cap necessitat de lligar, o jo no li veig cap necessitat de lligar els treballadors amb discapacitat del centre especial de treball en una relació laboral de caràcter especial, que a la pràctica es redueix a una disminució dels drets laborals i a una rigidesa en el sistema de relacions entre empresa i treballador que només fa que entorpir el normal desenvolupament de l'organització de la mateixa empresa, eh?

El centre especial de treball pot veure modificada l'assignació de lloc de treball en funció del que digui l'equip multiprofessional, que no existeix. Això és el que diu la norma, i això clar que passa, que és que a vegades la mateixa empresa es troba que segons quines coses les ha de fer a la brava, perquè, si no, s'arrisca. Per exemple, allargar els períodes dels contractes de formació. O sigui, la norma permet que el contracte de formació es pugui allargar més que amb un treballador que no és discapacitat, l'empresa pot demanar l'informe a l'equip multiprofessional, l'equip multiprofessional, com que no existeix, no el fa, l'empresa ha de contractar en formació i ha d'allargar el daixò, i si algú porta al judici aquest cas, doncs, hi ha hagut empreses que han rebut garrotada. Això és així. Per tant... Bé, jo entenc que aquest article s'hauria de derogar. O sigui, l'article 41 s'hauria de suprimir, no aporta res, entenc jo, eh? I ara ho dic perquè després també dic que s'ha de derogar el reglament de relacions laborals de caràcter especial, eh? Vull dir que no...

Bé, després, hi ha l'article 42 de la Lismi, que també s'hauria de modificar. Diu: «Los centros especiales de empleo son aquellos cuyo objetivo principal...» Tornem amb el mateix, treball productiu, operacions de mercat, ocupació o... Bé, i aquest és l'article on ens diu que, aquí diu: «A la vez que sea un medio de integración del mayor número de minusválidos al régimen de trabajo normal.» Jo ho repeteixo, que no se m'interpreti malament, però em sembla que això no va per aquí. És a dir, això jo entenc que no...

A veure, en relació amb aquest apartat concret, la meua proposta aniria més en línia que la transferència dels treballadors en un centre especial de treball –el treball normal, com diu la Lismi–, en tot cas, pot ser una conseqüència de l'experiència del treballador, i pot ser una

conseqüència fins i tot de les negociacions del centre especial de treball, que es plantegi això com un objectiu propi, no?, però jo no veig que hagi de ser una finalitat; no ho ha sigut mai. El dia que ho digui la llei..., si des de l'any 82 això s'ha dit i no s'ha fet, potser és que no cal, no? Ja ho dic, que no se m'interpreti malament, jo no és que estigui..., o sigui, jo estic, al contrari, estic totalment a favor del treball normal, tant hi estic que proposo suprimir els centres especials de treball, deia al principi, no?

Bé, per tant, a veure, aquest redactat, l'actual, jo crec..., i no s'aplica en part, perquè pot condicionar la mateixa activitat de l'empresa. És a dir, home, qui són els treballadors que saltaran a l'empresa ordinària? Normalment els millors –normalment els millors. El que hagi treballat en un centre especial de treball, sobretot en l'àmbit de les persones amb discapacitat psíquica o de salut mental..., normalment hi ha algú que lidera els grups, aquest és el que normalment hauria de saltar.

Home, a veure, a més, no es contemplen compensacions per a això. Vull dir que... Per tant, aquí hi ha un tema que daixò. Què faria qualsevol empresa normal quan té un bon treballador? Home, li paga més perquè no se li escapi. Això és més normal. O sigui, hi ha persones que han saltat d'un centre especial de treball seguint aquest mandat, han anat a una empresa normal, i el gran benefici ha estat anar a una empresa normal, perquè no n'han tingut cap més. Han perdut els companys, han perdut els suports i, a més a més, hi han perdut econòmicament moltes vegades, però han anat a una empresa més normal i això... Bé, per tant, no...

Però és que, a més a més, hi ha coses totalment absurdes: si un centre especial de treball sap..., perquè, no ho oblidem, els centres especials de treball són per a tot tipus de discapacitats. Imaginem-nos un centre especial de treball que sap que a la Seat hi treballa un cap de producció que té una disminució i el vol contractar per al centre especial de treball, perquè li interessa tenir un bon cap de producció. Què és això, un pas enrere? És a dir, passa d'una empresa ordinària a un centre especial de treball, que és el gueto? Per tant, jo penso que siguem clars; aquest article no té massa sentit, no? Per tant, jo el suprimiria, des d'aquest punt de vista. En tot cas, ja ho dic, el pas ha de ser fruit de la competència laboral, i pot anar en una direcció o en una altra.

I hi ha una altra proposta que també faig. Escolti, a mitjans dels anys 70 era el 51 per cent de treballadors amb discapacitat. Després, va ser el 100 per cent, mal definit. Després, es va haver de tornar enrere i posar el 70. I la situació actual és que, segons tinguis el 70 o el 90 per cent de treballadors amb discapacitat, cobres més o menys en el moment de creació del lloc de treball. Més o menys de les quantitats previstes l'any 98, eh? La proposta seria tornar al 51 per cent, eh? Per què? Doncs, home, perquè el 51 per cent és visualitzada com una empresa més normal, perquè la dinàmica interna serà més normal i més integradora perquè hi haurà més varietat de gent. A veure, jo crec que això seria bastant de calaix. Vull dir, és una cosa...

Ara anem justets. Intentaré anar ràpid. Pel que fa a les compensacions econòmiques, que després hi entraré

només per dir quatre coses, dir que tal com està redactada la Lismi ens pot generar problemes, i de fet els ha generat, amb un debat intern dins del sector important, i és el tracte que fa amb relació a l'afany lucratiu. És un tema molt delicat que a vegades s'hi passa de puntetes. Ara jo ho comentaré.

La Lismi diu que els criteris per establir compensacions econòmiques amb els centres especials de treball seran que siguin d'utilitat pública, d'imprescindibilitat i que no tinguin afany lucratiu. Això ho diu l'any 82. Què es pot entendre? Doncs, que, si la llei diu que les compensacions econòmiques per ajudar la viabilitat tenen aquestes condicions, vol dir que qui no tingui aquestes condicions no pot rebre compensacions econòmiques. És a dir, no pot rebre subvencions.

Això abans no era així, el desenvolupament que fa l'IN-EM del tema no és així, i en conseqüència això no s'ha complert mai. Hi ha, me sembla que és a nivell d'Estat..., gairebé la meitat d'empreses que tenen centres especials de treball són societats mercantils que no tenen cap tipus de restricció als seus estatuts, i, per tant, són entitats amb afany lucratiu. Aquí, a Catalunya, hi va haver una acció molt forta amb l'Administració per prioritzar, perquè, clar, quan no hi ha diners s'ha d'intentar prioritzar; això fa que aquí hi hagi potser un terç del sector que són societats mercantils amb algun tipus de restricció als seus estatuts.

A veure, em sembla que en aquests moments això de l'afany lucratiu també ho hauríem de revisar. Entre altres coses, perquè, què s'entén per absència d'afany lucratiu?, què s'entén? Les fundacions són sense afany lucratiu, les associacions també, però són les millors formes per dur a terme una activitat empresarial? Les cooperatives són sense afany lucratiu, però hi ha el concepte de retorn cooperatiu, que és molt semblant al dividend. I, en canvi, hi ha societats mercantils on l'absència d'afany lucratiu és clara i notòria. Vull dir, és un concepte molt, molt... I després, d'altra banda, el tema d'utilitat pública i el tema d'imprescindibilitat són dos temes molt eteris. Ja faré quatre propostes amb relació a aquest tema.

Bé, pel que fa al reglament. Pel que fa al reglament, jo diria que els serveis d'ajustament personal i social allí queden curts, i al regular-los les USAP no queden bé. Per què? Perquè les USAP, les unitats aquestes de suport a l'activitat professional només regulen aspectes productius. Podem entrar en més detall després si es vol. No parlen, per exemple, ni de psicòlegs, ni d'assistents socials, ni pedagogs, ni cap tipus d'altre professional. I, en canvi, els serveis d'ajustament personal i social vindrien més fixats per aquests tipus de professionals, amb ràtios. Bé, probablement se necessiten les dues coses, s'hauria de modificar el reglament per donar cabuda a les dues coses.

Molt ràpid: també caldria modificar el reglament per veure, per incloure nous tipus d'ajudes que en aquests moments fan falta i que no estan contemplades al reglament. I, si no estan al reglament, no les podem posar després a la corresponent ordre d'ajudes, no?

I, després, hi ha una altra sèrie d'aspectes secundaris que de moment prefereixo no tocar, no?, però, per posar un exemple, doncs, diuen que per inscriure el centre especial de treball has de tenir escrits i subscrits tots els contractes amb els treballadors amb discapacitat. Això per inscriure'l. És a dir, l'has de crear abans d'inscriure'l. I si llavors vas a inscriure'l, te diran: «Vostè és una empresa ordinària, per què es vol convertir en un centre especial de treball?» Per tant, hi ha contradiccions d'aquestes, però això ja gairebé són menudeses, no?

Pel que fa al reglament de relacions laborals de caràcter especial. Aquí ja ho he dit: jo crec que aquest decret s'ha de derogar, i el qui pensí que el sistema de treball protegit té raó de ser en funció d'aquest decret, jo crec que s'equivoca. El sentit del centre especial de treball és el compromís de l'empresa de contractar persones amb discapacitat. Per tant, no cal que la persona amb discapacitat, per exemple, pugui treballar tota la jornada completa i cobrar el 75 per cent del sou que cobraria qualsevol altre treballador, que és una de les coses que permet aquest reglament, eh? Per tant, aquest reglament entenc que s'hauria de suprimir, no entro en detalls.

En tot cas, evidentment amb un altre sistema el que hauríem de fer és dins del sistema de relacions laborals ordinàries de qualsevol treballador buscar unes garanties per a la persona amb discapacitat, però unes garanties que es puguin complir, que és possible. Però tornem amb el mateix: cal crear els equips multiprofessionals. I aquests equips han de tenir unes funcions bàsiques que s'han de definir aquí i que no han de ser les divuit o vint que diu la norma, han de ser molt més senzilles, potser amb deu o amb sis passariem. En tot cas, això seria qüestió de disseny.

Hi ha una cosa important, i aquesta sí que la vull dir amb un cert detall. Si aquests equips són els que han de dir si una persona pot treballar en una cosa o una altra i quin tipus d'adaptació necessita, que és ni més ni menys que el que s'hauria de fer en qualsevol empresa ordinària a través del decret d'integració al mercat ordinari de treball, també haurien de poder dir quan aquesta persona ja no està capacitada per treballar. I a això hi tornaré al final, perquè, ja ho dic, si són capaços de determinar l'accés, haurien de poder determinar quan hi ha un retorn de l'àmbit laboral.

Pel que fa a les subvencions, o sigui..., jo crec que aquí jo no m'estendré perquè entenc que els representants que vinguin aquí del sector ja ho diran, no?, però sí que evidentment queden curtes, queden molt curtes –queden molt curtes. Després, a vegades es preveuen increments, però no es garanteix que siguin d'acord amb l'increment del cost de la vida, però és que hi ha vegades que s'haurien de preveure altres increments que vagin més enllà del cost de la vida, i posaré un exemple.

Un dels sistemes de subvencions dels centres especials de treball és la meitat del cost salarial, la meitat del salari que cobra el treballador. Això vol dir que, si hi ha increments per sobre del que és el cost de la vida, la subvenció s'ha d'incrementar per sobre. I em refereixo que l'objectiu per part del Govern estatal és assolir uns mínims del salari mínim interprofessional que siguin realistes, i això vol dir que els salaris bai-

xos, que són normalment els que es cobren en centres especials de treball, s'incrementen més que el cost de la vida. I, en canvi, això a la pràctica, després la subvenció s'incrementa el cost de la vida, i es va creant un *gap* que cada vegada és més gran. Per tant, això és un tema que, que jo sàpiga, no està resolt i que hauria de tenir en compte.

I, després, caldria obrir noves línies, com són les de reestructuració de l'activitat econòmica, perquè, home, el tema de la crisi també afecta el sector. I si com diuen alguns especialistes la crisi no s'acaba l'any que ve sinó que comença l'any que ve, la cosa pot ser bastant greu, no? I, després, s'hauria de determinar algun tipus de compensació perquè es pugui passar aquest pas, mentre continuem en sistema de treball protegit, del treball protegit al treball ordinari.

Pel que fa a les mesures alternatives, només dir que cal un control més gran i que, en tot cas, les compensacions econòmiques que es facin haurien de ser controlades mitjançant un fons que sigui d'àmbit autonòmic i contractats per un equip, per un òrgan paritari entre el sector i l'Administració. És a dir, quan una empresa no contracta una persona amb discapacitat i l'hauria d'haver contractat, o bé contracta un centre especial de treball o bé fa una donació a uns determinats estaments, no? Bé, això en aquests moments el control és molt..., eh? Per tant, dius: «Aquí s'hauria de fer.»

El model que es fa servir a França, l'Agefiph famosa, crec que podria ser bastant vàlid. I després una altra cosa: s'hauria de vincular l'Administració autonòmica amb aquesta gestió, perquè el problema és que, quan l'empresa té centres de treball en diverses comunitats autonòmes, decideix l'INEM, no decideix la comunitat autònoma. Quan la seu social està fora, encara que la força productiva estigui aquí, també decideix... És a dir, home, s'hauria de decidir en funció d'on hi ha la força de treball, i l'empresa hauria de complir al lloc on té la força de treball. Per tant, això hauria de ser, la recaptació aquesta hauria de ser d'àmbit autonòmic, perquè, com més proper tingui la capacitat de gestió, millor es pot fer.

Pel que fa a les unitats d'ajustament personal i social, les unitats de suport a l'activitat professional, ja ho he comentat. Pel que fa als enclavaments, em sembla que a nivell de sector s'ha valorat favorablement el tema dels enclavaments, però a la que s'esgarrapa una mica, es diu: «Escolti, això també es pot aconseguir amb els contractes d'obra i servei i amb molta més flexibilitat.» Per tant, potser ens hauríem de plantejar si cal continuar amb una normativa específica d'enclavaments o bé el que cal fer és aprofundir en un sistema de contractes d'obres i serveis, i, en tot cas, buscar les compensacions adequades pel que representa això.

I, l'últim, per acabar –per acabar–, és acabar la xerrada i acabar el treballar, perquè és el que passa, no? És a dir, arriba un moment en què les persones amb discapacitat no poden continuar treballant, i això és especialment greu com més afectada estigui la persona. I això crec que és un error enfocar-ho des d'un punt de vista d'avançament de l'edat de jubilació. Em sembla que no té sentit, perquè, de fet, el problema no és d'enve-

lliment, encara que es parli d'envelliment, és d'un deteriorament patològic. I la jubilació està pensada per a una cosa, i hi ha una altra cosa, que són les incapacitats laborals, que estan pensades per a una altra.

El tracte fiscal, la capacitat de revisió del nivell de cobertura, etcètera, a la jubilació no és possible i, en canvi, a la incapacitat ho és. Per tant, crec que s'hauria de canviar una mica el xip, que en aquests moments s'està fent. No es tracta d'anar estovant el criteri de jubilació, sinó de valorar exactament quan una persona no pot continuar treballant. I aquí és on torno: si els equips multiprofessionals són els capaços de dir qui pot treballar i on, han de poder dir això, i l'informe aquest ha de condicionar la decisió de la seguretat social.

I, per acabar, jo diria que, home, em sembla que hi ha una sèrie de coses que s'han de tenir en compte, perquè l'objectiu s'ho mereix, no? I és que el que es faci s'ha de fer amb participació. És a dir, és molt important que hi hagi complicitats entre les administracions, els polítics i el sector, i això només se pot fer per mitjà de la participació. Aquesta comissió entenc que n'és un reflex, com ho són els consells de participació. Crec que el Departament de Treball en el que fa referència als centres especials de treball està donant passos en aquesta línia.

L'altra, s'ha de ser molt realista. Jo potser he sigut excessivament realista, potser he portat un extremisme del realisme, no ho sé, però s'ha de ser molt realista. És a dir, el que no podem fer és creure'ns que hi ha sistemes ideals i quedar en aplicar-los. Si jo ara tornés al principi i digués: «Escolti, deroguem tot el sistema», estaria pecant de falta de realisme. Intento que el que s'ha de fer és fer evolucionar el sector, ajudar-lo que vagi cap a un objectiu final que potser seria aquest. Per tant, a més de realista, s'ha de ser coherent amb la idea, no? Per tant, la coherència.

I tot això requereix uns processos de planificació molt forts que jo trobo a faltar, eh? Moltes vegades els processos de planificació són declaracions de principis, i jo quan veig un pla d'alguna cosa molt ben presentat, amb colors, amb fotografies i tal, penso: ai, ai, ai, no? És a dir un pla ha de ser una cosa pesada; ho sento, però és així, ha de tenir molta cosa, no? Per tant, cal planificar i cal seguir la planificació i tal; i, per tant, cal que el que s'hagi planificat d'acord amb una coherència, un realisme i una participació després hi hagi un compromís de complir-ho. O sigui, jo crec que això es pot aplicar en molts àmbits, però en el cas dels centres especials de treball és indispensable —és indispensable.

I perdonin si m'he allargat. Han quedat coses al tinter, eh? Ho dic perquè...

La presidenta

Deu haver quedat alguna cosa al tinter, senyor Badia, però crec que vostè ha formulat les preguntes i les respostes. Per tant, jo demanaria als membres que, atesa la situació horària, com que entenc que la majoria de qüestions les ha plantejat i ha donat la resposta, en lloc dels cinc minuts, els proposo passar a tres minuts, que facin la valoració, perquè entenc que..., vostès són els

propietaris dels minuts, eh?, per bé i per mal. Jo els suggereixo aquesta qüestió, perquè és veritat que s'ha preparat tan bé el senyor Badia la seva intervenció que ens ha plantejat preguntes i respostes. Segur que hi ha contrastacions a fer en les respostes, però vostès mateixos, poden disposar, atès que estem a la franja alta del temps.

Per començar té la paraula la senyora Assumpció Laïlla, en nom de Convergència i Unió.

La Sra. Laïlla i Jou

Gràcies, presidenta. Intentaré ser breu, tot i que no prometo res. Agrair-li al senyor Badia la seva exposició exhaustiva, sobretot centrada en la Lismi, la coneguda com la Lismi. Per tant, agrair-li, doncs, aquest repàs que ha anat fent de tots aquells punts que creu que mereixen actualització. Sent crític, cosa que s'agraeix també, i aportant-nos temes de debat, com totes les entitats o experts que compareixen en aquesta comissió, que precisament el que ens generen és això, no?, molt debat, i que ens agradaria, doncs, poder parlar en diversos torns amb cadascun dels compareixents, no?

Crec que és important a la seva intervenció la reflexió que feia de la Lismi, de dir: «És important saber d'on venim per saber també cap a on anem i què és el que s'ha fet, no?» I això també fer-ho des d'una perspectiva comparada. És a dir, no ens podem quedar en el nostre marc normatiu, sinó que hem de veure, doncs, en els seus moments històrics, quina ha estat la normativa que s'ha pogut fer, què és va fer, de què ha servit i què hem de millorar, no?

Perquè comparteixo amb vostè..., ha dit que la Lismi, doncs, és una llei que va ser en el seu moment avantguardista, que va ser completa, que va voler ser previsor, no? I marcar, doncs, tendència en molts àmbits que fins a aquell moment no estaven regulats, que segurament, com tot, amb aquests vint-i-cinc anys lògicament tant el canvi de vocabulari que s'aplica en aquests temes..., s'ha d'actualitzar i és lògic.

Hi ha molta normativa que ja no es va aplicar en el seu moment, que potser no estava regulada, es va voler regular i tampoc hauria calgut, no?, i que es pot veure ara. Però que en qualsevol cas sí que ha marcat uns punts sobre els quals anar treballant en tots els àmbits i concretament en el que vostè feia referència dels centres especials de treball, del treball protegit. Perquè passem d'un àmbit on estem centrats en la beneficència, en una atenció protectora, paternalista, passem a un altre moment actual, en què el que prima és l'autonomia de la persona, i passem des de la perspectiva de la persona sola, a valorar també en l'actualitat quines són les seves relacions amb l'entorn més proper, en aquest cas, com vostè especificava, en el món laboral, però, en qualsevol cas, també amb tots els altres àmbits. I, per això, aquest canvi ens permet, en aquests moments, compartir amb vostè moltes de les coses que comentava de la Lismi, partint de la base que realment és un avenç important, un avenç històric.

Ràpidament, parlava dels centres especials de treball, del treball protegit. Potser estem parlant que estem da-

vant d'una crisi de model, que segurament el que ens caldrà és repensar tot aquest sistema, més enllà de valorar els articles o l'articulat o decrets que es van desprendre de la Lismi, sinó que potser el que ens cal és repensar tot el model de centres especials de treball, que, a vegades, el que dóna la sensació és que anem posant, anem tapant forats i que potser el que ens manca és tot un procés, és tot un model sobre el qual anar treballant.

Perquè estem parlant que ens cal la incorporació. Per exemple, vostè deia molt agosaradament que potser cal tancar centres especials de treball, i que el que ens cal és potenciar l'empresa ordinària. Però, clar, ens trobem, per exemple, que estem parlant llavors de termes economicistes, parlem de productivitat, parlem que en el moment actual tenim temes com la globalització, que també en els mercats i a les empreses poden afectar i afecten directament els centres especials de treball en aquestes línies, quan parlem de productivitat, quan parlem d'empresa, parlem d'economia.

I, per tant, aquí tenim un repte, i potser el model sí que ha de saber recollir aquest repte, perquè són riscos a l'hora de fer aquest salt qualitatiu que vostè plantejava i que deia: «Home, potser en educació s'ha fet això, i podem evitar guetos als centres especials de treball o treball protegit, i potser caldria, doncs, abocar-ho tot a l'empresa ordinària.» Però també hem de ser molt curosos amb això.

Altres compareixents que han vingut aquí ens deien: «Home, el que també hem d'evitar, quan es fa això, és la figura del treballador ficus, no?» Que compleix unes quotes que, com que pertoca i reben una subvenció, doncs, s'incorpora una persona amb una discapacitat, i que després aquesta persona, a l'hora de la veritat, el benefici per a la persona discapacitada és nul, i el benefici també per a l'empresa o l'entorn d'acollida tampoc és el desitjat més enllà de la subvenció. Per tant, aquí hem de fer el salt de no només parlar de gestió i organització, quan parlem d'això, sinó també recollir tota aquesta part més qualitativa del que suposaria aquest pas de l'empresa protegida a l'empresa ordinària.

I, simplement, perquè suposo que ja m'he passat dels tres minuts que em deia la presidenta, agrair-li, una altra vegada, la seva exposició, i compartir amb vostè que potser precisament el que hem de fer és això, deixar de fer planificacions sobre paper i potser d'una vegada per totes fer un plantejament més seriós de tot el que fa referència al tema dels centres especials de treball.

Res més i moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies, senyora diputada, pel seu ajustament personal al temps. Ara té la paraula, en nom del Partit Socialista, el senyor Alexandre Martínez.

El Sr. Martínez Medina

Gràcies, senyora presidenta. Moltes gràcies, senyor Josep Badia. Si vostè ho ha tingut difícil amb vint minuts o vint-i-cinc minuts, imagini's amb tres. Li tenia preparades setze preguntes, però desistiré d'aquestes setze

preguntes, i aniré..., perquè, clar, em remunto a l'època en què ens vam denunciar tots plegats, demandant, sol·licitant que les persones amb discapacitat als centres especials de treball estiguessin assegurades. I aquí sí que vam crear un precedent important dintre d'aquest model que s'ha tingut com a model català.

Jo crec que inclús la gent que començaven treballant i muntant aquests llocs de treball amb aquests dotze mil euros que s'han mantingut al llarg de tots aquests anys..., crec que va ser una aventura apassionant, però que a hores d'ara sí que és cert que hem de repensar un nou model. I una de les fites d'aquesta comissió precisament és aquesta, de pensar com haurà de ser el model dels centres especials de treball, o de qualsevol altra cosa, però que sí que doni sortida cada vegada més flexible, i és una de les paraules que van sortint sempre en totes les comissions, flexibilitat, flexibilitat i flexibilitat, del segle XXI.

Els centres especials de treball es creaven en funció més de la demanda social que no de la realitat de la viabilitat del projecte, que això és una altra història també que algun dia que es puguin escriure llibres també, doncs...

I, aleshores, clar, hi ha una gran dicotomia entre si els centres especials de treball que ho són estan complint una funció fonamental, estan cobrint aquesta demanda implícita en aquests moments a Catalunya, amb 7.500 persones –a Espanya 50.000. Vull dir, és una realitat, no? Podem parlar si en aquests moments compleixen la finalitat per la qual van ser creats o no. I hi ha aquests altres partidaris que serien de la incorporació d'aquestes persones, en la mesura del possible, a l'empresa ordinària.

Tot això, embolicat amb tota aquesta normativa que vostè acaba de plantejar, és d'una perversitat absoluta –d'una perversitat absoluta. I vostè ho remarcava abans, no? Quan estem parlant de la incorporació de les persones a l'empresa ordinària, estem parlant de les millors, dels millors treballadors a l'empresa ordinària, amb la possibilitat de descapitalitzar, des del punt de vista laboral, tots els centres especials de treball amb la consegüent, segurament, anul·lació de les potencialitats que poden tenir aquests centres especial de treball.

Aprofitant el temps que em dóna la presidenta per aprofitar la seva estada aquí, que Déu n'hi do si seria poc, que ens ha deixat així com bastant estabornits. Si pot comentar, el tema de reserva del..., quin significat ha tingut, això? Perquè, certament, a vegades parlem de moltes coses, però si la reserva de llocs de treball s'hagués complert en la seva totalitat, voldria dir que a Espanya hi haurien 85.000 llocs de treball en aquests moments que no haurien de cobrir els centres especials de treball, s'hauria acabat la història. Vull dir, si l'Administració cobrés el 5 per cent, més el 2 per cent, que ara sí que ha sortit en l'últim decret que va sortir des de Madrid, en què es feia esment a persones amb discapacitat intel·lectual, segurament estaria cobert.

El tema de mesures alternatives, no entraré en enclavaments laborals. El tema de les mesures alternatives jo crec que va ser d'una perversió absoluta, es van carregar el model, és un sistema que no funciona, i s'ha convertit

en un negoci..., jo no sé si ho estaran gravant o no ho estaran gravant, però m'és igual, s'ha convertit en un negoci per a moltes organitzacions. I jo crec que això és una perversitat absoluta, i ho haurien de mirar, perquè, si no, també, d'alguna manera, la viabilitat del centre especial de treball, i més ara en època de crisi, també s'està posant en dubte.

Haurien de treballar –i jo crec que vostè també ho ha definit– el trànsit entre centres especials de treball a empresa ordinària, centre ocupacional, que també era una de les coses que estava prevista; poden tirar amunt, poden tirar avall, hi ha una certa dificultat. En tot cas, també, quina és la seva valoració.

El tema de les jubilacions. Sembla que ara sí que sembla que hi ha un reial decret que està començant a estar bàsicament acabat, en el qual es plantegen, doncs, tres condicions fonamentals: tenir més de quinze anys de cotització, 45 per cent de discapacitat i quaranta-cinc anys complerts. Segurament, és un element que pot resoldre una part, en aquests moments de crisi, de la sortida digna també d'aquests treballadors i treballadores.

El tema dels CET amb ànim de lucre. La veritat és que és una qüestió també que s'hauria d'intentar treballar, i que segurament al llarg d'aquestes compareixences anirem veient que és una distorsió que s'ha produït dins del sistema.

Hi ha un tema que li voldria comentar, a vostè, perquè, a més, ho va viure al llarg de la seva experiència amb l'ICASS, que és el tema de la reordenació territorial dels centres especials de treball. És a dir, Catalunya té, en aquests moments, em sembla recordar, al voltant de 208 centres especials de treball, distribuïts d'una forma territorial. I aleshores són molts? Són pocs? Són els necessaris? Són els que realment han de cobrir la demanda? Ells mateixos es garanteixen la viabilitat? Centres d'una mitjana de vint treballadors poden ser l'alternativa laboral amb les persones amb discapacitat, en el futur?

L'articulació de les ajudes en funció del tipus de discapacitat també és un altre dels elements que ens preocupen. És a dir, un centre que perquè els seus treballadors es van envellint, doncs, van sortint del mercat haurà de tenir unes subvencions específiques; aquest seria un altre tema. Els incentius per a la substitució d'aquests treballadors que deia que passaven a l'empresa ordinària també seria un altre dels aspectes a tenir en compte en aquest nou model.

I, després, últimament s'ha donat tot el tema, a causa sobretot amb el tema de la crisi –i amb això acabo ja, presidenta–, el tema dels ERO, que en aquests moments s'estan realitzant. I ara sí que hi ha la possibilitat..., ara difícilment, però sí que ara hi ha la possibilitat de la reinversió dels beneficis, cosa que feia un temps enrere no hi havia aquesta possibilitat, i es generava també una altra situació bastant grotesca, no?

Jo crec que el tema dels centres especials de treball és un tema apassionant, perquè a més, doncs, el coneixem tots plegats. I, a més, estan donant sortida a tota aquesta població, a totes aquestes persones, homes i dones, aquests 7.500 treballadors; doncs, ens preocupa. I amb

el que ens ha dit vostè, doncs, la veritat és que dóna un gir copernicà a tot el plantejament, que, en aquests moments, està funcionant, no? I bé, si més no, com a mínim, jo crec que el que ens genera és un impacte en la mateixa composició de la comissió, que haurem de tenir en compte moltes de les apreciacions i de les propostes que vostè ha fet.

Moltes gràcies, senyora presidenta; moltes gràcies, senyor Josep Badia.

La presidenta

Gràcies, senyor diputat. Per la seva tranquil·litat ha passat de cinc, però jo crec que les setze qüestions podien haver estat trenta-dues, en el seu cas, perquè el seu coneixement del tema està a l'alçada del ponent; i, per tant, això podia haver estat molt alt. És el mateix cas de la diputada que ara intervindrà, i també li demanarem que s'ajusti el màxim possible, que és la senyora Cid, en nom d'Esquerra Republicana.

La Sra. Cid i Pañella

Gràcies, presidenta. I gràcies al senyor Badia per la seva exposició i la seva franquesa, la seva sinceritat en aquesta; li ha donat poques voltes, ha donat algunes voltes, però jo diria que ha anat molt al gra, i jo també intentaré fer-ho de la mateixa manera.

Com vostè deia textualment, aquí s'ha pensat en un sistema basat, deia, bàsicament en la por, i por de què? Por del fet que no s'exploten les persones amb disminució, però després amb tota la perversió del mateix sistema, jo sincerament el que penso és que no és que hi hagi una crisi de model, és que és un model que no es va enfocar en la mesura que s'havia d'enfocar. Per tant, sincerament, crec que allò que possiblement no es volia que passés s'ha acabat convertint en una barrera de normalització dels treballadors que tenen disminució o discapacitat. I, en això, sí que jo estic totalment d'acord amb l'exposició que vostè ha fet. És a dir, els centres especials de treball s'han acabat convertint en tan especials que les mateixes persones que treballen en aquests centres especials són tan especials que tenen molta dificultat o és molt difícil que aquella filosofia del pas cap a l'empresa ordinària, que és la funció que havien de tenir, s'acabi complint.

I fixi's que vostè mateix –i també hi estic d'acord– ha posat dos claus de volta per a mi fonamentals. Quins són els dos elements que fan falta? Doncs, els dos elements que fan falta al sistema haurien d'haver sigut aquells precisament qui li haurien d'haver donat la capacitat de voler fer allò que volia fer, que és tendir a la normalitat. Els equips multidisciplinaris d'avaluació laboral. I la segona cosa, el trànsit d'un centre especial de treball cap a l'empresa, diríem, normal. Si justament aquestes dos coses són les que tenim més coixes, doncs, perdoni'm, però ja em dirà quin model és el que tenim, no? Potser sóc més crítica, en aquest sentit, que no pas ho ha sigut vostè.

A mi el que sí que m'ha satisfet de la seva exposició és que vostè comparava una mica el que han estat els elements de suport a les persones amb discapacitats

dins de l'àmbit educatiu, en contraposició al que ha estat l'àmbit laboral. Perquè realment vostè, igual que defensa una escola inclusiva, defensa una empresa inclusiva, i em sobta també totalment coincident. I de la mateixa manera que dins del món educatiu s'han buscat equips multidisciplinaris perquè funcionin i vegin bé, com deia vostè els EAP, fins i tot es va avançant creant suports i mecanismes d'integració i inclusió com poden ser les unitats de suport a l'educació especial, dins de centres ordinaris, que seria un model que, dins de l'àmbit laboral, s'hauria de tenir potser en compte. En lloc de contractar un centre especial de treball, el que s'hauria de buscar és posar, dintre de l'escola ordinària, treballadors i treballadores amb graus de disminució, de discapacitat, amb un seguiment i amb una avaluació de les seves necessitats personals d'adaptació als llocs de treball, i, a partir d'aquí, evidentment, treballar per a aquesta empresa inclusiva.

Bé, vostè ha contestat les preguntes; la prova que les ha contestat és el que jo li acabo d'explicar i del que he entès de la seva explicació; si m'he equivocat en alguna cosa, vostè ja em rectificarà.

Li ha donat algunes voltes a quins haurien de ser els professionals que componguessin aquests equips multidisciplinaris de veritat? Perquè això és molt important, és molt important per anar cap al canvi de la situació. Qui posem al davant d'uns equips multidisciplinaris de l'àmbit laboral, que segurament han de tenir una transversalitat que no té una empresa ordinària en el seu funcionament habitual, però, per tant, vol dir donar-hi cabuda amb aquesta especificitat, i voler tendir cap a la normalitat.

I, també, seria una bona idea crear una mena d'US, d'unitats de suport, en lloc de dir a l'educació, diríem a l'empresa, dintre de les empreses ordinàries. Que podríem començar perquè foren aquestes empreses que han de complir amb aquests percentatges, per exemple, i que, per tant, haurien de tindre professionals que les fessen rutllar. No ho sé, és una idea. En definitiva, una mica, amb aquest paral·lelisme de com treballen per a la inclusió des de dintre, de qui ha de ser el protagonisme de la inclusió; està clar, és de l'empresa ordinària.

Gràcies.

La presidenta

Gràcies. A continuació, la diputada del Partit Popular.

La Sra. Pajares i Ribas

Gràcies, senyora presidenta. Primer de tot, agrair la compareixença del senyor Badia, que ha començat la seva intervenció dient que no representava a ningú, però penso que la seva experiència l'avalua suficientment, per tal que les representacions no ens facin cap falta. Vostè, a banda d'haver estat cap del Servei de Programació d'Atenció a les Persones de l'ICASS, també ha treballat sobretot en iniciatives d'integració laboral, si no ho tinc mal entès, amb persones amb discapacitat, i també està claríssim que en totes les modalitats de treball protegit.

Ens plantejava..., ens parlava de la Lismi, la Llei d'integració social dels minusvàlids, una llei de l'any 1982, i que possiblement vint anys després de la seva aprovació caldria una actualització. Però penso que ens ha parlat d'una reforma en profunditat, una reforma que va molt més enllà dels articles que vostè ens ha comentat de manera concreta. Penso que està parlant de tot un canvi del model que teníem fins ara.

Comparteixo amb vostè que tan important són les lleis com els reglaments i els decrets que desenvolupen aquestes lleis, a banda de la necessària dotació pressupostària, això sempre, no? Però penso que han d'estar actualitzats, i que possiblement moltes d'aquestes lleis, amb decrets i reglaments que realment fossin capaços de posar en marxa la llei –ens ha parlat, per exemple, dels equips multiprofessionals, que no estan desenvolupats–, potser amb això ja caldria.

I també penso que, clar, després, si aquests reglaments i aquests decrets, que a l'hora de la veritat no se'ls dona tanta importància com a la mateixa llei, no estan fets com cal, ens trobem que el trasllat del paper a la realitat, el seu resultat és totalment negatiu, no? I el primer exemple el trobem amb la manca d'aposta per part de l'Administració pública de la Generalitat en les reserves dels llocs de treball per a persones amb discapacitats, que no compleixen allò que va ser aprovat per una llei; o sigui, estem parlant que la primera «empresa» del país, entre cometes, és la primera que no dona exemple.

Com bé ha dit l'honorable presidenta, alguna de les qüestions que li volíem plantejar, vostè ja ens les ha contestat en la seva intervenció. Però sí que m'agradaria la seva opinió sobre els centres especials, no sobre els centres especials de treball, que ja ens l'ha donat, sinó sobre la seva crisi. I jo no em refereixo tant a l'econòmica –vostè ens ha explicat que fa poc ha tancat el primer centre de treball més antic de Catalunya–, em refereixo a la crisi organitzativa, perquè fins fa poc depenien del Departament d'Acció Social i Ciutadania, ara depenen de Treball. I parlem que han estat prop de quatre anys sense un departament adscrit, fix, amb molts problemes, sobretot aquest darrer any amb la crisi, que aquests centres haurien necessitat molt més suport en una situació com la que estem vivint.

El tema de les aportacions de l'Administració per al foment del treball per a persones discapacitades, vostè ja ho ha plantejat; són ajudes que estan exactament igual des de fa moltíssims anys.

També m'agradaria plantejar-li un tema. Ha parlat de l'Administració pública, però penso que també és important la implicació del sector privat, no?, i la necessitat de fer pedagogia, de realitzar campanyes informatives, d'incentivar aquestes empreses, més que penalitzar perquè compleixin amb el 2 per cent de reserva. Parlo de les empreses que tenen més de cinquanta treballadors.

Per acabar, torno a agrair-li les seves explicacions.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies. I la senyora diputada d'Iniciativa té la paraula.

La Sra. Massana Mas

Gràcies, presidenta. Gràcies, senyor Badia. De fet, vostè ha començat premonitori, ha dit: «El CET més antic de Catalunya ha hagut de tancar perquè no ha pogut fer front a la crisi.» Això vol dir que, si ha hagut de tancar perquè no pot fer front a la crisi, vol dir que o els CET estan en crisi o que la mateixa crisi s'emporta per davant, doncs, tot. Crec que els CET estaven en crisi, però m'agradaria saber què en pensa. Crec que, amb la crisi i pel tipus de producció o d'economia que els CET practiquen, és molt possible que molts CET estiguin realment en molt perill pel tipus de manipulats o de les qüestions en què treballen, molt plausibles i molt probables per a la deslocalització i per mà d'obra molt més econòmica. Per tant, el risc era imminent.

Crec, i potser a diferència del que plantejava la diputada Pajares, que per mi –i vostè m'haurà de dir si sí, o si no– ja era hora que els CET passessin a dependre del Departament de Treball, perquè realment allà es treballa. En aquest sentit, crec que pel meu grup almenys és un element positiu, i des d'on es poden afrontar totes aquestes reformes que vostè, de fet, ens ha plantejat així de *saque*. És a dir, tot el seu pensament ens l'ha descobert avui, només ha dit: «Parlarem només del treball protegit.» És a dir, tinc més coses a explicar-vos, però avui em focalitzaré... I Déu n'hi do, el que hem pogut aprendre bé. Jo crec que hem après que la Lismi té un pecat original, la Lismi, la que tots hem dit: «Si haguéssim aplicat bé la Lismi, potser no haurien fet falta altres lleis, en un futur.» Bé, la Lismi pel que fa al text té aquest pecat original a la seva manera de veure.

Tenia la pregunta sobre com havia de ser aquest equip multiprofessional, però la diputada Cid ja l'ha posat en qüestió. I, bé, la qüestió del finançament, crec que, com tots els finançaments, quan són insuficients, poden arribar en aquestes qüestions. Però a mi el que més m'ha impactat, en aquest sentit, potser –i això és el que voldria confrontar–, és la visió lliberal, per la frase, per la frase concreta de dir: «Protegir el lloc de treball i no l'empresa.» És molt manual liberal, és a dir, l'empresa no la subvencioneu, a l'empresa no l'ajudeu, ajudeu... Crec que la darrera persona, un economista, que li vaig sentir a dir va ser el senyor Sala Martín, que deia: «No doneu diners a la Seat, doneu-los als treballadors, o feu un sistema de protecció fins que trobin nova feina.» Una mica en aquest marc, no?

Per tant, sí que entenem, doncs, que el model està en crisi, atenent que, de fet, es necessita una nova direcció i una nova orientació i que, probablement..., i crec que hi ha un pla director que s'està elaborant, que crec que s'està fent amb aquesta participació que vostè deia, a través del Departament de Treball. Quines serien les garanties? Que vostè no les ha aclarit, ha dit: «Hauria d'haver-hi les garanties de tenir aquest suport econòmic per poder-ho fer.» Llavors, en aquest aprofundiment, quines haurien de ser, aquestes garanties? És a dir, si hem de derogar el treball protegit, si l'hem de derogar –que vostè també ho ha dit així–, en síntesi, tirem cap

aquí, intentem que tot sigui el més normal possible, quines són les garanties?

Perquè, què pot passar també, al meu entendre? Pot passar que si ja tindrem treballadors que marxen ja a empreses normals, ordinàries, perquè estan més capacitats, és clar, evidentment els CET tenen el problema que el treballador o treballadora que els va quedant és la persona amb menys capacitat. Per tant, sí que potser seria possible, doncs, aquest 50 per cent de la plantilla compartir-la.

No ho sé, eh? Però tot això, aquest canvi, quin suport econòmic seria en aquest sentit el necessari? De fet, hi ha un pilot de preguntes, i m'esperaré també a llegir, a llegir sencera i bé la seva intervenció escrita, amb calma, lentament, perquè, com que cada cosa sorprenia una altra, el ritme de pensament anava lent. Doncs, llavors, en aquest sentit res.

Les qüestions secundàries no m'han semblat gens secundàries; per això, que me les vull llegir bé. I, en aquest sentit, emplaçar-lo, que suposo que la participació d'avui ja la tindrem ben escrita, però que puguem estar en contacte, perquè aquest procés també anirà avançant, i nosaltres volem estar molt atents i molt amatents.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies, senyora diputada. Té la paraula el senyor Josep Badia, amb el benentès que, igual que hem demanat a la resta de ponents, i a vostè ho fem d'una manera especial, li demanem còpia, no només del que ha llegit, sinó de la documentació que ja ha seleccionat que acompanyava la seva intervenció, perquè crec que facilitarà molt el treball. Per tant, sí que li demanem còpia del magnífic dossier que vostè s'ha preparat per a la intervenció.

I ara té la paraula, entenent que és impossible contestar la integritat i la totalitat de les preguntes, però, com que sabem que està a disposició de la comissió, doncs, per a tranquil·litat dels diputats, li passem ara la paraula, perquè breument valori les preguntes.

El Sr. Josep Badia Graells

A veure, jo intentaré fer potser els nuclis més durs del que m'han comentat. Evidentment, jo crec que hi ha una crisi de model; o sigui, crec que hi ha una crisi de model del treball protegit. Barrejaré, no segueixo cap ordre, perquè, si no... Evidentment, aquesta crisi de model, jo al principi plantejo, dic: «Escolti, deroguem el sistema de treball protegit i passem a una empresa inclusiva.» M'agrada això, passem a una empresa inclusiva. Home, jo sé que això no es pot fer de cop; no es pot fer de cop, perquè pel camí podríem perdre bous i esquelles. Es podrien donar alguns dels problemes que vostè apuntava, la diputada d'Iniciativa. És a dir, per tant, el que jo proposo aquí, el que he proposat, és en base a dir: «Seria bo arribar allí.» El que fem és estovar el sistema perquè ens aproximem allí. I, aproximant-nos allí, vol dir que evidentment necessitem unes eines potents que no tenim, que potser, si el treball protegit hagués tingut des

del principi, potser ara no tindríem aquesta crisi del sistema o estaríem més preparats i podríem derogar.

Una de les eines, evidentment, són els equips multiprofessionals. És evident que les persones amb discapacitat, o sigui, cada persona amb discapacitat és un món, i això requereix que algú ho aprofundeixi per ajudar-lo a triar el millor camí, per dir-ho d'alguna manera, i perquè li digui a l'empresa quin tipus de suport necessitarà aquesta persona. Llavors, és on vaig a l'altra cosa.

Jo no sé si he sigut liberal o no, de manual segur que no, però el que sí que és cert és que jo no proposo el fet de dir: «Protegim l'empresa, no protegim l'empresa.» No, no, escolti, jo el que dic és: «L'important és la persona amb discapacitat i, per tant, amb aquest model, amb aquest resultat final, el que tindríem és cada persona amb el seu nivell de suport, valorat per un equip multiprofessional, i l'empresa que el contracta sap que, com més afectat estigui, més nivell de suport tindrà com a empresa.» I, en aquest sentit, evidentment, hi ha d'haver un pas intermedi, perquè es perdi la por, perquè, si no, l'empresa dirà: «Déu meu, on em poso!» Una mica com a les escoles, potser al principi dirà: «On em poso?» Després la cosa es veu que funciona.

Per tant, pas intermedi? Doncs, bé, els que s'han proposat. Però, objectiu final? Escolti'm, potser és aquest. Llavors, per tant, a veure, no es tracta de donar el sou al disminuït; el disminuït s'ha de guanyar el sou –perdoni'm per l'expressió, jo parlo de disminuïts, discapacitats i minusvàlids, una mica així, sense ordre ni concert. La persona amb discapacitat ha de guanyar-se el seu sou; i, en tot cas, l'empresa ha de tenir els suports necessaris perquè aquella persona pugui fer les seves funcions com a treballador.

Els suports podrien ser els mateixos que són ara, per dir-ho d'alguna manera, i teòricament hauríem d'aconseguir a l'empresa ordinària el mateix resultat. Quina diferència hi ha? En tot cas, sí que hauríem de preveure..., i amb això ho lligo, no confonguem els equips multiprofessionals, perquè potser a ensenyament això és diferent, de l'equip que després ha de donar suport a l'ajustament personal i social. I aquest equip sí que pot ser extern a l'empresa. Una de les propostes que jo feia és la possibilitat, per exemple –que no hi he entrat–, d'externalitzar els equips de suport a l'ajustament personal i social. Per què no? Per què no ho poden fer diverses empreses de forma mancomunada i tindran els professionals adequats? Que, si no, potser cada una pagaria un trosset de psicòleg, un trosset de no sé què.

La composició dels equips –i responc a una altra de les intervencions–, jo la tinc una mica al cap, però no m'atreveria a dir-la sense abans haver fet un debat molt profund amb el sector, que és qui coneix això; que és el que deia, la participació és clau. Bé, amb això responc, crec, algunes de les coses.

Evidentment, estic d'acord amb el que ha dit el senyor Martínez. És evident: les mesures alternatives crec que han sigut una perversió absoluta del sistema; jo crec que sí. Ho havia dit més o menys encobertament, però és així.

A veure, jo penso que si una empresa no compleix... I discrepo del tema. Vull dir, les empreses no sé si s'han de mentalitzar que compleixin, perquè, clar, la Lismi és de l'any 82, però la reserva és de l'any 72. Hi ha empreses que diuen: «Oh, és que no es pot fer una llei un dia i complir-la el següent.» I això m'ho van dir quan se van publicar les mesures alternatives. Dius: «Home, escolti, em sembla que hem perdut una mica el tren.»

A veure, a França aquí s'ha optat per un camí dràstic, i crec que els ha donat un bon resultat, és a dir, els exemples internacionals. Els francesos són molt cartesians i, a vegades, obtenen resultats brillants en coses. Ells diuen: «Escolti, si vostè no compleix, no compleix, per tant, pagui.» Pagui a qui? Paga a un òrgan paritari que és el que després utilitza aquests diners per convèncer l'empresa que ha de contractar, per dir-ho d'alguna manera, i donar-li les eines perquè l'empresa ho pugui fer. Perquè moltes vegades l'empresa té por també, eh?, i no contracta per això.

Podríem parlar de moltes coses, no? Clar, crear unitats de suport dins de l'empresa ordinària, ens portaria..., i probablement em sembla que està citada com a compareixent la senyora Katy Trias; ella podrà parlar molt d'aquest tema. Probablement és un pas més enllà del treball amb suport. No hem parlat d'aquests temes avui, però probablement això es podrà enriquir molt quan hi hagi tot el conjunt.

La crisi organitzativa dels centres especials de treball, amb relació al pas al Departament de Treball. Home, jo crec que, en aquests moments, ha sigut bo; o sigui, el pas al Departament de Treball, el sector, almenys pel que jo rebo, crec que ho considera positiu. Potser la creació de la Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats ha facilitat això.

També penso que, al seu dia, als centres especials de treball el Departament de Benestar va representar un impuls que potser en aquells moments no hauria tingut el Departament de Treball. Perquè el senyor Martínez ha esmentat una cosa que no he esmentat jo, que és el model català que es va generar; és a dir, la coordinació entre un sistema de serveis socials pensat en línia d'inserció laboral, que era el disseny del centre ocupacional, forçant cap al pas de centre especial de treball, no hauria tingut un encaix tan correcte. I, després, no oblidem que l'any 90 es va publicar l'ordre que creava els serveis de suport a la integració laboral des del Departament de Benestar, que va representar el que és l'inici de l'ajustament personal i social, que crec que no ha estat superat amb la norma de les unitats de suport a l'activitat professional, publicades a nivell estatal, no?

Per tant, crec que al seu moment estaven on havien d'estar, tot i que jo personalment discrepava al principi; vull dir, és així. Ara penso que també estan on haurien d'estar, i penso que el sector..., això no ha creat cap crisi dins del sector, sinó que al contrari, penso que probablement..., i això potser s'hauria de preguntar al sector, però crec que estan més encaixats.

No sé si hi ha més temps, però podríem parlar-ne molta estona.

Moltíssimes gràcies.

La presidenta

Gràcies a vostè. Li volem agrair claríssimament, en nom de tots els grups, la seva reflexió crítica, en el sentit ampli de la paraula. Jo estic convençuda que avui estem fent l'inici d'un pas conceptual important, un pas de canvi. I, si l'hagués jo de resumir, no parlaria de supressió, no; jo parlaria que segurament estem dissenyant un model que de subsidiari ha de passar a complementari. I, per tant, crec que tindrem molt en compte les seves aportacions, perquè un model pensat des de la subsidiarietat es pot transformar gradualment en complementari. Si jo ho hagués de resumir, ho faria així; i, en tot cas, ho debatrem al si de la comissió.

Moltes gràcies, i acabem ara, i donarem pas al següent compareixent.

La sessió se suspèn a la una del migdia i dos minuts i es reprèn a la una i dotze minuts.

La presidenta

Senyors diputats, senyores diputades, senyora lletrada, tots... Tranquil·la, però comencem, perquè hem de ser capaços de fer la síntesi i acabar a les dues. Senyores diputades... (*Veus de fons.*) No passa res, no. Ho hauria dit en singular, com que tècnicament som els que ja podem començar, a partir d'ara que s'incorporin.

Compareixença

de representants de la Federació Catalana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual (APPS) perquè expliquin les línies d'actuació de l'entitat (tram. 357-00311/08)

Jo demano disculpes al senyor Xavier Masllorens. Ell no és la primera vegada que compareix a la comissió; el que passa, que havia comparegut per altres temes i conjuntament. Avui ho fa d'una manera més singularitzada, però li demano disculpes pel funcionament atípic avui de la comissió. En el tema horari sempre hi ha un retard més o menys normal, però avui ha estat excepcional per les raons que li hem dit, que al matí hi han hagut uns accidents que ens han bloquejat l'arribada d'uns quants diputats; i, a més a més, avui ha coincidit que hi havia cinc comissions alhora i, per tant, els grups tenen representació asimètrica.

A partir d'aquí, li donem la paraula perquè ens comenti tot allò que creu, amb el temps que ha preparat ell mateix a través de les nostres indicacions, però també conscients que tots tenim el dossier, i, per tant, això pot agilitzar molt més la intervenció i poder respondre a les preguntes conseqüents.

Gràcies.

El Sr. Xavier Masllorens i Escubós (director general de la Federació Catalana Pro Persones amb Discapacitat Intel·lectual)

Moltes gràcies, senyora presidenta. Senyors diputats i diputades, i gràcies per haver convidat també la Federa-

ció Catalana APPS, que ara presentaré, en aquest tema que considerem que és especialment important. Si em deixen ser una mica provocatiu, jo diria que, al fer un informe sobre la situació de les persones amb discapacitat, és un informe que ens afecta a tots, perquè es parla molt de la discapacitat intel·lectual, de la discapacitat física, de la discapacitat sensorial; probablement es parla menys de la discapacitat sexual, de la discapacitat emocional o de la discapacitat, per exemple, ètica, i aquesta afecta una gran part de la societat. Per tant, realment ja sé que no serà un informe sobre totes les discapacitats, però almenys voldria provocar que el fet que jo estigui aquí en qualitat de persona que representa els interessos i drets de les persones amb discapacitat intel·lectual vol dir que singularitzaré tota la meva intervenció en aquest col·lectiu.

Què passa? Que, normalment, tractar de forma similar problemes diferents té un nom, que és el de discriminació. I això és el que està passant moltes vegades, molt sovint, quan es parla de discapacitat. Jo l'exemple no l'he posat simplement per riure o per provocar, sinó perquè vegem que realment necessitem singularitzar determinats col·lectius, sense que això signifiqui ni cometre una injustícia ni parlar sempre de discriminació positiva, sinó que cal singularitzar, perquè moltes vegades estem tractant de forma similar problemes diferents.

Els posaré només un exemple, i amb això acabo, perquè tinc molta feina d'explicar coses. Però, per exemple, pel fet de tractar tota la discapacitat d'una manera sense singularitzar, nosaltres ens veiem obligats, des del camp de la discapacitat intel·lectual, a tenir llars residències o pisos assistits o pisos monitoritzats per a persones que tenen un grau alt d'autonomia i fer-ho amb rampes, ascensors de noranta centímetres, etcètera; és a dir, que en el cas de tenir donacions o tenir pisos d'inclusió o tenir pisos de renda antiga és molt difícil. I la majoria dels nostres col·lectius estan amb entitats que sí que tenen pisos que compleixen aquestes característiques, però com que ha pogut, diguéssim, els interessos de tota la discapacitat i qui s'ha defensat a si mateix han estat tots els col·lectius de la discapacitat, excepte el de la discapacitat intel·lectual, perquè s'ha hagut de defensar a través d'entitats, a través de famílies, doncs, això ha portat a una no-singularització i, per tant, a una injustícia comparativa, a un greuge que no té sentit.

Els he posat un exemple que és provocatiu, que en podríem parlar molt, però això està passant. És a dir, nosaltres no reclamem que els pisos nous siguin accessibles, per descomptat que no, ho han de ser tots els de la societat, però el que reclamem és no tractar de forma similar totes les problemàtiques que siguin diferents. Això primer.

I, després, que els hem passat un resum perquè tinguin les principals demandes i les principals recomanacions que nosaltres voldríem fer, en aquesta tasca ingent que tenen vostès de fer un informe sobre la discapacitat, però sempre els diré sobre la discapacitat intel·lectual.

Qui som? Ho passaré molt ràpid, perquè ho tenen. Estem al servei de les 40.100 persones que estan censades i que tenen discapacitat intel·lectual a Catalunya i de les seves famílies. I tenim una missió molt concreta, no

som una entitat de serveis només, ni principalment, sinó que som una entitat de defensa de drets per a la igualtat d'oportunitats en una societat inclusiva –després en parlaré–, des d'entitats d'iniciativa social sense ànim de lucre, i també en parlaré, perquè és des d'aquest col·lectiu que nosaltres volem parlar, entitats que siguin transparents, eficaces, arrelades al territori i treballant amb complicitat i amb aliança amb altres sectors socials, perquè ho necessitem.

Qui som exactament? Dues-cents seixanta entitats, algunes amb molt nom, amb nom fins i tot de productes làctics, i altres que realment tenen això que abans..., i ja no ho repetiré, centres especials de treball que estan en crisi i que atenen 20, 40, 60, 150 persones amb discapacitat intel·lectual i malaltia mental. Perquè possiblement som els dos col·lectius més propers, que necessitem allò que abans deia, mesures singulars; no sé si són de discriminació positiva, però són mesures singulars.

Què tenim? Doncs, des de centres d'atenció precoç, centres ocupacionals, centres especials de treball, centres d'atenció residencial. Nosaltres ens vanagloriem, d'alguna manera, de tenir aquelles 260 entitats sense ànim de lucre que a Catalunya atenen aquest col·lectiu, i l'atenen de zero a vint-i-quatre hores i de zero a cent anys, això és el que diem sempre.

I amb quines línies de treball? Doncs, amb línies de treball que considerem essencials per al futur. Ens considerem que hauríem de ser legítimament interlocutors privilegiats amb les administracions, amb la societat civil, amb el teixit empresarial, i també, per què no?, amb el Parlament. Per què? Perquè fem campanyes d'incidència política i social. I ara mateix parlàvem amb un parlamentari de la importància que té una campanya que no tira endavant, perquè és molt difícil en aquest país gran, el país gran, que és Espanya, que és la campanya de no-incompatibilitat de pensions. Avui, una persona que acaba, que es jubila en un centre especial de treball ha de triar entre cobrar la pensió de jubilació del salari mínim –480 euros–, o cobrar la pensió per orfenesa, perquè s'ha quedat sense pares, i les dues són incompatibles.

Això sembla que afecti un col·lectiu immens de persones i que el servei de la seguretat social d'aquest país no ho pot suportar. Nosaltres ho hem demostrat, hem fet estudis, hem seguit, però els canals no els trobem, i és una campanya que seguirem fent.

N'hi ha una altra, de farmàcia gratuïta per a aquelles persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies que tenen una malaltia crònica i que no estan considerades igual que la gent gran. En aquest país, vas a un centre d'atenció primària amb una persona de més de seixanta-cinc anys i no tens absolutament cap dificultat, i repto a vostès que ho provin, a tenir bolquers gratuïts. I, en canvi, una persona amb discapacitat no els pot tenir.

Això ho hem treballat, ho hem treballat amb el Departament de Salut, ho hem treballat de moltes maneres, però hi ha molta voluntat política inicial i moltes traves posteriors perquè això sigui una realitat. Això, ens hi trobem ara, ens hi trobàvem fa tres anys i ens hi tro-

bàvem fa cinc anys, és un problema d'esquema; i, per tant, hem de canviar esquemes amb aquestes campanyes d'incidència política.

Fem, a més, representació col·lectiva, coordinem i intercedim entre entitats sòcies i l'Administració, fem serveis a persones, a famílies; tenim un servei d'assistència jurídica, per exemple, de primera visita gratuïta per a qualsevol persona, per a qualsevol família o per a qualsevol entitat que ho vulgui, etcètera. I tenim una sèrie de programes propis: estem a les presons de Catalunya atenent persones que tenen un certificat de discapacitat intel·lectual, en tots els àmbits, com els he dit abans.

Som membres d'entitats estatals nacionals i internacionals, i, per tant, som reconeguts com una entitat de referència en el país. Ho serem més al final d'aquest any, quan a 31 de desembre puguem anunciar, espero que solemnement, la unió amb la Coordinadora de Tallers de Catalunya, i que puguem també unificar el sector de tota la discapacitat intel·lectual en el nostre país.

Jo els he preparat quatre situacions, quatre paràmetres de la situació actual; n'hi podria haver quaranta, però n'he preparat quatre amb tota la intenció, i tres propostes, perquè puguin constar en l'informe que vostès estan preparant. Els quatre paràmetres de la situació actual no volen fer una descripció de diagnòstic actual, perquè és impossible, però aquests quatre temes sí que ens agradaria que constessin clarament i específicament i s'estudiïn en aquesta comissió.

Un és el desplegament no completat de la Llei d'autonomia personal i atenció a la dependència. La llei que tot el país coneix com a Llei de dependència i quasi ningú coneix com la Llei d'autonomia. A l'autonomia personal no hi arribarem, les persones amb intel·ligència límit no estaran ateses, i aquestes persones tenen actualment unes discriminacions negatives que són molt importants també. Llavors, voldríem que tant aquesta llei d'àmbit estatal com la Llei de serveis socials es desenvolupin amb qualitat; i desenvolupar-se amb qualitat significa oberts a escoltar aquelles dificultats que hi ha, que són reals, la primera de les quals és el pressupost, que és evident que el dia que es va legislar no es tenia contemplat el que això significaria, i, a més a més, no es tenia contemplat tampoc qui ho pagaria i de quina caixa sortiria; i, per tant, així no es poden fer les lleis.

Però, més enllà de la crítica que hi pugui haver a la llei en si, el fet que hem passat d'un país de favors a un país de lleis, és a dir, a un país de drets, jo crec que és un fet que l'hem d'aprofitar. En aquests últims anys s'ha passat d'un país de favors a un país de drets en temes socials; i això, que és el quart pilar de l'estat del benestar, s'ha de construir, i s'ha de construir d'una manera ben feta.

La segona realitat que hauríem d'abordar és la de l'atomització d'entitats i serveis de persones amb discapacitat intel·lectual –sempre parlo des del que ens afecta, a nosaltres. Hi ha una certa atomització, un cert desgavell territorial en aquest sentit, perquè hi ha comarques que tenen zones blanques de serveis que són importants. I, al mateix temps, hi ha una atomització que és real, i que l'actual concertació, en comptes de solucionar-la d'ar-

rel, pot portar un canvi, jo m'atreviria a dir quasi una prostitució del sistema, perquè en realitat es concertarà amb entitats grans, es concertaran serveis possiblement, alguns, en xarxa, però el que no aconseguirem és desatomitzar el sector, perquè les entitats tindran cadascuna d'elles, que son filles de son pare i de sa mare, unes característiques diferencials, que faran molt difícil que treballin realment en xarxa. Però això és un altre tema, que només l'apunto; si volen més documentació, amb molt de gust els la farem arribar, però apunto que és un tema important.

Aquest és un país amb una xarxa social importantíssima, és una riquesa que no podem perdre, però d'aquí a l'atomització en el moment en què s'han de donar uns serveis en xarxa importants, doncs, hi va un tret que no podem perdre.

La pressió creixent per reduir les entitats a prestadores de serveis. Aquí es pot donar la paradoxa que un país que es va tornant més social i més de drets, ens acaba reduint, a les entitats sense afany de lucre i d'iniciativa social, a mers prestadors de servei. A mi, quan algunes persones, gerents de les meves entitats federades, diuen que som operadors, se'm posen els cabells de punta; però ho diuen, i independentment ja de la càrrega ideològica de la paraula. Nosaltres no som operadors només, nosaltres som prestadors de serveis, però som entitats que hem de treballar per a la transformació social, perquè hem nascut arrelats a un territori per fer això. I, per tant, no som una entitat que ha de competir només en preu i amb condicions econòmiques amb les entitats d'àmbit mercantil; nosaltres estem competint amb les entitats socials per fer xarxa, i aquesta és la nostra finalitat.

I les concertacions, acreditacions i totes les «-ons», ens poden portar a ser realment operadors. I això és una cosa greu, és la disminució absoluta de l'associacionisme, d'allò pel qual vam ser creats. Convertir les famílies en usuaris, convertir les famílies en només clients, això és perillós; i si son clients, que tinguin associacions que facin un control de la qualitat dels serveis, però que el facin, etcètera.

I, finalment, un tema que és d'àmbit europeu, que són les polítiques socials europees que tendeixen a desmobilitzar. No entraré molt en el tema laboral, perquè no tinc temps, però, entre altres coses, sí que els diré que és una fallàcia pensar que la inclusió laboral afectarà el cent per cent de les persones amb discapacitat intel·lectual. És una fallàcia absoluta, perquè només cal anar a Suècia, a Dinamarca i a Holanda, països que amb moltes d'aquestes polítiques socials són modèlics, per veure que en un lloc el 53 per cent, en un altre el 57 i en l'altre el 60 per cent de persones no estan inserides en l'empresa ordinària. I si volem estar inserits en l'empresa ordinària ho farem, però amb suports, i amb suports suficients perquè l'empresa vegi que la persona que està arribant amb unes capacitats i no amb unes altres té uns suports, una motxilla que és suficient per poder-la tenir i que sigui una persona econòmicament també rendible per a l'empresa.

És a dir, més dependència no vol dir més foment de l'autonomia personal; i ens fa por que totes les políti-

ques socials són desmobilitzadores. No sé si saben que a Espanya estem fent un recompte d'aquelles famílies que estan traient persones grans de les residències i, al mateix temps, persones amb discapacitats profundes de les residències o dels centres ocupacionals. Per què? Perquè les famílies amb la seguretat social es converteixen en persones autoempleades, i agafen no la prestació, sinó els diners que això significa. Això, que no ho volia el legislador, evidentment, al legislar, és una conseqüència d'un estat d'un no-desplegament de la llei com cal, però, al mateix temps, una conseqüència d'una deriva d'aquesta desmobilització social.

Jo voldria parlar-los dels tres reptes: un, és de passar del concepte de serveis al concepte de necessitats de suport. És important, perquè abans han fet alguna afirmació, quan parlaven de drets laborals, del fet que Déu me'n lliuri de ser un pensador liberal, no m'hi considero, i, a més, poden llegir els meus llibres i no ho sóc en absolut, és a dir,estic bastant lluny del liberalisme econòmic; i, en canvi, entenc que el treball protegit sí que és una protecció a la persona, no una protecció a l'empresa.

Nosaltres no estem demanant mai centres ocupacionals, escoles o centres de treball que estiguin protegits *per se*; el que volem és passar d'un concepte de «el país ha de tenir els serveis necessaris per cobrir les necessitats de les persones» a tenir que les persones d'aquest país tindran el suport necessari per desenvolupar-se com a persones. Aquest és un canvi que no en parlaré més, perquè em sembla que el senyor Josep Badia ja n'ha parlat. Però voldríem que aquest canvi fos un canvi de paradigma. Parlem sempre de necessitats de suport, no parlem de serveis, perquè, si parlem només de serveis, la Llei de dependència ens està fent la feina, perquè la gent s'està desmobilitzant i traient els seus familiars de les entitats, amb la qual cosa, portant-ho a l'extrem ridícul, diguéssim, d'aquí a cinc anys podríem tenir resolt el problema, perquè la gent preferiria tenir uns diners que una prestació, o sigui, una prestació econòmica en comptes d'un servei, i, per tant, hauríem resolt el tema. I el tema no és aquest, el tema és que tota persona pugui desenvolupar-se amb els suports que necessita.

El segon repte –ja m'he perdut, perquè ja els he portat...– és guanyar complicitats socials a la causa de la igualtat d'oportunitats per a les persones amb discapacitat. És a dir, en primer lloc, no tractar de forma similar coses diferents, perquè, d'això, se'n diu discriminar, i això sí que nosaltres ho volem posar sobre la taula. Sé que amb això tindrem discussions amb la resta de persones amb discapacitat que s'estan defensant a si mateixes, però és una cosa que en un moment determinat el país ho ha de posar sobre la taula, perquè és així. Les persones amb malaltia mental necessiten un suport determinat, les persones amb discapacitat intel·lectual un altre, i les persones amb discapacitat física un altre. I tots hem d'anar de la mà perquè les lleis ens afavoreixin i hi hagi igualtat d'oportunitats, però potser des de solucions una mica diferents.

I també el paper de l'empresa creiem que és important, i l'empresa en aquests moments de crisi, que no està fent front a les seves obligacions des de fa vint-i-set anys –i això ja n'hem parlat abans–; però sí que realment hi ha

aquí una oportunitat històrica de guanyar també complexitat social en l'àmbit empresarial. Perquè l'àmbit empresarial, d'una manera autèntica, pot complir les obligacions que té amb la seva mateixa comunitat, i ho pot convertir, amb el seu balanç social, en una oportunitat, és a dir, en un nínxol també de negoci, que diuen les empreses.

I el tercer repte que tenim és promoure conjuntament amb les administracions una societat més inclusiva. M'agradaria dir..., no entraré en els detalls perquè m'he passat ja de temps, però m'agradaria parlar-los de la inclusió, perquè aquesta sí que és una cosa que ens importa i molt. És a dir, la inclusió no és un lloc, no podem estar satisfets quan totes les persones amb discapacitat intel·lectual vagin a l'escola ordinària, perquè poden estar molt poc inclosos a l'escola ordinària. La inclusió no és un lloc, és un adjectiu, i, per tant, jo ni com a concepte no l'utilitzaria, o l'utilitzaria sempre acompanyat d'un substantiu.

Tenim una escola que és inclusiva, les nostres escoles d'educació especial poden ser inclusives, i en el futur hem demanat que siguin centres de recursos per a tota la xarxa escolar, i que siguin inclusives. I que, al mateix temps, siguin inclusives perquè als alumnes que no tinguin possibilitats d'incloure's, perquè els suports serien tan elevats que seria impossible, perquè aquest país no és tot ell Hollywood, doncs, que s'escolaritzin en aquest lloc. Doncs, aquestes persones que tenen una necessitat profunda de molts suports, aquestes persones tinguin activitats inclusives, tinguin activitats socials, tinguin activitats amb la comunitat, això és una escola inclusiva, i també una escola, evidentment, que és inclusiva amb els nouvinguts, amb les persones amb necessitats educatives especials, etcètera.

És a dir, tant de bo –i això els ho dic des de la federació que aplega les 69 escoles de Catalunya, 63 concertades i altres públiques i municipals– que realment, de veritat, nosaltres considerem que el 60, el 70 per cent dels alumnes, el 80 per cent dels alumnes tant de bo trobin la inclusió a l'escola ordinària, per descomptat. Nosaltres hi hem treballat, i hem treballat amb la plataforma de l'escola inclusiva. Però també aquí és una fallàcia pensar que aquest país, en cinc anys, en set anys, en vuit anys tindrà tots els serveis i suports necessaris perquè moltes persones d'escoles de la nostra federació puguin anar a l'escola ordinària. Per tant, és el lleure que ha de ser inclusiu, no necessàriament ha de ser anar tothom al mateix cinema a la sessió de les quatre.

Després, en segon lloc, que atenem l'exercici real dels drets de totes les persones, que les famílies tinguin els drets i no se'ls els conculquin. Les famílies amb discapacitat intel·lectual acostumen a ser molt inclusives, és la societat la que ho és menys del que diem moltes vegades. I després, que hi hagi uns col·lectius amb necessitats de discriminació positiva. I, d'això, ja n'he parlat, i, per tant, ja no en parlaré més.

Jo no puc, perquè no tinc temps, suposo, senyora presidenta, de parlar de tots els temes. Però, què tinc?, tres, cinc minuts?

La presidenta

Faci el que hagi de fer. Tres minuts, va.

El Sr. Xavier Masllorens i Escubós

Doncs, simplement a nivell de titulars. Nosaltres treballlem, com els he dit, de zero a vint-i-quatre hores i de zero a cent anys amb persones amb discapacitat intel·lectual, llavors tenim molts reptes que són específics.

El primer de tots. En habitatge hi ha un problema, no cal que els ho digui a vostès, el coneixen millor que jo, però hem de pensar en un habitatge que sigui realment inclusiu. No pot ser, i no passa, en principi, però no podria ser que l'Administració aprovés avui projectes de seixanta persones amb residències de discapacitat, perquè això, a la llarga, se'ns tornarà un bumerang. Resol el problema a curt termini? Sí, seixanta persones menys amb la necessitat, és a dir, seixanta persones menys en una llista d'espera. Però no pot ser això. Quan a Holanda les persones amb discapacitat viuen en pisos de quatre a sis persones, monitoritzats i en els barris. Tampoc pot ser que aquests pisos monitoritzats, doncs, a Olot estiguin un al barri de Sant Roc, i l'altre en el firal i l'altre no sé on, perquè per a les entitats és inviable. Però, de totes maneres, hem de caminar cap a fórmules que siguin realment inclusives.

I fórmules inclusives vol dir que el programa d'autonomia a la pròpia llar no sigui un programa que surt cada mes de maig, per quatre mesos, s'ha de demanar cada any, es queda la meitat de gent fora, és a dir, realment pensem en aquelles persones que poden tenir una autonomia plena.

En el cas del lleure, no és encara un dret, el lleure; no és un dret de les persones amb discapacitat intel·lectual; és molt car. Vostès no coneixen els diners que es gasten les famílies perquè els fills amb discapacitat tinguin lleure. I, en canvi, els meus fills mai han hagut de pagar un duro per estar en una entitat de lleure, sigui del tipus que sigui, perquè les hem sabut trobar gratuïtes. I això és impossible amb les persones amb discapacitat.

En educació. Un pla d'inclusió escolar que sigui realment de qualitat. No fem estadístiques, no diguem: «Ara el 53 per cent d'alumnes està escolaritzat en una escola ordinària.» No, el que volem és una valoració que tindrem ara el mes de juliol, està promesa pel departament, doncs, una valoració del funcionament de les USCE, i del funcionament de les USCE a tot arreu. Punts clars, punts obscurs, punts que s'han de millorar, perquè el que volem és treballar per un sistema, per una xarxa que sigui realment inclusiva, però de qualitat, no fer estadístiques, que l'any passat en teníem el 30, ara ja en tenim el 40 i l'any que ve el 50.

Atenció diürna. En l'atenció diürna estem esperant un nou model que sigui flexible. En el país tothom pot anar a un centre de dia, tothom que no té discapacitat pot anar a un centre de dia al matí i quedar-se a casa a la tarda, o anar a un centre de dia a la tarda, i quedar-se a casa al matí, o anar a un altre lloc, o atendre o fer *patchwork*. I, en canvi, les persones amb discapacitat intel·lectual estan vuit hores en un centre ocupacional, i, en molts casos, els invito a anar a veure les seves ac-

tivitats, enganxant gomets i desenganxant-los i tornant-los a enganxar. I perdonin que en seu parlamentària potser ridiculitzo una mica el sistema, però aquest no és un sistema d'atenció diürna per a les persones amb discapacitat. I volem un model flexible; l'hem presentat, l'hem presentat fa cinc mesos a l'Administració, i estem esperant poder-lo discutir, i discutir a fons, i fer-ne un pla pilot.

En laboral, no em ficaré en molta cosa, perquè vostès ja han discutit molt. Només parlem d'això, modulem suports. Com pot ser que tothom tingui el 50 per cent de salari mínim de subvenció si no tothom produeix el mateix? Però és que això és tan de calaix, que les persones que no estan en l'àmbit dels centres especials de treball ho entenen a la primera.

Jo, a diferència de tot –no és una qüestió semàntica–, voldria que a la comissió discuteixin si realment hi ha una crisi de model o hi ha una crisi de funcionament de model. Potser és semàntic, potser és «tonto», però a mi em sembla que és important. No hi ha una crisi de model. Hem creat un model català on fa molts anys les persones que estaven en disposició de treballar podien treballar, però el funcionament d'aquest model és absolutament obsolet, és a dir, vint-i-cinc anys obsolet. No cal parlar-ne més. Per tant, fa vint-i-cinc anys que no movem el model, i no és que el model estigui malament que qualsevol persona amb disposició de treballar pogués treballar; no, no, és que aquest model necessita que, per exemple, els USAP que donen suport als centres especials de treball el donin també a l'empresa ordinària. Per què es penalitza l'entrada a l'empresa ordinària només amb monitoratge durant dos anys? És que no hi haurà empresa que si no té l'assegurança que té un telèfon on trucar quan hi ha una crisi, o quan es pugui parlar i hi hagi un seguiment continuat d'aquestes persones, que és la motxilla de què parlava abans..., aquestes persones no aniran a l'empresa ordinària.

Atenció precoç. Aquest any ha sortit el PUA, una convocatòria de subvencions a la discapacitat, i no contempla l'atenció precoç, per exemple. Per què? Bé, jo només els diria una cosa: parlem més des de les administracions amb les federacions. Les federacions som còmplices, no som rivals, no som defensors a ultrança d'uns drets que no se sap quins són, sinó que som còmplices. Coses com aquesta han anat passant cada any.

Jo, per no fer mal parlamentari aquí, perquè vostès ja defensaran les seves postures, els diria que això, l'exemple que estic posant, no és d'aquest any, eh? És d'aquest any, però si em repton a posar-ne un des de fa quinze anys, també els en posaré un de cada any: del model d'atenció diürna, del programa d'autonomia a la pròpia llar. Cada any, per manca de diàleg es colen coses, perquè la maquinària administrativa va per un cantó i el país va per un altre.

En tutela hem de coordinar les entitats tutelars i les entitats prestadores de servei. I en defensa de drets, ja els ho he dit, fem una sèrie de campanyes que em sembla que són importants.

I ho deixo aquí. Moltíssimes gràcies per escoltar-me. Perdoneu, perquè m'he passat del temps, però no l'he controlat.

La presidenta

Gràcies. Comprendrà que després del que l'hem fet esperar, també era ben difícil retallar-li el temps, que era ben lògic que el necessitava.

Per tant, entrem al torn de consideracions dels grups, amb les observacions temporals que hem fet abans. Té la paraula la representant de Convergència i Unió, la diputada Assumpció Laïlla.

La Sra. Laïlla i Jou

Gràcies, presidenta. I gràcies, senyor Masllorens, per la seva exposició, que, tot i anar a una velocitat ràpida, força ràpida, crec que ha clarificat molts punts, i, a més a més, no s'ha perdut en grans debats, sinó que ha sabut enfocar allò que a vostès els preocupa. I, per tant, agrair-los també aquesta concreció en el temps.

Vostè ha començat amb una frase que era: «No tractar de forma similar les problemàtiques que són diferents.» I l'ha repetida al llarg de la seva exposició. I crec que és una frase clau, perquè marca claríssimament quina ha de ser l'atenció de la persona amb discapacitat amb una malaltia mental. I és evident que això és així, no es pot tractar de la mateixa manera totes les persones ni totes les necessitats, perquè, tot i tenir el mateix diagnòstic, segurament les necessitats d'atenció en qualsevol dels àmbits que l'afecten són claríssimament diferents. Perquè tampoc tindrà el mateix suport de la família, com vostè deia; i jo ho comparteixo, les famílies de les persones amb discapacitat són les més inclusives de totes. Però, malauradament, no totes les famílies són iguals; i, per tant, també en aquest àmbit s'hauran de tractar de manera diferent.

I crec que un fet rellevant és la coordinació que hi ha d'haver amb l'atenció que s'ofereixi a aquestes persones, a les seves famílies i a l'entorn més proper, més enllà de la família. I ho dic perquè vostè ho deia ara, sobretot al final, quan parlava de l'atenció precoç. Hem de tenir molt clar que l'atenció primerenca, la detecció primerenca inclús d'alguna discapacitat, la bona atenció precoç marca tot el procés vital de la persona. I, per tant, hem de tenir capacitat de donar resposta des de la primera detecció, el primer diagnòstic, fins a la jubilació d'aquesta persona amb discapacitat, jubilació o període, com vostè deia, de zero als cent anys.

Però també hem de ser conscients que això s'ha de fer des de tots els àmbits, des de la màxima transversalitat, passant des de l'oci a l'educació, arribant al treball, passant des de la salut a l'acció social, i en totes aquelles interferències d'altres àmbits que en totes aquelles donats del procés vital, doncs, poden entrar a jugar, com també hi feia referència vostè, quan parla de tuteles; l'àmbit judicial té molta cosa a dir-hi aquí també, segurament. O quan vostè deia que també treballaven a presons; doncs, home, en aquest àmbit també, en l'àmbit de justícia, hi ha alguna cosa que s'hi ha de poder fer.

I, per tant, aquí acompanyar-lo en tot aquest discurs que ha fet, perquè realment és així. I que, moltes vegades, l'esforç que s'ha de fer per poder treballar envers una inclusió..., que comparteixo amb vostè que això ha de ser un adjectiu, no és un concepte com a tal, sinó que ha d'acompanyar, doncs, això, altres mots. En aquest sentit l'esforç ha de ser a la comunitat en què s'inclou la persona, i la persona no ha de fer aquest esforç d'inclusió, sinó que el que ha de fer de coixí és qui ha de fer aquesta inclusió d'una manera més forta. I, per tant, la persona que inclogui el que ha de fer és poder desenvolupar-se amb total normalitat en aquesta societat, comunitat, entorn, com li vulgui dir, que és capaç i susceptible de rebre aquesta persona amb les seves diferències.

I crec que el repte està en això, és a dir, posant la situació d'igualtat, partint de la igualtat. Vostè deia: «Caldria, potser, en un primer moment, la discriminació positiva en segons quins àmbits.» Doncs, segurament sí, i, per tant, en aquest sentit, crec que és important tot això.

Però per fer tot això cal tenir recursos en la comunitat. És molt fàcil dir que hem de canviar el model, però de dir cap a on volem anar, i amb recursos reals i existents a la comunitat, amb recursos que vagin dirigits a la persona, que vagin dirigits a aquesta especificitat de l'atenció de cadascuna de les persones, recursos molt més concrets i especialitzats que et permetin també fer aquesta diferenciació en l'atenció. I amb això comparteixo també el seu plantejament, que feia.

I hem de ser capaços d'adequar tot això a la persona, i no al revés, que moltes vegades ens passa que posem la persona allà on creiem que de manera més global, per manca de recursos, doncs, pot ser millor tractada. I, en qualsevol cas, acabem trobant-nos amb això que vostè al final ridiculitzava, i que jo moltes vegades en intervencions en aquesta comissió també he fet, de dir, de trobar-nos persones fent activitats que no els aporten cap benefici per a la seva vida, no?, ja sigui complint temps de lleure o d'oci, com en tractaments terapèutics, que també ens hem trobat fer boletes de paper o enganxar fulles dels arbres quan arriba la tardor en persones que potser això és una activitat que ja ha superat i que, per tant, no va més enllà. I que hauríem de ser capaços de replantejar-nos aquesta activitat més concreta a l'hora d'oferir atenció a aquestes persones.

I, simplement per acabar, dir-li això que ja he anat repetint en la meua intervenció. Comparteixo la preocupació envers l'atenció a aquestes persones, i a les persones amb discapacitat, amb malaltia mental, entenent que la coordinació i la transversalitat és bàsica, de totes les administracions, institucions, entitats i persones afectades, en tots els àmbits. I que, per tant, simplement posar-nos a la disposició i agrair-li una altra vegada més la seva compareixença.

Gràcies.

La presidenta

Gràcies, senyora diputada. El senyor Àlex Martínez té la paraula.

El Sr. Martínez Medina

Gràcies, senyora presidenta. Gràcies, senyor Masllorens, per estar avui aquí i il·luminar-nos amb la seva saviesa. Perquè, la veritat, parla amb una vehemència d'aquestes importants, fruit del coneixement que té, a més, del sector.

Jo crec que parlar de l'APPS és parlar d'una institució que, a part que tothom la coneix..., és reconèixer implícitament, i des de la seu parlamentària, la feina que ha estat fent al llarg de tots aquests anys a favor de les persones amb discapacitat. I després fruit..., també es va afegir..., i de les seves famílies, que crec que és molt important, aquesta feina. Jo crec que això des del Congrés de Toledo de FEAPS es va incorporar aquest altre concepte que jo penso que és complementari.

Un dels temes que jo penso, a més, que defineix també..., és quan ha parlat que són entitats sense ànim de lucre. I abans, amb l'anterior ponent, també ho hem estat parlant, focalitzant més segurament en la qüestió més d'àmbit laborable. Jo penso que és un tema que hem de repensar; jo estic absolutament d'acord amb el senyor Masllorens que és un tema que, quan parlem de discriminacions positives, doncs, de vegades se'ns fereix una mica el cor pel fet que hi hagi entitats que legítimament i lícitament opten per altres tipus d'opcions, però que, en tot cas, l'APPS, i el senyor Masllorens està aquí..., doncs, jo penso que s'ha de reconèixer que està representant entitats que són entitats sense ànim de lucre.

Ens va molt bé, jo crec que ha fet una recensió molt interessant, i solament entraré en dos o tres temes que he anat apuntant aquí o subratllant. Quan parlava dels paràmetres actuals, parlava de l'atomització. És un tema que a mi també em té preocupat, el tema de l'atomització dels serveis. Segurament el model... I, en tot cas, després també aquí sí que discreparia una mica amb ell, de si és un nou model, o si ha de ser..., no sé com s'ho ha fet anar. Si era un nou model..., de gestió, sí. Jo, en tot cas, penso que és un problema de model. Sí que l'atomització, per exemple, del centre especial de treball..., que és un tema que 208 centres especials de treball vol dir 208 gerents, 400 i escaig caps de producció, centenars de milers de milions d'euros en equipaments que s'estan utilitzant vuit hores al dia, quan podrien ser, a través de les amortitzacions lògicament, utilitzats vint-i-quatre hores al dia, etcètera. Ho coneix perfectament. Doncs, jo crec que aquest és un element important.

En el tema de prestació de serveis, hi estic també d'acord. Anar diluint les coses com a prestació de serveis, doncs, segurament és restar un valor afegit, que, a més, té l'organització o l'associació APPS, que em penso que no es pot deixar de costat. Hi ha aquest valor addicional, aquest plus, que sembla, a vegades, quan parlem de prestació de serveis que pugui quedar arraconat. Jo, a vegades, crec segurament que el que ho fa, o el que ho anomena d'aquesta forma, ho fa amb «carinyo» i amb bona dallò, però sí que és cert que, en tot cas, cal remarcar que no solament és això.

En el tema de..., allò de la margarida m'ha agradat molt, perquè és allò d'esfullar la margarida, però està molt ben representat tots els serveis que estan... En el

tema d'habitatge, el tema de l'habitatge, d'acord que en aquests moments ja no s'estan... Però sí que és cert, o sigui, en aquests moments no s'està plantejant, penso que residències de seixanta..., bé, en tot cas, el que sí que conec jo són moltes residències de seixanta i de més. És possible, la presidenta m'està assenyalant que sí, també n'hi han ara, o que es plantegen.

En tot cas, és un tema que penso que s'hauria de repensar el tema aquest, tant les que existeixen d'abans, com les que –i d'això no en faré mai un tema polític– es puguin replantejar ara. S'han de fer les coses a mida, a mida de les necessitats, i sempre des d'un punt de vista humà, acollidor, proper, i que la gent, les persones, els homes i dones amb discapacitats intel·lectuals, que estem reclamant un lloc de treball i que siguin reconeguts, que tinguin els drets, que també tinguin els seus drets, després de tots els altres àmbits. I, en tot cas, recolzar la precisió que vostè feia respecte que les residències de seixanta places no poden..., o haurien de ser molt, molt pensades per què.

Amb el tema del lleure, jo entenc que, en tot cas, si és més car també..., o si és car en aquests moments, que sí que ho és, segurament és perquè té un personal especialitzat i que necessita tota una sèrie de serveis addicionals.

Els suports. Totalment d'acord amb la modulació. El servei interprofessional, vostè m'ha escoltat moltes vegades d'estar en la mateixa línia que vostè. La Lismi planteja de forma rígida que el 50 per cent..., a més, parla d'una forma també així, diu «hasta», fins al 50 per cent, vol dir que pot pagar d'allà o menys. Quan en realitat hauria de ser una mica el model francès, és a dir, si una persona o un treballador o una treballadora té capacitat residual per poder treure un valor afegit del 70 per cent, per què no l'Administració, en aquest cas, cobreix el 30?, i en els casos que treguin un 40 per cent de valor afegit, doncs, sigui al revés. Perquè, al final, la suma de saldos és zero. Això, si es fa un treball de camp, es veurà que aquells que produeixen menys i s'ha d'incorporar més en subvenció, perquè el valor afegit que s'incorpora és menor, restant de l'altre, la suma, zero, pràcticament residual. I, en tot cas, sí que seria d'una justícia apropiada en aquest tema.

I on no... I no penso fer aquí, com comprendrà, element de debat sobre el tema del model. Jo crec que el model està exhaurit. Ara, dir que el model està exhaurit i dir que hem d'acabar amb el model són dues coses que no són el mateix, eh? Vull dir, els centres especials de treball jo crec que mereixen..., i fruit d'això és la proposta que es va fer des d'aquesta comissió de treballar a veure quin era el futur. Per què? Doncs, perquè vénen de fa molts anys, han estat a més superposant-se amb determinats decrets i reials decrets, decrets que, en certa forma –i abans també ho plantejava–, venien a distorsionar molt l'origen de la mateixa Lismi. I després, doncs, que hi han qüestions que no s'aguanten. Aleshores... I seria llarg d'explicar i penso que no és el moment, però sí que volia deixar sobre la taula que jo penso, pensem que, d'alguna forma, el model s'ha de repensar, perquè és un model que està esgotat.

Respecte a la tutela, la feina que fan vostès en tutela, en atenció precoç, això és força coneguda, no força, vull dir coneguda i reconeguda. Perquè jo crec que, d'alguna manera, doncs, l'APPS –sempre dic el mateix–, si no existís s'hauria d'inventar, perquè és una entitat que fa una tasca important. I, d'alguna manera o altra, evidentment, avui està aquí en seu parlamentària, doncs, informant-nos.

Abans reclamava aquesta necessitat de comunicació. Jo penso que avui està aquí comunicant-nos tot el que vostès estan fent, que els ho hem d'agrair, perquè sempre és una tasca substitutiva també de l'Administració, i complementària de l'Administració en aquest cas. I donar-li les gràcies, primer, l'excusa, com ha dit la presidenta, per fer-lo esperar tot el temps, perquè l'he vist allà darrere, doncs, durant bastant de temps, i, segona, per estar aquí explicant-nos, una vegada més, què és l'APPS, i que per molts anys.

Moltes gràcies, senyor Masllorens, i moltes gràcies, senyora presidenta.

La presidenta

Gràcies a vostè. I a continuació té la paraula la diputada Cid, en nom d'Esquerra Republicana.

La Sra. Cid i Pañella

Gràcies, senyora presidenta. I gràcies, senyor Masllorens, per esperar i per la seva exposició. Jo, si em permet, començaré dient-li que estic totalment d'acord amb vostè: «inclusiu» és un adjectiu, no és un lloc. I evidentment per això hi han d'haver mecanismes de control i de valoració del compliment de l'adjectiu respecte al subjecte, perquè, si no, realment, doncs, no serviria absolutament per a res. Hi estic totalment d'acord, perquè moltes vegades ens pensem que per pronunciar les paraules ja hem fet els fets.

La segona cosa que li voldria dir és que de la seva exposició jo he tingut la percepció que té un subjacent molt més crític del que vostè ha expressat en veu alta. I, en tot cas, potser no, potser m'equivoco jo, però, del que ha subratllat del que ens ha transmès, vostè ha començat dient: «No es poden tractar de formes similars problemàtiques diferents.» I jo gairebé diria: «No es poden tractar de forma similar coses que pareixen semblants.» Com diem al meu territori. I no només diem que són clarament diferents, sinó que pot semblar que s'assemblen, i em sembla que vostè en això afinaria més en aquest tema.

I, després, jo crec que en un moment de canvi, amb molts temes que s'han posat en marxa –la Llei de serveis socials, etcètera, la Llei de la dependència–, jo crec que el sector, abans de tot això, és un sector amb una revisió interna important, i que realment, amb gent que hem compartit moltes reflexions, jo comparteixo algunes de les preocupacions que vostè ha esmentat. És a dir, la crisi del model, o sigui, el model ha de canviar; ja fa molts anys que va, no és fruit de les noves lleis, sinó que és fruit també una mica d'una convulsió interna del mateix sector. Jo recordo perfectament haver canviat la paraula «usuaris» per «clients», és a dir, hi ha tota una part dirí-

em de conceptualització o de concepció del sector, que realment va més cap a un sentit de prestació de serveis, que vostè ha substituït per prestació de suports, perquè entenc que té un lligam molt més emocional dins del sistema, que no pas la fredor del que suposa parlar de clients, parlar només de serveis, parlar, en definitiva.

Jo el que li volia dir amb això, o al que volia arribar amb això és que entenc, per tant, que els preocupi, i molt, que el model que s'acabi implementant siga un model que no tinga en compte l'estructura del sector real, que és un sector atomitzat, que és un sector que és la seva realitat, que neix, a més a més, de la voluntat d'uns lligams molt emocionals amb la creació dels serveis cap als usuaris i les seves famílies, que sempre hem afegit «i les seves famílies». I que, per tant, un sistema que pugui pensar en clau de prestació de serveis, convenis a grans estructures, pot realment xocar, per dir-ho així, o col·lidir amb la mateixa estructura del sistema.

Jo diria que, dins del que vostè ens ha explicat, ja està tot això, i, per tant, continua sent aquest model i la realitat de difícil o de complicat encaix. I ha acabat fent una demanda, em penso, molt explícita, que cal que es participi en aquest procés. Vull dir, clar, tot això ens porta a l'encaix de la participació en la construcció d'aquesta revisió del model, perquè ha entrat en crisi, perquè han entrat en joc altres elements, perquè per sort hem passat d'una visió purament assistencial a una situació de drets, que vostè la reflecteix, perquè és per la qual s'ha lluitat. Però al mateix temps hi ha un cert patiment de dir: «Bé, ara aquí tindrem els drets, a veure si ens desmobilitzarem i no ens assegurarem de garantir que aquests drets es tinguin.»

Jo és això una mica el que he acabat copsant de l'exposició que vostè ens ha fet. Li repeteixo que comparteixo moltes d'aquestes inquietuds que vostè ha transmès aquí, o que a mi almenys, d'una manera subjacent, m'ha semblat rebre.

Jo diria, per acabar, que, quan vostè ha anat al que li diríem allò dels reptes específics, que potser és la part més del gra que aquesta comissió en algun moment s'ha volgut plantejar –habitatge, treball, tal, tal–, vostè, fins i tot, ha dit: «Bé, no, hi ha més coses, hi ha el dret a l'habitatge evidentment, hi ha el dret al treball, hi ha drets, però hi ha coses com el lleure que encara no són ni un dret.» I, precisament, per aquesta visió del tracte de la globalitat de les persones que s'atenen i a les quals se'ls dona suport, entenem que volem anar cap a aquest adjectiu d'inclusió; el lleure també ha de ser inclusiu.

Realment, ho compartim, des del nostre grup ho compartim totalment. Precisament, ho comentàvem fa un moment, que en temes de lleure properament també tenim una trobada per parlar d'aquesta qüestió. I, en definitiva, més que fer-li una pregunta, jo crec que vostè en algun moment haurà de tornar, perquè moltes de les coses que anem parlant en singular, haurem d'entrar en profunditat realment APPS, com ho veu? Perquè la pluralitat, diguéssim, d'entitats que acull... I, per cert, enhorabona, si al final d'aquest any, per fi, s'arriba a l'acord amb Coordinadora de Tallers, perquè això té molts anys d'història. Per tant, serà una satisfacció per al sector, crec, també aquesta unitat d'acció.

Doncs, bé, jo crec que haurà de retornar, perquè a mesura que anem parlant d'aquest adjectiu, que parlem del substantiu que ha de portar aquest adjectiu, per veure vostès com ho veuen.

I potser, per acabar, només molt breument. Com vostès, des de la praxi, des de la praxi del dia a dia, de tots i cadascun dels serveis, estan portant a terme aquesta filosofia de fons? Vull dir, que jo crec que ja està, i si està, em dirà: «Doncs, no, s'equivoca, senyora diputada.» Però, com la porten a terme? És a dir, com porten a terme aquesta coordinació entre tota l'atomització que vostès tenen dins o emparen dins de la seva entitat per mantenir aquesta proximitat i aquesta mobilització?

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies a vostè. Té la paraula la diputada del Partit Popular, Belén Pajares.

La Sra. Pajares i Ribas

Gràcies, senyora presidenta. Agrair, primer de tot, les explicacions i les propostes del senyor Masllorens, propostes que no han estat plantejades com a tals, però penso que els reptes que vostè ens ha explicat són la directa traducció en propostes.

Ens ha plantejat, penso, que una visió realista, sense entrar en casos concrets, perquè potser no fa falta, de la vida de les persones amb discapacitat intel·lectual, del dia a dia que viuen i de les situacions marcades per alguns punts febles del sistema; i el sistema potser caldria dir que som tots, no?

Vostè ens ha parlat del difícil accés al mercat de treball, via el treball amb suport a l'empresa ordinària, o via els centres de treball especials com a pas intermedi. També ens parlava de la manca de places residencials, que no és la solució ideal possiblement, però que, en canvi, aquesta mancança encara es manifesta molt més quan parlem de pisos tutelats o monitoritzats. I aquí no tan sols estem parlant d'una necessitat bàsica, que és la del dret a l'habitatge, sinó també d'assolir el dret a la inclusió.

Ens parlava també de la dificultat de l'accés al lleure. Però, per exemple, l'accessibilitat a les noves tecnologies. Poden comportar barreres? Podríem parlar que podria arribar a existir una fractura digital de les noves tecnologies –dic «noves tecnologies» per referir-m'hi d'alguna manera, però és una expressió que no m'agrada gaire, perquè, de noves, en tenen poc– respecte a les persones amb discapacitat intel·lectual? Aquesta seria una qüestió que la deixo per veure si ens la podria explicar.

Penso que a tot això, a més a més, cal afegir-hi, entre moltes altres qüestions que òbviament es queden al calaix a causa del temps, que aquestes persones amb discapacitat intel·lectual arriben a una edat adulta, i això es tradueix en la preocupació dels pares, que veuen que els seus fills es fan grans, però ells també. I això és una de les qüestions que ens han plantejat els pares, les famílies que tenen membres que conviuen amb membres que

tenen discapacitat intel·lectual com una de les preocupacions que tenen sempre. Què faran aquests nois, que potser són joves o són nens, quan arribin a l'edat adulta i ells ja no hi siguin? Per tant, també penso que cal ressaltar la importància de les famílies davant d'aquestes situacions, com a articuladors de la normalització del dia a dia d'aquestes persones.

Però, clar, també quan aquestes falten, quan aquestes famílies falten, com ho he plantejat abans, cal un suport, no?, i com més autònomes siguin aquestes persones, dins de les diferents categories de malaltia, penso que és el que convé a tota la societat i també a les persones que pateixen aquesta situació.

M'ha agradat, he de dir-li-ho, aquesta visió de la Llei de dependència, des de l'altre punt de vista, el de l'autonomia de la persona, que moltes vegades no parlem d'aquesta llei tal com s'anomena de veritat. No entraré a parlar de la dependència, perquè tothom sap el que pensem, perquè així ho hem expressat en altres intervencions en altres comissions, inclús en el Ple, però penso que el desplegament de les lleis realment requereix decrets efectius i la dotació pressupostària per dur-les a terme, perquè, si no, es queden en el paper, i el paper malauradament no ho aguanta tot.

Jo també m'he quedat amb una frase, la mateixa frase que la senyora Laïlla, la de «no tractar de forma similar coses diferents». Per cert, que és una coincidència amb la Fecafamm, que ha estat una de les entitats que ha comparegut primer en aquesta sessió, amb la necessitat de personalitzar, de singularitzar el tracte, les actuacions respecte a aquestes persones. I ens diferenciava vostè una cosa que moltes vegades es confon, que és la discapacitat intel·lectual amb les persones que pateixen malalties o trastorns mentals, o sigui amb la salut mental.

I, ja per acabar, senyora presidenta, també m'he quedat que vostè no ha mencionat en la seva intervenció la paraula «integració»; i, en canvi, sí que ha fet servir la paraula «inclusió». Iestic segura que vostè m'explicarà el perquè no ha fet servir..., entenc que no és tampoc un tema de lloc o de situació d'on ubicar aquestes persones, sinó que anirà molt més enrere d'aquesta utilització del llenguatge.

Moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies per la concreció. Té la paraula la diputada d'Iniciativa.

La Sra. Massana Mas

Gràcies, senyora presidenta. Moltíssimes gràcies, senyor Masllorrens, per la seva passió en l'exposició. Dir-li que compartim el fet del pensament pel que fa a la qüestió de l'autonomia personal. De fet, la llei era això i venia a ser això, perquè nosaltres creiem que ser iguals en la diversitat és l'objectiu que ha d'assolir una societat; pot ser una diversitat funcional, pot ser una diversitat intel·lectual, en aquest sentit pot ser una diversitat de qualsevol tipus. Però aquesta diversitat, aquesta diferència, el que no ha de fer és que ens exclouï o ens aparti de la resta. Crec que per a una societat avançada

aquests drets a ser com ets i a ser-ho plenament..., vostè li diu «ser singular», i aquest «ser singular», però aquest ser singular a la mateixa alçada que el que s'entén com a estàndard o normal. Per tant, ho compartim, i crec que és el fil conductor, en aquest sentit, de la intervenció de la seva federació, arribar a això.

I crec que l'altra qüestió..., que de fet aquest punt final ho diu: «Moltes gràcies per treballar amb i per a les persones.» Aquest amb, no per. No tant això en aquest sentit de servei o us preparem això perquè estigueu bé, sinó amb. Amb aquest coneixement, amb aquesta complicitat, amb aquest conèixer la realitat i les necessitats.

De fet, el fet de ser la darrera té una cosa molt dramàtica, però avui és positiva, perquè anirem més ràpid. Té el fet que la resta ja han pogut fer gairebé totes les preguntes als ponents, que en aquest cas avui han estat molt interessants, i vostè no és menys.

Vostè m'ha fet aquest toc en la qüestió de ser liberal: «Jo?» Al que volia referir-me quan expressava el fet que és una expressió liberal: «I no aneu a protegir empreses que potser ja estan caduques, o situacions que ja estan caduques; protegiu les persones afectades.» Però el que volia dir del liberalisme és que mai diu com, mai diu de quina manera, quins diners s'hi gastarà, com ho farà. És a dir, en aquesta por de dir: «No desballestem una cosa que tenim, amb un trencament que no sapiguem a què ens portarà a les persones que estaran afectades.» Però m'ha fet gràcia que ho tingués en compte.

I el que crec que és important i crec que vostè ha de tindre aquesta opció d'explicar-ho, perquè se li ha preguntat repetidament per la resta de diputats, és, en aquest sentit, aquest canvi de paradigma –i m'ha agradat molt la intervenció de la diputada Cid–, de la paraula «servei» cap a la «necessitat de suport». Però tingui en compte que en el seu document posa: «Servei a la família i servei...» (*L'oradora riu.*) És a dir, que de vegades costa, perquè hem interioritzat ja de tal manera el que es deia, un cert codi, i que, de fet, avui ha servit molt bé per posar en valor. Perquè en aquest sentit el que hem de fer és donar el suport necessari o trobar entre tots el suport necessari perquè cadascú pugui atendre i ser atès en la seva necessitat o en la seva diversitat.

Per tant, jo no m'allargaria. Crec que l'explicació ha estat molt positiva; a més, el dossier també en aquest sentit ens anirà bé. La qüestió que tenia pendent –però també l'ha dit la diputada Cid– era la qüestió del lleure, que nosaltres la compartim. Li volia preguntar sobre això, en aquest sentit: com veu que es podria avançar perquè això es pogués assolir, que el lleure fos un dret? I quins avenços troba que pot haver-hi? I m'ha agradat el sentit de dir que estigui en la cartera de serveis socials, que, de fet, n'hem de fer una de nova, però no sé si serà això fàcil o difícil.

Res més i moltes gràcies.

La presidenta

Gràcies. Senyor Masllorrens, té la paraula pels minuts que les circumstàncies marquen, i vostè mateix els pot administrar.

El Sr. Xavier Masllorens i Escubós

Moltes gràcies, senyora presidenta. En primer lloc, potser, segurament..., no, segur, m'he expressat malament quan parlava del canvi de serveis a suports; és un canvi conceptual, però la paraula «serveis» ja m'agrada i la paraula «serveis» s'ha d'utilitzar, perquè el que donem nosaltres són serveis.

I també el canvi conceptual d'usuaris a clients, que jo penso que és un avançament important. És a dir, que no és tant una qüestió semàntica, sinó una qüestió de fons, que són les persones les que necessiten aquest suport, i la societat ha de ser inclusiva perquè inclou cada persona amb aquells suports que necessita. És aquest el canvi.

Però evidentment nosaltres estem defensant com a eix axial els drets de les persones amb discapacitat i de les seves famílies, però això que ha d'intervenir també amb les entitats..., les entitats tenen altres pressions, és obvi, que hi ha pressions que tenen tendència a donar uns serveis diferents, a augmentar els seus serveis, a augmentar els seus clients i, per tant, augmentar també la tipologia de discapacitat a la qual atenen. Hi ha alguna entitat de les nostres federades que està fent algun servei a persones grans. És a dir, és obvi que l'expansió aquesta és una tensió que vivim. Però nosaltres el que no podem és perdre la identitat, i la identitat té un eix axial, que són els drets de les persones amb discapacitat des de les entitats sense ànim de lucre, i aquest és el nostre eix.

Ara, que evidentment aquesta atenció de fer serveis, etcètera, l'haurem d'ampliar, l'haurem de respondre, perquè nosaltres al final, els nostres associats, els nostres federats són les entitats que donen aquests serveis, no són les persones. Les persones s'associen a les associacions, però nosaltres estem federant les entitats. Per tant, sí que és veritat que això..., potser m'he expressat malament; jo crec que els serveis són el que hem de donar, però des d'una perspectiva que no és ni més càlida ni més freda, sinó des d'una perspectiva més personal, més de necessitats personals.

Com portem a terme la coordinació per mantenir aquesta proximitat i serveis? Doncs, tenim molta feina a fer. Jo penso que nosaltres hem de mirar cap enfora, i ser profundament crítics, molt més del que ho som probablement, però després hem de mirar cap a dintre, i un cop tinguem una mica arregladeta la casa, que esperem fer-ho aviat, començar a pensar també en altres coses que seran necessàries de fer. Per tant, autocrítica, encara més que la crítica externa.

Jo penso que l'atomització és un problema, i és un problema real, i, si volem una xarxa de serveis socials potent i forta, això d'alguna manera ho hem d'abordar, no pot ser que hi hagi 260 entitats. A mi em van preguntar el dia que vaig agafar la direcció general, ara fa un any i mig, què és el que desitjava quan acabés el meu mandat —que no se sap quan és, perquè estic contractat laboralment, però jo sí que me l'he posat per dintre, m'he posat data de caducitat—; doncs, el que vaig dir és: «Que siguem menys de 200 entitats.» I, de veritat, i ho vaig dir a l'equip operatiu, a les 38 persones que treballen a la federació, i realment la gent va quedar sobtada en el primer moment, però després vam començar a parlar de com fer-ho, per fer-ho possible de veritat. No és: perquè

siguem menys guanyarem musculatura; no, és que és una necessitat absoluta, és que necessitem guanyar-la. Per tant, sí que l'atomització és un problema.

El lleure. El lleure ha de ser un dret, nosaltres estem fent dos esforços. Un, que entri la cartera de serveis 2010-2011, sense copagament, perquè, és clar, amb la trampa del copagament pot entrar tot el que vulguem, però que entri com un dret. I, segona, complicitat amb aquelles entitats que, com la Fundació Pere Tarrés o la Fundació Catalana de l'Esplai, estan treballant i fan incidència política des de fa anys, no des del món de la discapacitat, sinó des del món mundial, és a dir, des del món de la infància i de la joventut, doncs, que estan treballant perquè sigui un dret. Doncs, nosaltres hem de treballar amb complicitats, no podem viure tancats en el món de la discapacitat, sinó tancats amb aquelles persones..., bé, tancats, vull dir, en contacte amb aquelles persones que podem aconseguir junts uns objectius que són humans. Perquè al final, si volem un lleure inclusiu, el primer que hem de fer és aconseguir que el lleure sigui un dret per a tothom, no només per a les persones amb discapacitat.

Quan m'he referit abans que era car, no sé si és només perquè hi hagi personal especialitzat, sinó perquè realment tenim el referent mental que el lleure per a les persones amb discapacitat és pràcticament un luxe, i, per tant, perquè deixin les famílies respirar el dissabte a la tarda, l'han de dur a un lleure, a una entitat de lleure, que és cara, perquè hi ha molt pocs voluntaris que vulguin fer voluntariat de veritat, és a dir, voluntariat, voluntariat, i, per tant, es necessiten monitors, es necessiten instal·lacions, etcètera. És a dir, que sí que és per l'especialització, però també és perquè ho tenim enfocat d'una manera difícil.

I, després, finalment, m'ha demanat la diputada Belén Pajares..., jo he parlat d'inclusió i no d'integració. A veure, el terme «integració» m'agrada molt, i ens agrada molt, a la federació, el que passa, que el que s'integra és la persona que s'integra; en canvi, el que inclou és la societat que inclou, i preferim parlar d'inclusió simplement. Això hi ha una discussió també dintre de la federació, una discussió eterna, però preferim parlar de la inclusió, perquè són els deures que donem als altres; integrar-nos, ja en parlarem, però internament.

Moltes gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies per la seva capacitat de síntesi. Crec que aquest ha estat un matí molt profitós, hem tingut tres compareixences molt interessants, i cada una ens ha enviat molta informació i algun missatge. Jo, dels seus, voldria destacar el que crec que ha estat molt interessant, de dir: «Mai una estructura d'un sistema que garanteixi drets ha de comportar a Catalunya l'aprimament del teixit associatiu.» I això crec sincerament que és un missatge que nosaltres haurem de tenir en compte a l'informe final, perquè les entitats, és veritat que són més que operadors; i, per tant, és una reflexió que li agraim.

Doncs, moltes gràcies, i aixequem la sessió.

La sessió s'aixeca a un quart de tres del migdia.